

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK



1 9 3 1

*291
Pracownicy
Selskiego
Sztuka 3
Pet...*

POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.



KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNĀ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ

PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR		STR
LOSY PREFERENCJI CELNEJ — DR. T. ŁYCHOWSKI . . .	1369	CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO	1383
Z ZAGADNIEN POLITYKI PODATKOWEJ — W. BER- NHARDT	1371	Nota Rządu polskiego w sprawie: stosunków celnych z W. M. Gdańskiem — K. O.	
ŻYCIE GOSPODARCZE:		KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1384
Prace Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1385
Prawne uregulowanie sprawy umów zbiorowych — W. L.		Praca portu gdyńskiego w sierpniu 1931 r.	
GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ:		KRONIKA BIEŻĄCA:	
GÓRNICSTWO WĘGLOWE	1375	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1387
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1377	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1387
PRZEMYSŁ SOLNY	1377	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	1378	PODATKI I OPŁATY	1387
ROLNICTWO	1378	Pobór zaległych podatków w naturze	
Sytuacja zbożowa — M.		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1388
Wytuczne polityki lniarskiej — G. K.		Z BANKU POLSKIEGO	1389
Handel zagraniczny wytworami roślinnymi w 1930/31 r. — W. F.		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL:		KRYZYS WALUTOWY W ANGLJI — Ł. T.	1389
HANDEL ZAGRANICZNY	1381	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1381	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1392
RYNEK AKCYJNY	1383		

LOSY PREFERENCJI CELNEJ

KIEDY PRZED kilku tygodniami rozważaliśmy na tem miejscu możliwości nowozawartych traktatów preferencyjnych w Europie, nie były one jeszcze przedmiotem dyskusji międzynarodowej. Zawarcie ich nie oznaczało jeszcze ostatecznego ich przyjęcia przez trzecie państwa, korzystające na terenie państw, dających preferencję, z klauzuli największego uprzywilejowania. Kontrahenci tego nowego typu umów, a więc Niemcy i Austria — z jednej, a Rumunja, Węgry oraz Jugosławia — z drugiej strony, mieli wprowadzić na poparcie swych układów „zalecenia” poszczególnych konferencyj międzynarodowych, a przede wszystkim majowej sesji Komisji Studjów dla Unji Europejskiej, mieli nawet ponadto — zawierając układy w myśl zasad, ustalonych dla preferencji w Genewie — poparcie ogólne czerwcowego komitetu „nadwyżek zbożowych”, ale w gruncie rzeczy dyskusji właściwej nad umowami

temi nie rozpoczęto. Dlatego też na pierwszym odrazu posiedzeniu Komisji Koordynacyjnej (utworzonej również przez majową sesję Komisji Studjów dla Unji Europejskiej w celu „skoordynowania i ewentualnie uzupełnienia wniosków, które zostaną jej przedstawione przez specjalne komisje” — a więc i przez komitet „nadwyżek zbożowych”) 3 kontrahenci nowozawartych traktatów preferencyjnych, a więc Niemcy dla swych traktatów z Rumunją i z Węgrami oraz oba wspomniane państwa rolnicze — odwrotnie — dla swych traktatów z Niemcami, przedstawili w Genewie preferencyjne klauzule swych traktatów wszystkim zgromadzonym na Komisji przedstawicielom 27 państw Europy poto, aby, jak wynikało z załączonych do nich listów Sekretarza Generalnego Ligi Narodów, Komisja Koordynacyjna przeprowadziła „zbadanie” tych klauzul.

Nie chodziło jednak tylko o „zbadanie”. Chodziło o uzyskanie zgody zainteresowanych państw europejskich na wyłączenie z pod KNU, z której państwa te korzystają na terytorjum celnem układających się stron, owych właśnie specjalnych i preferencyjnych ceł, uchwalonych w umowach.

Przedewszystkiem musimy zorientować się, jak właściwie wyglądają owe klauzule preferencyjne obu traktatów, trzymane dotychczas w zupełnej tajemnicy. Jest rzeczą charakterystyczną — że wspomniemy tu tylko mimochodem — iż jedyną znaną dotychczas klauzulą preferencyjną, tyczącą się jawnej i taryfowej preferencji w traktacie dwustronnym, była klauzula z traktatu austriacko-jugosłowiańskiego, zawartego dn. 15/VII r. b., który zresztą wszedł w życie dn. 19/VII z wyjątkiem właśnie owej klauzuli preferencyjnej, która czekać musi na zgodę państw zainteresowanych, jak każda jawna preferencja celna. Niemniej jednak ogłoszonej w dziennikach urzędowych Austrii i Jugosławji klauzuli tej oba państwa z niewiadomych powodów konferencji genewskiej nie przedstawiły. Odwrotnie zaś — Niemcy, Rumunja i Węgry, trzymający oba zawarte między sobą traktaty w tajemnicy, od razu postawiły wniosek o zaakceptowanie postanowień preferencyjnych, w traktatach tych zawartych, przez Komisję Koordynacyjną. Na Komisji tej więc dopiero świat dowiedział się, jak, mianowicie, wyglądają te 2 nowe klauzule preferencyjne w europejskiej polityce traktatowej.

„Protokół specjalny” do aneksu A traktatu handlowego niemiecko-rumuńskiego głosi:

„Rząd niemiecki zastrzega sobie prawo udzielenia korzyści preferencyjnych, przyznanych w niniejszym traktacie Rządowi rumuńskiemu na przywóz kukurydzy i jęczmienia, przeznaczonego na paszę dla bydła, również i Bułgarii, Węgrom oraz Jugosławji. Rozumie się, iż Rumunja korzystać będzie ze wszystkich nowych korzyści, które mogłyby być udzielone przez Niemcy wspomnianym państwom w zakresie omawianych produktów. Niemcy nie udzielą żadnego ustępstwa preferencyjnego na kukurydzę i jęczmień, przeznaczonego na paszę dla bydła, żadnym innym krajom poza Bułgarią, Węgrami i Jugosławją”.

Zatrzymajmy się na chwilę przy tem postanowieniu. Widzimy w niem interesującą kombinację traktatową, umożliwiającą Niemcom pod pokrywką „pomocy dla rolniczych krajów naddunajskich” dowolne dyskryminowanie niektórych swych dostawców europejskich, faworyzowanie zaś — innych. Cła preferencyjne, wynoszące 50% normalnego niemieckiego cła na kukurydzę i 40% takiegoż cła na jęczmień pastewny, udzielone zostały Rumunii, ale Rzesza pozostawiła sobie prawo udzielenia takichże ceł jeszcze 3 innym państwom naddunajskim. A przecież dostawcami europejskimi produktów tych do Niemiec (poza Z. S. R. R., który wogóle preferencji nie żądał) są jeszcze — jeśli chodzi o jęczmień — Czechosłowacja i Polska. Oba te kraje zostały *expressis verbis* wyłączone w protokóle od korzystania z preferencji. We wszystkich projektach preferencyjnych na gruncie międzynarodowym mówiono zawsze, iż chodzi o umożliwienie zbożom pochodzenia europejskiego uzyskać nieco większą rentowność zbytu w stosunku do konkurencji zbóż zamorskich, importowanych do Europy. W traktacie rumuńsko-niemieckim zasada ta została od razu podderwana.

W protokóle końcowym do aneksu A do poz. 2 taryfy celnej niemieckiej w traktacie niemiecko-węgierskim z dn. 18/VII mamy analogiczne postanowienie, tyczące się 25%-owej preferencji, udzielonej przez Niemcy Węgrom na pszenicę. I tu również Rząd niemiecki „zastrzega sobie prawo” udzielenia takiejże preferencji Bułgarii, Jugosławji i Rumunii, obiecuje rozciągnięcie na Węgry wszystkich ewentualnych dalszych preferencji w zakresie pszenicy, udzielonych tym 3 państwom, oraz zobowiązuje się do nieudzielenia żadnej preferencji na pszenicę jakimkolwiek innemu państwu poza wspomnianymi 3 państwami naddunajskimi. I tu zatem od korzystania z preferencji wyłączone są wszystkie inne państwa europejskie, chociażby miały u siebie pszenicę na eksport do Niemiec.

Brak miejsca nie pozwala nam na dokładniejsze omówienie innych preferencyjnych postanowień wspomnianych obu traktatów; ograniczymy się więc chwilowo do 2 podanych wyżej. Stanowią one przecież jądro zagadnienia preferencyjnego, bo w nich leży właśnie owe „odstępstwo” od KNU, stanowiącej przez dziesiątki a nawet setki lat podstawę wzajemnych stosunków gospodarczych pomiędzy państwami.

Na Komisji Koordynacyjnej pierwszym orędownikiem preferencyjnych traktatów stał się delegat Francji, P. François-Poncet, w charakterze sprawozdawcy z prac czerwcowego komitetu „nadwyżek zbożowych”, gdzie był przewodniczącym. Pamiętamy, iż komitet ten, zaskoczony w przeważającej swej części przez poczynania t. zw. preferencji tajnej, jakie rozwieliżniły się już podówczas w Europie, ze szczególną łaskawością odniósł się do tych przejawów jawnej preferencji taryfowej, które zostały mu zakomunikowane, a więc i do zawieranego podówczas właśnie traktatu niemiecko-rumuńskiego. Dlatego też, być może, P. François-Poncet nie tylko stwierdził zgodność formalną traktatu tego z preferencyjnymi „zaleceniami” komitetów Ligi Narodów (w czem zresztą miał rację), ale wprost zalecił od razu oba traktaty, przedłożone Komisji, a więc niemiecko-rumuński i niemiecko-węgierski, do przyjęcia przez gremjum i „zalecenia” ich, ze swej strony, do przyjęcia ich formalnie przez poszczególne rządy.

Powstała jednak opozycja — jakkolwiek niezbyt silna. Formalny wniosek o „zalecenie” obu traktatów do przyjęcia przez poszczególne rządy — wniosek, postawiony ze strony niemieckiej, wywołał zastrzeżenia.

Bezwzględnie i wyraźnie wypowiedział się przeciwko układom preferencyjnym P. Litwinow imieniem Z. S. R. R. P. Litwinow widzi w traktatach preferencyjnych wyraźną dyskryminację sowieckiego wywozu zbożowego do Niemiec, z którymi — jak wiadomo — łączy Z. S. R. R. umowa handlowa, oparta na KNU. Nawiasem mówiąc, stanowisko P. Litwinowa nie jest tutaj zupełnie jasne z punktu widzenia formalnego. W dyskusji o sowieckim projekcie paktu o nieagresji gospodarczej wspomniał on, iż zwykły traktat preferencyjny nie jest jeszcze sam przez się dyskryminacją, ale preferencja staje się nią dopiero wówczas, gdy z pośród szeregu konkurentów na danym rynku daje korzyści wszystkim — oprócz jednego lub dwóch. P. Litwinow zapomina jednak, że w tym wypadku Z. S. R. R. nie jest odosobniony. Rumuńskiej i węgierskiej preferencji nie otrzymują (lub przynajmniej — nie mają otrzymać) ani państwa zamorskie, eksportujące do Niemiec, ani Polska wraz z Czechosłowacją.

Dlatego też trudno dotychczas przewidzieć, czy opozycja P. Litwinowa przeciwko traktatom preferencyjnym Niemiec będzie trwała.

Inaczej zareagowały na propozycję niemiecką: Turcja i Czechosłowacja. Stwierdziły one przede wszystkim, iż są one układami temi poszkodowane. Nie mają jednak zamiaru przeciwstawić się im (prawdopodobnie z uwagi, iż same miałyby zamiar zastosować preferencję w swym systemie traktatowym), ale po prostu pragną się porozumieć z zainteresowanymi. Rozumie się, iż chodzi tutaj o uzyskanie od Niemiec jakiegoś ekwiwalentu za zrzeczenia się swych praw, wynikających z klauzuli największego uprzywilejowania.

Najbardziej interesująco przedstawiała się, rzecz prosta, opinia państw wolnohandlowych Europy Północnej (Holandia, W. Brytania, Danja, Szwecja, Norwegja), których przywiązanie do integralnej KNU jest aż nadto dobrze znane. Dwie główne myśli w rozumowaniu tych rządów dałyby się streścić w sposób następujący: a) w każdym razie mowy niema o udzieleniu „zezwoleń” na preferencję zgóry, t. j. niezależnie od konkretnej gry interesów, związanej z każdym poszczególnym traktatem preferencyjnym; b) jeśli chodzi zaś nawet o „konkretny” traktat preferencyjny, to w najlepszym razie, t. j. gdy państwo wolnohandlowe uzna, iż preferencja, udzielona przez państwo, z którym łączy je traktat, oparty o KNU, jakimś innemu państwu, zupełnie nie działa na jego szkodę — wówczas, co najwyżej, może preferencję... milcząco przyjąć do wiadomości i nie protestować.

Sytuacja Polski wymaga specjalnego omówienia. Polska, jak wiadomo, nie posiada z Niemcami traktatu handlowego naskutek powstrzymywania się Rządu Rzeszy od przedłożenia umowy gospodarczej z dn. 17/III 1930 r. do ratyfikacji Parlamentu. W ten sposób Polska nie korzysta na terenie Niemiec z KNU. Protest wzgl. przedstawianie swych praw ze strony Polski wobec traktatów Niemiec z Węgrami i Rumunją nie przedstawia więc w chwili obecnej żadnej racji bytu, nie mówiąc już o tem, iż możemy być tylko zadowoleni, iż nasi towarzysze z bloku rolnego uzyskali w Niemczech szersze możliwości zbytu swych zbóż. Gdyby zresztą Niemcy udzieliły Rumunji czy Węgrom nie preferencji celnej, ale zwykłej zniżki konwencyjnej na jakikolwiek produkt, to i tak wobec braku klauzuli i wojny celnej z Niemcami nie korzystalibyśmy z tego ułatwienia. Dlatego też sprawa stanie się dopiero aktualną z chwilą, gdy pomiędzy Polską i Niemcami powstanie stan traktatowy, oparty na wzajemnej KNU.

Czy jednak, wracając do sytuacji ogólnej, tego rodzaju układ sił wobec traktatów preferencyjnych Niemiec z Węgrami i Rumunją, przesądza w jakikolwiek sposób o wejściu w życie tych postanowień? Na to pytanie dziś jeszcze niepodobna dać odpowiedzi. Europa nie stanie, zdaje się, Niemcom na przeszkodzie, o ile potrafią załatwić one spór z Czechosłowacją i Turcją. Kwestja Z. S. R. R. tylko pozostaje otwarta. Poza tem jednak istnieją jeszcze 2 wielkie państwa zamorskie — Stany Zjednoczone i Argentyna — które są w przywozie zbóż do Niemiec bezpośrednio zainteresowane. Od ich stanowiska (a, jak dotąd, nie jest ono zbyt przychylnie dla preferencji zbożowej w Europie) — zależeć będą losy tych pierwszych traktatów preferencyjnych.

Powiadamy — pierwszych — gdyż już obecnie widzimy dalsze. Poza niedyskutowanym w Genewie, a już, jak wspomnieliśmy, zawartym traktatem austriacko-jugosłowiańskim, mamy przecież jeszcze podpisany dn. 28/VIII traktat preferencyjny francusko-węgierski, a kończą się, jak fama niesie, negocjacje nad traktatami preferencyjnymi Francji z Jugosławją, Czechosłowacji z Węgrami oraz Czechosłowacji z Jugosławją. Tyle — co do preferencji jawnej i taryfowej.

Co zaś natomiast dzieje się w zakresie preferencji tajnej — owych układów, o których mówił czerwcowy raport komitetu „nadwyżek zbożowych”, iż „stosowanie ich wznieca szczególnie drażliwe zagadnienia”, i że wskutek tego „nie możnaby sformułować w stosunku do nich ostatecznych wniosków” — to tutaj dowolność i chaos panuje niepodzielnie. Traktat austriacko-węgierski wszedł oddawna w życie i nikt — ze względów politycznych bodajże — nie ma zamiaru protestować przeciwko niemu, jakkolwiek nikt również nie wie, jakie są warunki obrotu wzajemnego obu tych państw na podstawie wzajemnego systemu preferencyjnego. Udział Włoch w umowie tej również jest pełen tajemnic, ostatecznie zaś wiadomości o szeregu innych traktatów europejskich stwierdzają, iż tajna preferencja zaczyna zataczać coraz to szersze kręgi. Jeśli dodamy do tego aktualny już po upadku austriacko-niemieckiego Anschlusu problemat preferencyjnego związku Austrii z szeregiem państw oraz nową, wysoce restrykcyjną, politykę handlową Francji, operującą wszelkimi odmianami preferencji, wówczas uzyskamy doprawdy niewesoły obraz obecnego polityczno-handlowego położenia w Europie.

Inna rzecz, iż — powtarzamy — Polska musi się co prędzej do tego nowego stanu rzeczy przystosować.

Dr. T. Łychowski

Z ZAGADNIENIŃ POLITYKI PODATKOWEJ

DOTKNIĘTE kryzysem społeczeństwo coraz częściej kieruje wzrok w stronę władz skarbowych, oczekując od nich złagodzenia wytworzonej sytuacji drogą odpowiedniej polityki podatkowej.

Wiadomo, że podatki są bardzo poważnym narzędziem ekonomicznym, a nawet socjalno-politycznym, zapomocą którego można wywierać bardzo silny wpływ na życie gospodarcze kraju, wpływ, który przyczynić się może do podtrzymania, rozwoju, względnie zaniku poszczególnych gałęzi przemysłu, handlu, rzemiosł lub innych grup gospodarstwa społecznego.

Oczywiście, społeczeństwo oczekuje od władz skarbowych tylko ulg podatkowych, i to stosowanych w jak najszerszym zakresie, jak np. moratorium podatkowego, lub co najmniej poważniejszej zniżki wysokości stawek poszczególnych podatków. Obecna jednak sytuacja finansowa Skarbu Państwa nie pozwala na tak jednostronne załatwienie sprawy. O ile ciężar podatkowy dla zagrożonych odcinków życia gospodarczego mógłby być złagodzony, to li tylko przy jednoczesnym zwiększeniu tego ciężaru dla grup, dotychczas lżej opodatkowanych, a więc wchodzić tu

w grę może jedynie kwestja przerzucenia ciężaru podatkowego w taki sposób, by w rezultacie otrzymać, przy minimalnym zmniejszeniu ogólnej sumy podatków bezpośrednich, maksimum równomierności rozkładu ciężaru podatkowego pomiędzy poszczególne grupy gospodarstwa społecznego.

Zresztą ogólna wysokość obciążenia podatkowego w Polsce w porównaniu z innymi państwami europejskimi nie jest wygórowana, i gospodarstwo narodowe Polski podołać mu może.

Należałoby natomiast zwrócić szczególną uwagę na właściwe ustosunkowanie obciążenia wszystkimi podatkami łącznie do siły płatniczej odnośnych grup gospodarstwa społecznego. Jest to sprawa pierwszorzędnej wagi, stanowi bowiem o normalnej egzystencji i prosperowaniu placówek gospodarczych. Ze względów przeto sprawiedliwości podatkowej zagadnienie powyższe stawiają władze skarbowe na naczelnym miejscu w swych pracach nad projektowaną reformą ustawodawstwa podatkowego.

Wprawdzie do zakresu polityki podatkowej wchodzi również inne dość ważne zagadnienia, jak np. polityka powszechności opodatkowania, polityka egzekucyjna — t. zw. „śruba podatkowa”, polityka popierania solidności kupieckiej, wyrażająca się głównie w premjowaniu przedsiębiorstw, prowadzących księgi handlowe, polityka przywilejów podatkowych dla placówek, na rozwoju których Państwu specjalnie zależy (np. spółdzielnie), polityka solidności płatniczej podatników, na którą wielce ujemnie wpływa zbyt częste przesuwanie terminów płatności podatków — nie bieżących, lecz wstecz — zaległości podatkowych, stwarzające tem samem premję dla płatników opieszalnych i niesolidnych, następnie polityka popierania podatkowego przedsiębiorstw, prowadzących walkę z bezrobociem i t. d.

Wymienione jednak elementy polityki podatkowej stoją na dalszym planie prac nad ulepszaniem podatkowem, najważniejszym natomiast zagadnieniem, nie cierpiącym zwłoki, jest, jak już zaznaczyliśmy wyżej, kwestja dostosowania systemu podatkowego do dzisiejszych warunków życia gospodarczego.

System podatkowy w Polsce oparty jest głównie na podatkach przychodowych, a nie dochodowych. Stąd też płynie uciążliwość obciążenia podatkowego. Szczególnie podatek przemysłowy, którego pobór następuje prawie natychmiast po zawarciu transakcji, a nie po rozrachunku gotówkowym, ze względu na wygórowane stawki podatkowe, niejednokrotnie przewyższające zyskowność netto, stanowi przedmiot ogólnych i słusznych utyskiwań ze strony sfer gospodarczych.

Wady systemu podatków państwowych pogłębiane są jeszcze wygórowaniami dodatkami samorządowymi do podatków państwowych. Względ na wysokie obciążenie na rzecz związków samorządowych nie może być pominięty przy reformie systemu podatków państwowych. Obciążenie podatkowe, bez względu na cel i przeznaczenie sum podatkowych, powinno być traktowane łącznie — jako nierozdzielna całość. Podobnie więc jak i wysokość stawek podatkowych na rzecz Skarbu Państwa, tak i wysokość stawek na rzecz związków samorządowych bezwzględnie poddana być musi rewizji i prawnie unormowana. Zresztą w sprawie powyższej niema kontrowersji pomiędzy władzami i podatnikami, jak u jednych, tak i drugich zagadnienie to znajduje należyte zrozumienie. Chodzi tylko o termin przepro-

wadzenia reformy systemu podatkowego, którą społeczeństwo pragnęłoby widzieć w jak najkrótszym czasie, władze zaś dokonać ją mogą dopiero po gruntownych studjach i badaniach.

Jedną z poważniejszych prac przygotowawczych do reformy ustawodawstwa podatkowego jest sporządzona przez Departament Podatków i Opłat Ministerstwa Skarbu statystyka obciążenia gospodarstwa społecznego państwem podatkami bezpośrednimi za lata: 1928 i 1929. Służy ona zarazem do prowadzenia właściwej polityki podatkowej.

Według powołanej statystyki obciążenie poszczególnych grup gospodarstwa społecznego w latach 1928—1929 przedstawiało się, jak następuje (w miljn. zł):

	1928	1929
Nieruchomość gruntowa	114·6	120·2
1/6 nadzwyczajnego wyrębu lasu	3·1	4·7
Przemysł rolny	6·9	7·0
Budynki wiejskie	68·0	7·2
Budynki miejskie		67·2
Place	1)	3·7
Lokale miejskie	1)	48·8
Górnictwo i hutnictwo	53·9	57·8
Przemysł fabryczny	232·7	245·2
Rzemiosła	40·2	34·1
Handel	322·7	353·2
Zajęcia przemysłowe	3·5	3·8
Wolne zajęcia zawodowe	13·4	16·1
Inne zajęcia zarobkowe	2·9	1·9
Uposażenia, wypłacane zagranicą		0·6
Tantjemy	1·2	1·3
Kapitały i prawa majątkowe	22·4	26·8
Wszelkie inne źródła fundowane	2·1	1·5
Dochody, ustalone na podstawie oznak zewn.	2·5	2·6
Uposażenia i emerytury pracown. państw.	1)	28·5
Inne dochody niefundowane	66·2	83·3
Podatek wojskowy	5·0	7·3

Ogólna kwota ciężaru podatkowego, obliczona na podstawie wymiarów podatkowych, wynosi za 1929 rok podatkowy zł 1,122,890,912. Największą część omawianego ciężaru ponosi handel — 31·4% ogólnej sumy obciążenia w 1929 r. Następnie kolejno idą przemysł fabryczny — 22%, grunty i lasy — 11·2%, praca najemna (dochody niefundowane) — 10%, budynki miejskie 6%, górnictwo i hutnictwo — 5·1%, lokale miejskie — 4·4%, rzemiosła — 3%, kapitały i prawa majątkowe — 2·4%, wolne zajęcia zawodowe — 1·4%, budynki wiejskie — 0·7%, osoby, opłacające podatek wojskowy — 0·6%, przemysł rolny — 0·6%, zajęcia przemysłowe — 0·3%, place — 0·3%.

Zestawienie powyższe wymownie ilustruje niewłaściwość rozkładu ciężaru podatkowego. Nierównomierność ta jeszcze bardziej jest widoczna przy rozczłonkowaniu obciążenia poszczególnych grup gospodarstwa społecznego na elementy składowe tych grup.

Istnieje również duża rozpiętość w kwotach obciążenia pomiędzy poszczególnymi okręgami wymiarowymi, analogicznymi pod względem gospodarczym. Niestety, szczegółowej analizy tego nie możemy pomieścić w ramach niniejszego artykułu. Stwierdzić tu jednak należy, że dzięki posiadanym materiałom statystycznym polityka równomierności opodatkowania będzie mogła wejść na inne tory, bardziej skuteczne od dotychczasowych.

Dla celów polityki powszechności opodatkowania zebrało Ministerstwo Skarbu obfity materiał statystyczny. Najważniejsze dane dotyczą liczby osób, które osiągnęły opodatkowany w 1929 r. dochód z po-

1) Brak danych statystycznych.

szczególnych źródeł. Odnosne liczby ogólne przedstawiają się następująco:

<i>Dochody opodatkowane</i>	<i>Liczba podatników</i>
Nieruchomość gruntowa	256.488
$\frac{5}{6}$ nadzw. wyrębu lasu	429
Przemysł rolny	8.881
Budynki wiejskie	223.294
„ miejskie	115.570
Place	1.527
Górnictwo i hutnictwo	203
Przemysł fabryczny	24 727
Rzemiosło	83.373
Handel	254.279
Zajęcia przemysłowe	6.171
Wolne zajęcia zawodowe	21.364
Inne zajęcia zarobkowe	9.681
Tantjony	1.392
Kapitały i prawa majątkowe	15.550
Wszelkie inne źródła	10.142
Ustalone na podstawie oznak zewn.	6.102

Ogólna liczba osób, opłacających podatek dochodowy za rok 1929, wynosi 653.423¹⁾. Podatek dochodowy od uposażeń i emerytur opłacało w tymże roku 959.108 osób. Łączna zatem liczba osób, pociągniętych do obowiązku opłacania podatku dochodowego, wynosi 1.612.531. Liczba ta w zestawieniu z 30-miljonową ludnością Polski wskazuje, iż do powszechności opodatkowania nawet tak słusznym i sprawiedliwym podatkiem, jakim jest podatek dochodowy, jeszcze daleko. Składają się na to następujące przyczyny: 1) dość wysokie minimum egzystencji, wolne od podatku dochodowego — zł 1.500 w stosunku rocznym przy dochodach fundowanych oraz zł 2.500 przy dochodach niefundowanych, 2) zniżki podatkowe dla podatników, utrzymujących rodzinę, po 2 stopnie na każdego członka rodziny, co w wielu wypadkach całkowicie zwalnia podatnika od obowiązku podatkowego, 3) uchylanie się od obowiązku podatkowego osób bez określonego, stałego zajęcia i miejsca zamieszkania, 4) nadewszystko zaś specjalne na rzecz rolników obwarowania ustawowe, uniemożliwiające pociągnięcie do obowiązku opłacania podatku dochodowego właścicieli mniejszych gospodarstw rolnych. Jak wiadomo, gospodarstw o niewielkich obszarach (do 15 ha) jest w Polsce znakomita większość — przeszło 4 $\frac{1}{2}$ miljn. na ogólną ilość 4.724.562 gospodarstw. Gospodarstw drobnych o obszarze poniżej 5 ha było w 1929 r. 3.316.856, powyżej zaś 5 ha, a nie wyżej 15 ha — 1.196.379. Wynikiem powyższego stanu rzeczy jest nikła liczba 256.488 rolników, opłacających podatek dochodowy (przy $\frac{2}{3}$ ludności rolniczej).

Co się tyczy polityki popierania rozwoju księgowości, to konieczność jej prowadzenia uzasadniają poniż-

sze liczby, ilustrujące słabe jeszcze zrozumienie wśród sfer gospodarczych potrzeby zrationalizowania przedsiębiorstw, co oczywiście nie może być dokonane bez prowadzenia rachunkowości. Ilość przedsiębiorstw, prowadzących w 1929 r. księgi handlowe, wynosiła:

	<i>Przeds., prowadzące księgi</i>	<i>Przeds. ogółem</i>
Przedsiębiorstwa handlowe	22.214	446.407
w tem:		
I kat.	917	1.100
II „	10.955	38.878
III „	8.525	229.566
IV „	1.817	176.863
Przedsiębiorstwa przemysłowe	9.631	129.141
w tem:		
I kat.	224	236
II „	169	189
III „	373	445
IV „	2.131	2.836
V „	2.359	4.911
VI „	1.502	8.149
VII „	931	15.766
VIII „	1.942	96.609

Łączna ilość przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, prowadzących księgi handlowe, wynosiła w 1929 r. 31.845, co w stosunku do ogólnej ilości przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych — 575.548 — stanowi znikomym odsetek — zaledwie 5%. W interesie sfer gospodarczych jako też Skarbu Państwa leży, by ujemny stan ten uległ poprawie. Co najmniej wszystkie większe przedsiębiorstwa, jak I i II kategorii handlowej oraz I—V kategorii przemysłowej, powinny prowadzić księgowość. Inaczej nie można mówić o kulturze naszego handlu i przemysłu.

Na zakończenie podnieść należy, że również dla celów polityki egzekucyjnej zebrało Ministerstwo Skarbu bardzo interesujący i cenny materiał statystyczny. Daje on retrospektywny pogląd na działalność „śrubby podatkowej” w okresie ostatnich kilku lat, a zarazem służyć będzie jako dobry wskaźnik dla przyszłej polityki egzekucyjno-podatkowej.

Nadto w związku z polityką podatkowo-spółdzielczą znajdują się w trakcie opracowywania specjalne w tym względzie materiały statystyczne, a m. in. dane o tych obrotach spółdzielni, które na zasadzie art. 95 ustawy o państwowym podatku przemysłowym wolne są od tego podatku. Statystyka powyższa ma na celu ustalenie wysokości ulg podatkowych, z jakich korzystają spółdzielnie z tytułu ich formy prawnej.

W. Bernhardt

ŻYCIE GOSPODARCZE

PRACE NACZELNEGO KOMITETU DO SPRAW BEZROBOCIA. — Pierwsze zebranie plenarne Naczelnego Komitetu odbędzie się w po-

niedzialek dn. 28 b. m. Na zebraniu tem przedstawione zostanie sprawozdanie z dotychczasowej działalności Prezydium i plan prac na najbliższy okres, poczem nastąpią wybory członków Wydziału Wykonawczego i Komisji Rewizyjnej.

Zgodnie z opracowanym przez Prezydium regulaminem utworzone zostaną 3 sekcje, a mianowicie: sekcja pracy, sekcja pomocy i sekcja finansowa. Przewodnictwo sekcji obejmą członkowie Prezydium, a w skład

¹⁾ Faktyczna liczba płatników podatku dochodowego wynosi 653.423 osób, mimo iż z podanego zestawienia wyniku znacznie więcej. Różnica pochodzi stąd, że 1 płatnik wykazany jest w zestawieniu nieraz kilkakrotnie, a to zależnie od ilości posiadanych przez niego rodzajów źródeł dochodu, np. grunty, budynki i przedsiębiorstwa jednocześnie.

ich wejść członkowie Wydziału Wykonawczego oraz osoby, zaproszone przez Prezydium w spośród członków Naczelnego Komitetu lub z poza ich grona.

Z inicjatywy Prezydium Naczelnego Komitetu Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozesłało do wszystkich wojewodów okólnik, polecający poczynienie przygotowań do organizowania w każdą pierwszą niedzielę miesiąca, poczynając od dn. 4 października r. b., publicznych zbiórek w gotówce i w naturze na rzecz akcji pomocy bezrobotnym. Wpływy ze zbiórek przekazywane będą na rzecz komitetów wojewódzkich, a w tych województwach, gdzie komitety takie nie powstaną, z uwagi na niewielką liczbę bezrobotnych — na rzecz Komitetu Naczelnego.

W wyniku propozycji, zgłoszonych przez Prezydium Naczelnego Komitetu, co do przeznaczenia na jego cele sum ze specjalnie ustanowionych, czasowych opłat, opracowane zostały przez właściwe Ministerstwa odpowiednie wnioski, które zostały złożone Komitetowi Ekonomicznemu Ministrów na posiedzeniu w dn. 23 b. m.

W ciągu ub. tygodnia Wiceprezes Naczelnego Komitetu P. Inż. Iwanowski odbył konferencje z przedstawicielami Centralnej Organizacji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych i Polskiej Konfederacji Pracowników Umysłowych, Centralnego Zjednoczenia Klasowych Związków Zawodowych, Związku Związków Zawodowych oraz Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego. W dalszym ciągu projektowane są konferencje z pozostałymi organizacjami zawodowymi.

Wiceprezes Naczelnego Komitetu Dr. Jurkiewicz odbył w tym czasie szereg konferencji z przedstawicielami zainteresowanych gałęzi przemysłu i rolnictwa w sprawie zapewnienia dostarczenia na potrzeby akcji pomocy bezpośredniej dostatecznych ilości produktów spożywczych (ziemniaki, cukier) i opału.

Równoległe z pracami Naczelnego Komitetu rozwija się akcja organizacyjna na prowincji, gdzie PP. Wojewodowie przystąpili do tworzenia sieci komitetów wojewódzkich, powiatowych i miejscowych. Akcja ta będzie ukończona do 1 października r. b., poczem nastąpi okres intensywnych prac przygotowawczych, tak by z nastaniem zimy można było przystąpić do udzielania bezrobotnym pomocy w naturze.

PRAWNE UREGULOWANIE SPRAWY UMÓW ZBIOROWYCH. — Czynnikiem, w wysokim stopniu ułatwiającym nielojalną konkurencję w przemyśle, jest brak na większości obszarów Państwa prawnego uregulowania umów zbiorowych. Wprawdzie najpoważniejsze gałęzie przemysłu, a więc przemysł włókienniczy, górniczy, naftowy, cukrowniczy i in., zawarły umowy zbiorowe z organizacjami robotniczymi, ale wiele firm, zwłaszcza mniejszych, umów tych nie stosuje i płaci znacznie niższe stawki płac, aniżeli umowa przewiduje. W obecnym zaś stanie ustawodawstwa niema żadnego środka, aby zakłady te zmusić do przestrzegania zawartych umów, lub żeby rozciągnąć moc obowiązującą umów na przedsiębiorstwa, które ich nie zawierały.

Obecnie Min. Pracy i Opieki Społecznej przygotowało projekt ustawy o umowach zbiorowych, który ureguje wreszcie tę ważną dla życia gospodarczego kwestję. Projekt ten, przewidując unormowanie sprawy umów na całym obszarze Państwa i dla wszystkich gałęzi wytwórczości, zastąpi dawne niemieckie normy prawne, dotychczas obowiązujące w b. dziel-

nicy pruskiej, oraz ustawy specjalne dla rolnictwa i dozorców domowych.

Teoria prawa pracy ustala 3 najważniejsze zagadnienia, które przewidywać winno ustawodawstwo pracy, a mianowicie: publikację, niezmiennosc i legalizację. Projekt polski wszystkie te 3 punkty zawiera. Każda umowa musi być pod warunkiem nieważności złożona w rejestrze umów zbiorowych, który prowadzą inspektorzy pracy wzgl. Minister Pracy, a dostęp do rejestrów jest otwarty dla wszystkich. Niezmiennosc polega na tem, że to, co zostało ustalone w umowie zbiorowej, nie może być przez poszczególną umowę o pracy zmienione na niekorzyść pracownika. Dopuszczalne są w indywidualnych umowach postanowienia korzystniejsze, mniej korzystne pozostają natomiast ipso iure zastąpione postanowieniami umowy zbiorowej. Trzeci zaś punkt — to legalizacja, czyli nadanie mocy powszechnie obowiązującej. Za wzorem ustawy niemieckiej i austriackiej może Minister Pracy, na wniosek jednej ze stron, rozciągnąć działanie umowy na zakłady pracy, nieobjęte dotychczasową umową. Jest to część ustawy, posiadająca największe znaczenie gospodarcze. Tą drogą uniemożliwi się bowiem nielojalną konkurencję zakładów, stojących poza związkami przemysłowców i konkurujących niskimi stawkami płac i gorszymi warunkami pracy. W przemyśle polskim nastąpi w ten sposób tak pożądany proces ujednostajnienia warunków płacy i pracy. Umowy, którym będzie nadana moc powszechnie obowiązująca, będą ogłoszone w „Monitorze Polskim” względnie dzienniku urzędowym danego województwa. Prócz tego Minister Pracy prowadzić będzie specjalny rejestr umów, którym nadano moc powszechnie obowiązującą.

Uczestnikami umów zbiorowych mogą być w myśl projektu pracodawcy poszczególni i ich związki, a po stronie pracowniczej związki zawodowe lub w razie braku związków ogół pracowników jednego lub więcej przedsiębiorstw, reprezentowany przez specjalną delegację. Ze względu na to, że poza b. dzielnicą pruską niema u nas ustawowych przedstawicielstw pracowniczych, a tworzenie ad hoc płynnych i nieodpowiedzialnych delegacji nie dawałoby żadnej gwarancji istotnego wykonywania umów, należałoby się wypowiedzieć za ograniczeniem prawa zawierania umów do związków zawodowych, jako organizacji stałych i prawnie uregulowanych. Ponadto wywoływałoby zawieranie umów przez delegacje szereg trudności i wątpliwości natury technicznej i formalnej, których uniknąć można tylko przez uczynienie delegacji instytucją stałą.

Ważną również kwestją jest odpowiedzialność, wynikająca z niewykonywania umów. Projekt przewiduje odpowiedzialność indywidualną członków związków zawodowych i stowarzyszeń oraz poszczególnych pracodawców, organizacje zaś odpowiadają tylko do wysokości kar, ustalonych w umowie.

Sprawa umów zbiorowych należy do najtrudniejszych problemów prawa robotniczego; posiadając jednak znaczny zapas doświadczeń ze względu na obowiązującą w woj. zachodnich dawną ustawę niemiecką i ze względu na wieloletnią praktykę w rolnictwie, możemy śmiało przystąpić do ustawowego jej uregulowania i ujednostajnienia na całym obszarze Państwa i dla całego życia gospodarczego.

W. L.

ZE STOWARZYSZENIA DZIENNIKARZY I PUBLICYSTÓW GOSPODARCZYCH. — Sekretariat Stowarzyszenia Polskich Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych rozpoczął urzędowanie z dniem 15 września r. b. w lokalu przy ul. Nowy Świat 27 m. 3 (tel. 773-20) we wtorki i piątki od godz. 5 do 6 po poł.

W innych terminach w sprawach Stowarzyszenia należy się zwracać pod Nr. tel. 538-82 (godz. 9 — 3).

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W MAJU 1931 R. — Wydobyte węgla kamiennego w maju 1931 r. w porównaniu z majem 1930 r. oraz z kwietniem 1931 r. przedstawiało się następująco:

W stosunku:

Rejony	do kwietnia 1931 r.		do maja 1930 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	108.250	4'84	48.691	2'34
Dąbrowski	88.478	17'21	28.522	6'28
Krakowski	28.305	18'80	9.032	6'88
Ogółem: —	225.033	7'76	11.137	0'42

Spadek wydobywania w miesiącu sprawozdawczym w stosunku do kwietnia powstał głównie w związku z mniejszą o 1 ilośćią dni roboczych i wynosił 7'76%. Przeciętne dzienne wydobywanie w maju było jednak też nieco mniejsze od kwietniowego (111.528 t wobec 116.068 t).

Wydobywanie węgla kamiennego w maju 1931 r.

Tabl. I

Rejony węglowe	Maj 1931 r.		Styczeń — maj		
	tonny	1913=100	1931		1930
			tonny	1913=100	tonny
Śląski	2.126.900	79'38	11.251.606	83'91	11.434.978
przec. dzienna	88.704	82'14	91.478	84'71	91.480
Dąbrowski	425.531	74'88	2.726.169	95'53	2.655.443
przec. dzienna	17.730	76'70	22.164	95'88	21.243
Krakowski	122.247	74'44	842.984	102'66	836.965
przec. dzienna	5.094	77'03	6.854	103'64	6.696
Ogółem: —	2.676.678	78'40	14.820.959	86'75	14.927.386
przec. dzienna	111.528	80'98	120.496	87'49	119.419

Zbyt węgla kamiennego — w maju 1931 r.
(według odbiorców)

Tablica III

RODZAJ ODBIORCÓW	1 9 3 1						1 9 3 0					
	m a j		k w i e c i e Ń		o d p o c z a t k u r o k u		m a j		o d p o c z a t k u r o k u			
	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%		
I. — Przemysł												
Metalurgiczny — żelazny	100.777	7'92	88.654	6'46	538.734	7'33	112.374	8'19	604.073	8'16		
— innych metali	55.459	4'36	59.805	4'36	338.002	4'60	75.483	5'50	395.348	5'34		
Koksiarnie	146.849	11'53	148.372	10'81	779.461	10'60	171.144	12'48	974.256	13'15		
Brykietniarnie	17.219	1'35	16.816	1'23	108.660	1'48	5.530	0'40	88.727	1'20		
Gazownie	21.714	1'70	24.635	1'80	130.333	1'77	24.991	1'82	122.170	1'65		
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, nie mające węgla własnego) ¹⁾	6.056	0'48	5.358	0'39	40.804	0'56	9.588	0'70	60.581	0'82		
Naftowy	8.902	0'70	9.677	0'71	47.809	0'65	11.577	0'84	55.221	0'75		
Solny	7.260	0'57	8.440	0'61	46.633	0'63	7.848	0'57	52.205	0'70		
Cementowy, ceramiczny oraz cegielnie i wapienniki	77.654	6'10	42.193	3'07	206.286	2'81	89.529	6'53	295.893	3'99		
Obróbczy (metalowy i inny)	8.136	0'64	6.557	0'48	47.362	0'64	11.191	0'82	74.733	1'01		
Chemiczny	26.440	2'08	25.581	1'86	168.918	2'30	38.738	2'82	212.348	2'87		
Garbarski i przetworów zwierzęcych	1.993	0'16	2.174	0'16	11.123	0'15	1.591	0'12	10.045	0'14		
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny i gorzelnie)	48.144	3'78	65.658	4'78	334.938	4'56	52.784	3'85	263.349	3'55		
Cukrowniczy	47.113	3'70	14.664	1'07	94.648	1'29	33.232	2'42	90.895	1'23		
Papierniczy	21.595	1'70	25.125	1'83	118.251	1'61	24.455	1'78	131.308	1'77		
Włókienniczy	55.236	4'34	64.659	4'71	297.601	4'05	42.760	3'12	212.130	2'86		
Inne gałęzie przemysłu	114.115	8'96	139.205	10'14	691.892	9'41	138.741	10'11	743.027	10'03		
Razem przemysł ¹⁾:	764.662	60'07	747.573	54'47	4.001.545	54'44	851.556	62'07	4.386.309	59'22		
II. — Inni odbiorcy												
Koleje żelazne	242.419	19'04	215.210	15'68	1.318.212	17'94	235.814	17'19	1.599.310	21'59		
Żegluga	1.240	0'10	1.805	0'13	3.165	0'04	1.763	0'13	4.418	0'06		
Instytucje miejskie (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne — prócz gazowni)	30.161	2'37	33.809	2'46	181.228	2'47	23.692	1'73	162.406	2'19		
Wojskowość	32.371	2'54	22.729	1'66	76.686	1'04	30.456	2'22	86.229	1'17		
Instytucje państwowe	6.865	0'54	7.452	0'54	44.224	0'60	5.179	0'38	35.671	0'48		
Opał domowy ¹⁾	93.685	7'36	171.546	12'50	829.321	11'28	104.519	7'62	579.994	7'83		
Pośrednicy	101.631	7'98	172.437	12'56	896.239	12'19	118.882	8'66	552.578	7'46		
Razem inni odbiorcy ²⁾:	508.372	39'93	624.988	45'53	3.349.075	45'56	520.305	37'93	3.020.606	40'78		
Ogółem w kraju:	1.273.034	100'00	1.372.561	100'00	7.350.620	100'00	1.371.861	100'00	7.406.915	100'00		

Zapasy węgla na zwalach kopalnianych zmniejszyły się o 14.110 t.

Spadek zbytu krajowego i wzrost eksportu w maju w stosunku do kwietnia ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbyt w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	51.248	5'32	70.135	7'38
Dąbrowski	40.284	13'71	16.683	11'14
Krakowski	7.995	6'94	30	3'11
Ogółem: —	99.527	7'25	53.482	4'86

Zmniejszenie się zbytu węgla na rynku krajowym zostało wywołane przede wszystkim słabym zapotrzebowaniem na opał domowy. poważniejsi odbiorcy bowiem wstrzymali się od gromadzenia zapasów na zimę. Dostawy kolejowe zwiększyły się. Lekkie ożywienie zaznaczyło się również w przemyśle cukrowniczym (przed kampanją) oraz w przemyśle cementowym, wzrost jednak zapotrzebowania ze strony tej gałęzi jest nieznaczny w porównaniu z odpowiednim okresem lat ubiegłych.

Z danych tablicy IV wynika, że wywóz węgla dość znacznie wzrósł na rynki północne, a w szczególności do Norwegii i Finlandji, mniej znacznie do państw z grupy południowo-zachodnich; spadł zaś do krajów konwencyjnych.

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalni. ²⁾ Bez zużycia na deputaty.

Obrót węgla kamiennego, koksu, brykietów i węgla brunatnego — w maju 1931 r.
(w tonnach)

Tablica II

REJONY WĘGLOWE, WYŻSZE URZĘDY	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspo- zycji	R O Z C H Ó D							Pozostałość na zwłacz na następ. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E			Ogółem	
				Do kraju	Zagra- nicę	Razem	Na cele kopalń	Depu- taty	Razem		
W ę g i e l k a m i e n n y											
Śląski	1,323.011	2,128.900	3,450.663	912.342	1,020.612	1,932.954	148.924	29.229	178.153	2,111.107	1,339.556
Dąbrowski	620.100	425.531	1,044.851	253.518	133.078	386.596	46.907	9.410	56.317	442.913	601.938
Krakowski	90.676	122.247	213.177	107.174	995	108.169	23.859	2.966	26.825	134.994	78.183
Ogółem:	2,033.787	2,676.678	4,708.691	1,273.034	1,154.685	2,427.719	219.690	41.605	261.295	2,689.014	2,019.677
K o k s											
Śląski	209.125	109.489	318.623	72.894	9.863	82.757	40	1	41	82.798	235.825
B r y k i e t y											
Śląski	6.045	17.763	23.808	19.464	20	19.494	—	—	—	19.494	4.314
W ę g i e l b r u n a t n y											
Zawiercki	381	2.254	2.635	1.883	—	1.883	353	108	461	2.344	291

Ekspert węgla kamiennego — w maju 1931 r.

Tablica IV

K R A J E	1 9 3 1		1 9 3 0		1 9 3 1		1 9 3 0		1 9 3 0	
	m a j		k w i e c i e Ń		o d p o c z . r o k u		m a j		o d p o c z . r o k u	
	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%	tonn	%
I.—Rynki konwencyjne . . . (środkowo- i południowo-europejskie)	204.915	17'75	242.676	22'04	1,152.057	21'66	219.668	23'43	1,139.825	24'35
Austria	216.656	10'10	151.929	13'80	706.903	13'29	122.530	13'07	719.193	15'36
Węgry	17.672	1'53	37.279	3'38	121.280	2'28	20.605	2'20	107.958	2'31
Czechosłowacja	63.450	5'50	47.259	4'29	299.890	5'64	60.610	6'46	285.854	6'10
Niemcy	192	0'02	171	0'02	1.023	0'02	135	0'02	749	0'02
Jugosławia	6.945	0'60	6.038	0'55	22.961	0'43	15.788	1'68	26.071	0'56
II.—Rynki północne	618.086	53'53	543.901	49'39	2,567.797	48'27	506.906	54'06	2,426.930	51'84
Szwecja	271.986	23'55	262.833	23'87	1,076.470	20'24	235.157	25'08	1,043.281	22'28
Norwegia	83.033	7'19	47.241	4'29	348.330	6'55	35.100	3'74	280.594	5'99
Dania	140.258	12'15	121.111	11'00	740.521	13'92	120.783	12'88	624.902	13'35
Finlandja	61.916	5'36	35.914	3'26	123.686	2'33	54.304	5'79	104.224	2'23
Łotwa	33.131	2'87	40.258	3'65	152.308	2'86	49.553	5'28	296.330	6'33
Litwa	2.740	0'24	4.705	0'43	43.425	0'82	7.467	0'80	27.901	0'60
Estonja	4.210	0'37	7.065	0'64	20.865	0'39	—	—	2.803	0'06
Kłajpeda	8.477	0'73	5.820	0'53	18.302	0'34	742	0'08	6.049	0'13
Z. S. R. R.	9.555	0'83	14.001	1'27	34.207	0'64	3.800	0'41	19.711	0'42
Islandja	2.780	0'24	4.953	0'45	9.683	0'18	—	—	21.135	0'45
III.—Inne rynki europejskie	221.735	19'20	211.559	19'21	1,096.114	20'61	805.504	9'12	646.606	13'81
Francja	108.261	9'38	105.343	9'57	499.528	9'39	40.415	4'31	330.120	7'05
Włochy	63.649	5'51	57.818	5'25	367.459	6'91	23.478	2'50	194.218	4'15
Rumunia	3.917	0'34	5.629	0'51	18.300	0'35	5.009	0'54	25.060	0'53
Szwajcaria	11.031	0'96	10.713	0'97	54.420	1'02	11.452	1'22	50.704	1'08
Holandja	12.719	1'10	9.310	0'84	44.377	0'84	2.450	0'26	17.192	0'37
Belgia	19.753	1'71	22.746	2'07	82.002	1'54	2.700	0'29	27.057	0'58
Hiszpanja	2.405	0'20	—	—	29.978	0'56	—	—	2.255	0'05
Portugalja	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—
IV.—Rynki pozaeuropejskie	6.230	0'54	8.485	0'77	51.152	0'96	—	—	7.684	0'16
Egipt	—	—	—	—	7.975	0'15	—	—	—	—
Algier	6.230	0'54	8.485	0'77	37.962	0'71	—	—	4.630	0'10
Brazylja	—	—	—	—	5.215	0'10	—	—	3.054	0'06
V.—W. M. Gdańsk	16.242	1'41	22.692	2'06	111.079	2'09	19.990	2'13	88.238	1'88
VI.—Węgiel okrętowy	87.477	7'57	71.890	6'53	341.044	6'41	105.529	11'26	372.680	7'96
Ogółem:	1,154.685	100'00	1,101.203	100'00	5,319.243	100'00	937.597	100'00	4,681.963	100'00

Wydobycie węgla brunatnego zmniejszyło się w maju w stosunku do kwietnia o 654 t; również zmniejszył się zbyt krajowy węgla brunatnego.

W przemyśle koksarskim produkcja pozostała niemal na poziomie poprzedniego miesiąca; natomiast zbyt ogólny zmniejszył się.

Liczbę czynnych kopalń węgla kamiennego ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	Kwiecień 1931	M a j:	
		1930	1931
Śląski	52	53	49
Dąbrowski:			
głębokie . .	18	18	18
płytkie . . .	10 28	13 31	10 28
Krakowski . .	8	8	8
O gółem:	88	92	85

Różnica w liczbie czynnych kopalń w maju w porównaniu z kwietniem powstała z powodu wstrzymania ruchu na 1 kopalni oraz na 2 odkrywkach.

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE WRZEŚNIA 1931 R. — Eksport węgla kamiennego w I połowie września w porównaniu z przeciętną za połowę sierpnia w związku z większą o $\frac{1}{2}$ ilością dni roboczych (13 wobec 12 $\frac{1}{2}$) zwiększył się o 21 tys. t i wynosił 670 tys. t.

Wzrost eksportu miał miejsce tylko z rej. śląskiego, skąd wywieziono 573 tys. t, t. j. o 23 tys. t więcej, eksport z rej. dąbrowskiego wynosił 97 tys. t, a zatem o 2 tys. mniej w porównaniu z przeciętną za połowę sierpnia.

Na rynki konwencyjne wyeksportowano ogółem 175 tys. t, t. j. o 24 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę sierpnia. Na rynki pozakonwencyjne wywieziono 471 tys. t, t. j. o 3 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę sierpnia, przyczem wywóz do państw północnych wynosił 361 tys. t, t. j. zwiększył się o 3 tys. t, wywóz do innych europejskich państw pozakonwencyjnych zwiększył się o 1 tys. t i wynosił 109 tys. t. Ilość wywiezionego węgla okrętowego utrzymała się na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosiła 24 tys. t.

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę (łącznie z węglem okrętowym) w okresie 1—15 września wynosiła ok. 51·5 tys. t, przyczem z rej. śląskiego wynosiła ok. 44 tys. t, a z re. dąbrowskiego ok. 7·5 tys. t.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

ORGANIZACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO. — Rząd, doceniając trudne położenie gospodarcze przemysłu naftowego zarówno w związku z ogólnym kryzysem światowym, jak również w związku ze specyficznymi warunkami bytowania samego przemysłu naftowego, podjął inicjatywę co do dopomożenia przemysłowi naftowemu przetrwania obecnej sytuacji i stworzenia dlań warunków zdrowego rozwoju w przyszłości. Rząd przyszedł do przeświadczenia, że najważniejszym warunkiem dla uzdrowienia i podźwignięcia przemysłu naftowego jest jego organizacja w kierunku racjonalnego i twórczego związania ze sobą poszczególnych gałęzi tego przemysłu, a mianowicie tak kopalnictwa naftowego, jak rafinerij i handlu produktami naftowymi. W Rządzie panuje przekonanie, że utworzenie organizacji, regulującej na podstawach racjonalnej współpracy wzajemny stosunek wymienionych tutaj wszystkich trzech dziedzin przemysłu naftowego, stworzy dla tego przemysłu ramy pomyślnego rozwoju i pozwoli na zrealizowanie programu wiertniczego.

Wychodząc z założenia, że istniejący obecnie Syndykat Przemysłu Naftowego nie ma warunków do urzeczywistnienia tych tak skomplikowanych zadań dla uzdrowienia przemysłu naftowego. Rząd, jak się dowiadujemy, pragnąłby widzieć utworzenie nowej organizacji przemysłu naftowego, która obejmowałaby całokształt interesów tego przemysłu i której program zostałby dostosowany do istotnych potrzeb przemysłu naftowego, jako jednej z dziedzin gospodarki narodowej. Ta nowa organizacja winna być wyposażona w skuteczne środki działania.

Do rozmów z przedstawicielami przemysłu naftowego dla wysondowania ich na ten temat opinii i opracowania w porozumieniu z nimi odpowiedniego pro-

jektu organizacji przemysłu naftowego Pan Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Panem Prezesem Rady Ministrów wydelegował P. Inż. Marjana Szydłowskiego, b. Ministra Przemysłu i Handlu, który w charakterze męża zaufania ma przedstawić Panu Ministrowi w możliwie najkrótszym czasie swoje wnioski. P. Inż. Szydłowski był przyjęty na audjencjach zarówno przez Pana Premiera, jak i przez Pana Ministra Przemysłu i Handlu, od którego otrzymał instrukcje i stosowne upoważnienia.

PIERWSZE UDATNE „ROTARY” W POLSCE. — Wyniki obrotowego wiercenia otworu „Mazur IX” w Daszawie zakończone zostały pomyślnie. Nawiercono na głębokości przeszło 750 m gazy ziemne w ilości 130 m³/min.

Znamienną jednak jest, nietylko sama wysoka produkcja — nie pierwsza na tych najbogatszych terenach, ile skrócenie czasu wiercenia z 10 miesięcy do 4 $\frac{1}{2}$. Wiercenie odbywa się bez zarzucania, przy zmniejszonej ilości rur, oraz z pełną gwarancją zabezpieczenia terenów od zawodnienia.

Niezawodnie, że to pierwsze udatne „rotary” w Polsce przełamie dotąd trwające przesady bądź przywiązanie do starych systemów i skróci przy dalszym doświadczeniu okres wiercenia najgłębszych otworów do 4 tygodni.

PRZEMYSŁ SOLNY

PRODUKCJA I OBRÓT SOLĄ W II KWARTALE 1931 R. — W ciągu II kwartału r. b. były w ruchu wszystkie zakłady solinarnie, zarówno państwowe, jak i prywatne (z wyjątkiem jedynie warzelnii w Kałuszu, nieczynnej od dn. 1 listopada 1930 r.), dając zatrudnienie przeciętnie 3.159 robotnikom. W porównaniu z II kwartałem r. ub. liczba robotników zmniejszyła się o 287.

Produkcja soli w okresie sprawozdawczym przedstawiała się następująco (w tonnach):

I.—Saliny państwowe pod zarządem Min. Przem. i Handlu:	Przeciętnie kwartalnie 1913	II kwartał 1930	II kwartał 1931
Kopalnia w Wieliczce . . .	21.435	31.647	37.759
Warzelnia w Wieliczce . . .	—	7.861	10.108
Kopalnia w Bochni	4.195	5.460	8.884
Warzelnia w Lacku	1.779	1.370	1.043
„ „ Drohobyczu	924	1.575	1.695
„ „ Bolechowcie	1.149	870	871
„ „ Dolinie	1.286	1.186	979
„ „ Lanczynie	1.115	1.314	715
„ „ Kosowie	1.451	739	927

Razem saliny małopolskie:	33.334	52.022	62.981
Warzelnia w Inowrocławiu .	7.120 ²⁾	9.362	13.212

Razem grupa I:	40.754	61.384	76.193
	(90·5%)	(51·4%)	(58·8%)

% produk. w stos. do 1913 r. 100 150·7 187

II.—Saliny państwowe pod innym zarządem:	Przeciętnie kwartalnie 1913	II kwartał 1930	II kwartał 1931
Warzelnia w Kałuszu	906	1.124	—
„ „ Stebniku	2.215	1.257	1.630
„ „ Ciechocinku	1.153	119	1.156

Razem grupa II:	4.274	2.500	2.786
	(9·5%)	(2·1%)	(2·2%)

% produk. w stos. do 1913 r. 100 58·5 60·6

III.—Saliny prywatne:	Przeciętnie kwartalnie 1913	II kwartał 1930	II kwartał 1931
Kopalnia w Wapnie	— ³⁾	18.412	21.227
Eksploracja solanki w Solnie pod Inowrocławiem .	— ³⁾	20.466 ⁴⁾	16.348 ⁴⁾
Eksploracja solanki w Baryczu pod Wieliczką . . .	— ³⁾	16.692 ⁴⁾	12.934 ⁴⁾

Razem grupa III:	—	55.570	50.509
	—	(46·5%)	(39%)

Ogółem w Polsce:	45.028	119.454	129.488
	(100%)	(100%)	(100%)

% produk. w stos. do 1913 r. 100 265·3 287·6

¹⁾ Dane za I kwartał 1931 r. — p. tyg. „Polska Gospodarcza” zes. 27/1931, str. 1.042.

²⁾ Przeciętnie kwartalnie w 1911 r.

³⁾ Nie istniała.

⁴⁾ P. przeliczeniu na sól stałą, licząc okrągło 30 kg soli za 1 hl solanki.

W t e m :			
soli kamiennej	25.630 (57%)	55.519 (46·5%)	67.870 (52·4%)
„ warzonej	19.398 (43%)	26.777 (22·4%)	32.336 (25%)
„ w postaci solanki	—	37.158 (31·1%)	29.282 (22·6%)
W t e m :			
soli jadalnej	27.332 (60·7%)	65.641 (55%)	81.799 (63·1%)
„ przemysłowej	11.234 (25%)	47.201 (39·5%)	39.880 (30·8%)
„ bydlęcej	6.316 (14%)	6.500 (5·4%)	7.619 (5·9%)
„ innych	146 (0·3%)	112 (0·1%)	190 (0·2%)

Dane przytoczonego zestawienia stwierdzają wzrost produkcji soli w Polsce, wynoszący — w porównaniu z II kwartałem 1930 r. — 10.034 t, czyli 8·4%.

Z poszczególnych rodzajów soli zwiększenie produkcji wykazały: sól kamienna o 12.351 t (22·2%) i sól warzona o 5 559 t (20·8%), natomiast sól w postaci solanki wykazała zmniejszenie o 7.876 t (21·2%).

Co się tyczy poszczególnych gatunków soli, to — z wyjątkiem soli przemysłowej, która wykazała zmniejszenie produkcji o 7.321 t (15·5%)—sól jadalna wykazała dalszy wzrost produkcji o 16.158 t (24·6%), jak również sól bydlęca—o 1.119 t (17·2%).

Zwiększenie produkcji soli jadalnej w porównaniu z II kw. r. ub., należy przypisać zwiększonej wysyłce tej soli na eksport, która wynosiła w okresie sprawozdawczym 18.577 t i kierowana była w przeszło 50% do Jugosławii.

Pod względem sprzedaży, a więc zużycia soli w Polsce, II kwartał r. b. w porównaniu z II kwartałem r. ub. wykazuje wzrost o 6.150 t (4·9%).

Ogółem sprzedano w ciągu II kwartału 1931 r. 130.617 t, z czego umieszczono wewnątrz kraju 110.578 t (84·7%), a natomiast 20.039 t (15·3%) wywieziono zagranicę.

W dziedzinie eksportu przodowały saliny wielickie, które wywoziły 11.250 t, następnie kopalnia w Wapnie — 6.729 t i salina Inowrocławska — 2.060 t.

Eksport soli polskiej kierowany był do Jugosławii (50% całego eksportu), następnie do krajów skandynawskich, nadbałtyckich, Czechosłowacji i Bułgarii.

W okresie sprawozdawczym udział salin państwowych w eksporcie soli wynosił 66·4%, kopalni w Wapnie — 33·6%.

Co do gatunków soli, to przedmiotem eksportu była przeważnie sól jadalna, której wywieziono w II kwartale r. b. 18.577 t, resztę stanowiły sole: przemysłowa w ilości 1.106 t i bydlęca — 356 t.

Podane wyżej wyniki pracy polskiego przemysłu solnego za II kwartał r. b. łącznie z wynikami I kwartału r. b. pozwalają nam zestawić półroczny bilans wytwórczości soli w Polsce, przedstawiający się następująco: ogólna produkcja soli w I półroczu 1931 r. wyniosła 252.413 t, w tem: soli kamiennej 123.508 t, soli warzonej 68.733 t i soli w postaci solanki 60.172 t. Z poszczególnych gatunków soli — wyprodukowano w I półroczu r. b. soli jadalnej 161.015 t, soli przemysłowej 79.822 t, soli bydlęcej 11.222 t i innych soli 354 t.

Ogólna sprzedaż soli w Polsce wyniosła w I półroczu r. b. 250.246 t, z czego umieszczono wewnątrz kraju 221.751 t, natomiast 28.495 t wywieziono zagranicę.

M. G.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

WYTYCZNE POLITYKI LNIARSKIEJ — p. str. 1.379.

ROLNICTWO

POD REDAKCJA MINISTERSTWA ROLNICTWA

SYTUACJA ZBOŻOWA. — Sprzedaże żyta z Polski od początku działalności Polskiego Biura Eksportu Zboża do dn. 1 września wyniosły 29.495 t, pszenicy zaś 2.875 t.

Na poszczególne kraje sprzedaże te dzielą się w następujący sposób (w tonnach):

	Żyto	Pszenica
Czechosłowacja	20.520	—
Dania	5.335	2.025
Szwecja	50	—
Norwegia	2.000	—
Anglja	—	700
Holandja	680	150
Fob Gdańsk	910	—
Razem:	29.495	2.875

Na poszczególne terminy sprzedaże przypadają, jak następuje (w tonnach na poszczególne miesiące):

	Żyto	Pszenica
Sierpień	14.310	2.525
Wrzesień	7.605	200
Październik	5.035	120
Listopad	2.400	—
Grudzień	145	—

Należy zauważyć, że prawie wszystkie transakcje pszeniczne dotyczą okresu przed rozpoczęciem faktycznej działalności Polskiego Biura Eksportu Zboża i przeważnie dotyczą starej pszenicy zeszłorocznego zbioru. Tak samo transakcje żytem do wszystkich innych krajów, z wyjątkiem Czechosłowacji, pochodzą z okresu, kiedy Biuro jeszcze nie funkcjonowało. W następnym okresie sprzedaży żyta na rynki bałtyckie i zachodnie wogóle już nie było.

Zarówno sytuacja rynkowa, jak i sytuacja statystyczna zbóż w danej chwili są w dalszym ciągu niekorzystne. W porówna-

niu z r. ub. nastąpiła dalsza znaczna niżka cen zboża. Pszenica w Chicago spadła z 87 cts za buszel na 46 cts, w Winnipegu z 87 na 53 cts, w Buenos Aires z \$ 9 za 220 lbs na \$ 5·20. W portach zachodnio-europejskich w zaofiarowaniu jest pszenica rosyjska i bałkańska po cenach niższych od cen żyta. Kukurydza, która przed rokiem kosztowała około Hfl 6, jest ofiarowana w nieograniczonych ilościach po Hfl 3·50 ctf Rotterdam.

Sytuacja statystyczna jest w dalszym ciągu niepomyślna, jednak przedstawia ona się nieco lepiej niż w r. ub. Chociaż ujawnione zapasy pszenicy wyniosły na dz. 1/VIII 16·6 miljn. t, czyli o 2 miljn. t więcej aniżeli w r. ub., to jednak pierwszy szacunek zbiorów na półkuli północnej (bez Rosji) jest o 5·2 miljn. t niższy od szacunku w r. ub., czyli w rezultacie sytuacja poprawiła się minimum o 3·2 miljn. tonn. Dodać do tego należy że według ogólnej opinii, zapasy krajów importujących, nie dające się uchwycić statystycznie, zostały znacznie zredukowane od roku ubiegłego.

Jeżeliby się oprzeć wyłącznie na powyższych liczbach, nie można byłoby liczyć na wyraźniejszą poprawę w nadchodzącym sezonie. Należy wszakże wziąć pod uwagę cały szereg elementów, decydujących o konjunkturze zbożowej, w szczególności zaś międzynarodową sytuację finansową, która w ostatnich czasach dała się bardzo silnie odczuć w handlu zbożowym, uniemożliwiając szereg transakcyj i gromadzenie normalnych zapasów. Dlatego też znaczny wzrost ujawnionych zapasów pszenicy w stosunku do r. ub. naogół uznany jest za zjawisko przejściowe i raczej za dowód nieistnienia normalnych zapasów w krajach importujących. Z nadchodzących obecnie informacji można się spodziewać obniżenia pierwszego szacunku zbiorów w Europie — zarówno w zakresie pszenicy, jak i innych zbóż, co poprawi jeszcze więcej sytuację statystyczną.

Niezmiernie ważnym czynnikiem dla konjunktury zbożowej

jest również urodzaj ryżu, który w r. b. wypadł niżej średniego i pozwala spodziewać się wzrostu konsumpcji pszenicy.

Farm Board amerykański rozpoczął likwidację swych stocków. Do skutków doszły transakcje z Brazylią na 400.000 t, z Chinami na 600.000 t, z Niemcami na 200.000 t i w dalszym ciągu spodziewane są transakcje do Chin, dotkniętych klęską powodzi.

Z półkuli południowej nadchodzą wiadomości o znacznych redukcjach zasiewów, co może się stać punktem wyjścia lepszej konjunktury.

Wszystko powyższe pozwala wnioskować, że w razie uporządkowania międzynarodowych stosunków finansowych może nastąpić szybka i dość wydatna zmiana konjunktury zbożowej.

Sytuacja statystyczna żytnia jest znacznie korzystniejsza aniżeli w zakresie pszenicy i kukurydzy. Urodzaj żyta jest niższy od zeszłorocznego w krajach eksportujących. Węgry, Kanada i Stany Zjedn. mają nieurodzaj, bądź też znacznie zmniejszony obszar zasiewów. Zapasy żyta w Stanach Zjedn. są o 30% niższe w porównaniu z r. ub. W Niemczech zbiór żyta szacowany jest o 700.000 t niżej od zeszłorocznego, przy minimalnych starzych zapasach, wynoszących około 800.000 t w r. ub. Spodziewane jest przytem dalsze obniżenie szacunku zbiorów w Niemczech.

Pomimo znacznie korzystniejszej sytuacji statystycznej w r. b. ceny żyta na głównych rynkach odbiorczych spadły o ok. 30% w stosunku do r. ub. Zjawisko to występuje wyjątkowo pod wpływem ofert rosyjskich. Żyto rosyjskie jest w stałym zaofiarowaniu po cenie około Hfl 4 cif porty zachodnio-europejskiej. Należy przytem zaznaczyć, że cena ta utrzymuje się przy stosunkowo niewielkich wysyłkach z Z. S. R. R., co dowodzi braku większego zapotrzebowania i silnej konkurencji kukurydzy, pszenicy pastewnej i jęczmienia pastewnego.

Właściwy sezon eksportowy dla żyta rosyjskiego rozpocznie się w II połowie września; jeżeli więc taktyka sprzedaży nie zostanie przez Z. S. R. R. zmieniona — trudno jest oczekiwać rychłej poprawy.

Jedynym rynkiem zbytu dla żyta polskiego jest narazie Czechosłowacja. Cena w Polsce kształtuje się też pod wpływem tego rynku.

M.

WYTTCZNE POLITYKI LNIARSKIEJ. — Surowiec, dostarczony przez rosyjskich hodowców lnu do przerobu, wynosił w ostatnich latach w przybliżeniu 30% eksportu przedwojennego. Dało to możność surowcom włókienniczym, zastępującym len, zająć opróżnione miejsce i rozbudować przemysł włókienniczy bawełniany, jutowy oraz przerabiający szał i manillę.

Rozpęd, który ujawniła ta rozbudowa, doprowadził do powiększenia warsztatów przędzalniczych i tkackich do rozmiarów, daleko przerstających potrzeby rynków europejskich. Jednocześnie zwiększył się obszar plantacji bawełny. Zapasy bawełny amerykańskiej, która w cenie wciąż spada z dnia na dzień, są tak wielkie, że, jak donosi prasa zagraniczna, Rząd Stanów Zjednoczonych widzi się zmuszonym do wszczęcia energicznych kroków celem ulokowania jej na rynkach europejskich nawet po cenie daleko niższej od kosztów produkcji i na warunkach kredytowych, dotąd niestosowanych w tej branży. Szczególnie jaskrawym przykładem rozbudowy po wojnie przemysłu włókienniczego bawełnianego jest przemysł polski, nastawiony początkowo na eksport do Rosji, obecnie walczący o rynki zbytu w Anglii, Holandji i innych krajach europejskich i przeżywający szczególnie ostry kryzys w związku ze zwięźaniem się ram konsumpcji wewnętrznej, która, rzecz prosta, nigdy nie pokryje wytwórczości przemysłu, obliczanej na eksport. Kwoty, wydane przez Polskę w ostatnim 10-leciu na zakup surowców włókienniczych, wynoszą znaczną sumę (łącznie z półfabrykami i wyrobami przeszło zł 4,5 milj.); pozycja surowców włó-

kienniczych (również w półfabrykach i wyrobach) w ciągu ostatnich 3 lat stanowi 26% ogólnego przywozu, przy 8% ogólnego wywozu, ujemne saldo obrotu surowcami włókienniczymi dwukrotnie przewyższa dodatnie saldo ogólne bilansu handlowego.

Zjawisko to w dobie obecnego kryzysu jest tak znamienne, że zmusza do rewizji polityki Państwa w tej dziedzinie. Nasuwa się konieczność zapobieżenia tak znacznemu odpływowi walut z tego tytułu. Jednym z pierwszych zadań na drodze ustalenia programu polityki włókienniczej w Polsce jest uregulowanie sprawy lniarskiej. Stan naszego lniarstwa musi budzić poważne obawy na przyszłość i nie da się utrzymać ani obecnego obszaru zasiewu lnu, ani nawet ilości krosien lnianych w fabrykach, jeżeli się nie ustali zasadniczej tezy, że hodowla i przerób lnu w Polsce winny korzystać ze specjalnej ochrony Państwa. Przemawiają za tem zarówno względy bilansu handlowego, jak i obrony Państwa, oprócz tego zaś stan naszego rolnictwa, dla którego częściowe przejście z uprawy zbóż na uprawę roślin przemysłowych niewątpliwie będzie znacznym krokiem naprzód na drodze do poprawy sytuacji — winien być również brany pod uwagę.

Powołana przy Biurze Ekonomicznem Prezesa Rady Ministrów komisja międzyministerjalna, z którą ściśle współpracują sfery zainteresowane — zarówno rolnicze, jak i przemysłowe — od kilku tygodni opracowuje wytyczne polityki lniarskiej. Prace te są już daleko zaawansowane i w niedługim czasie sprawa ma przejść pod obrady Rządu. Projektowane wytyczne w ogólnych zarysach przedstawiają się następująco:

1.— Gatunek naszego lnu, najlepszego na świecie w połowie ubiegłego stulecia, uważany jest obecnie za jeden z najgorszych na rynkach zagranicznych. Skłania to do wykorzystania prac badawczych, przeprowadzonych w ciągu ostatnich 2 lat, i zastosowania szeregu zarządzeń, zmierzających do ulepszenia uprawy, moczenia lub roszenia oraz międlenia lnu.

2.— Skutkiem nietylko konkurencji bawełny i juty, jako zagranicznych surowców zastępczych, lecz również właśnie niskiej jakości lnu krajowego jest zbyt niska jego cena. Zapewnienie rentowności uprawy i przeróbce lnu jest więc jednym z najważniejszych punktów programu lniarskiego. Da się on zrealizować przez zapewnienie włóknu lnianemu oraz wyrobom lnianym odpowiedniej ochrony celnej i stworzenia popytu na len krajowy. Samo zabezpieczenie lnu przed konkurencją zagraniczną już stworzy pewien popyt na włókno krajowe, którego obecne, dość znaczne, zapasy mogą być, co prawda, zużyte tylko na gorsze gatunki płótna lub materiałów opakunkowych, wyższa cena jednak zachęca rolnika-hodowcę do ulepszenia uprawy i przerobu. Gdy otrzyma on cenę rentowną, niewątpliwie zacznie używać nawozy i zajmie się z większą dbałością o odpowiednią uprawę.

Z dalszych zamierzeń projektowane jest uprzywilejowanie wyrobów lnianych przy zakupach rządowych i samorządowych. Precedens mamy już w podobnej sprawie z wełną krajową. Użycie przy dostawach dla instytucji rządowych, tam, gdzie się to ze względów technicznych da wprowadzić w życie, nawet wyrobów t. zw. „chałupniczych”, t. j. samodziiałów lnianych, da zatrudnienie ludności kresowej, która obecnie najwięcej boday odczuła brak zbytu swych płodów rolnych.

3. — Organizacja handlowa w dziedzinie lniarstwa jest w zupełnym rozstroju. Kupcy lniany w rejonów woj. wileńskiego, nowogrodzkiego, poleskiego i białostockiego lub Małopolski nie posiadają ani właściwej organizacji handlowej, ani zorganizowanego eksportu. Premje eksportowe, dziś działające, nie odgrywają żadnej roli. Zmiana systemu premjowania mogłaby przyczynić się do stworzenia organizacji handlowej, jak również da podstawy pod standaryzację włókna.

4. — Bez standaryzacji włókna lnianego prawidłowy eksport naszego lnu zagranicę jest bardzo utrudniony.

5. — Posiadając obszar zasiewu lnu co do rozmiarów drugi po Rosji na świecie. Polska stoi na jednym z ostatnich miejsc co do ilości wrzecion w przędzalnictwie lnianem. Rozbudowa tego przemysłu, względnie stworzenie odpowiednich warunków dla stopniowego przejścia fabryk, przerabiających surowce włókiennicze pochodzenia zagranicznego na len, jest również ważnym punktem w projektach programu lniarskiego. Wytworzenie popytu na len krajowy da możliwość uruchomienia przędzalni lnu, obecnie nieczynnych. Ma jednak być utrzymana zasada, że przędzalnie o ilości wrzecion mniejszej od 5.000 mogą prosperować jedynie w specjalnych warunkach i raczej zastępczo do czasu uruchomienia większych jednostek.

Prace komisji międzyministerialnej z natury rzeczy wymagają dłuższego czasu, sprawa bowiem surowców włókienniczych wogóle, a lnu w szczególności, zalega się o wiele innych dziedzin gospodarki narodowej. To też nie należy oczekiwać opracowania wszystkich szczegółów programu w najbliższym czasie; palącą natomiast sprawą jest ustalenie ogólnych wytycznych, co jest głównym celem prowadzonych prac.

G. K.

HANDEL ZAGRANICZNY WYTWORAMI ROŚLIN-NEMI W 1930/31 R. — Rok sprawozdawczy był okresem

wyjątkowo niepomyślnej konjunktury eksportowej na zboże. Nadprodukcja i spadek cen, wprowadzenie przez szereg krajów importujących zarządzeń reglamentacyjnych, dążących do osiągnięcia samowystarczalności, oraz wzmagający się wywóz zboża z Z. S. R. R., oferowanego po cenach niskich, nie kalkulowanych w/g kosztów produkcji, wywołał poważne trudności na rynkach zbytu. Eksport polskiego zboża w roku sprawozdawczym osiągnął 492,9 tys. t wartości 2 942 miljn., wobec 706,8 tys. t wartości 2 178,7 miljn. w roku poprzednim. Jednocześnie zmniejszył się wydatnie przywóz zbóż, osiągając 30,3 tys. t wobec 42,0 tys. t w 1929/30 r.

Poszczególne zboża wykazały następujące obroty:

	Przywóz		Wywóz	
	1929/30	1930/31	1929/30	1930/31
Pszenica	15.037	2.247	13.058	83.832
Żyto	888	101	330.844	266.700
Jęczmień	126	35	262.845	126.942
Owies	2.962	6	81.760	6.177

Kraje	Sierpień—lipiec 1929/30				Sierpień—lipiec 1930/31			
	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies
Ogółem	13.058	330.845	262.845	81.760	83.832	266.700	126.942	6.177
Anglia	—	7.348	12.539	14.762	7.659	15	1.220	60
Belgia	50	20.105	62.991	5.275	3.407	30.232	65.731	—
Czechosłowacja	—	1.755	190	55	15	9.183	188	—
Dania	—	52.887	79.935	14.225	13.497	104.272	10.902	861
Estonia	50	15.295	2.273	1.427	—	2.755	550	155
Finlandja	—	34.376	2.755	3.868	50	11.744	498	298
Francja	—	30	210	—	205	10.127	8.191	—
Holandja	—	26.231	29.118	4.766	6.357	17.062	4.409	260
Łotwa	79	44.748	—	1.446	113	3.608	2.422	—
Niemcy	12.810	106.101	43.294	26.943	51.210	60.700	31.541	4.227
Norwegia	—	3.591	7.096	170	—	9.523	705	—
Portugalia	—	—	—	—	15	1.830	—	—
Szwajcaria	15	1.186	6.726	6.077	—	—	—	—
Szwecja	—	8.694	1.982	834	562	5.579	60	315
Inne kraje	54	8.498	13.736	1.912	742	70	525	1

Pszenica wywożona była głównie do Danii, Anglii, Holandji i Belgii. Wykazany w tablicy eksport do Niemiec ma na celu reeksport, gdyż rynek niemiecki wskutek wysokich ceł ochronnych jest dla naszego zboża niedostępny.

W kierunkach wywozu żyta mamy w roku sprawozdawczym do zanotowania pewne przesunięcia w znaczeniu poszczególnych rynków, a mianowicie: zwiększył się znacznie udział Danii, która w r. ub. sprowadziła 39,1% całego eksportu z Polski, w 1929/30 r. zaś 16%. Podniósł się również procentowy udział wywozu do Belgii z 6,1% na 11,3%. Do Francji udało się skie-

Gryka	—	449	18.129	9.305
Proso	4.522	5.390	2	0
Kukurydza	18.496	22.030	184	0
	t y s <i>z</i>			
Pszenica	5.962	640	5.233	20.361
Żyto	208	19	77.734	44.730
Jęczmień	40	12	72.112	25.606
Owies	690	2	17.860	1.236
Gryka	—	150	5.773	2.359
Proso	1.148	1.298	1	0
Kukurydza	4.921	4.470	47	0

Na uwagę zasługują przede wszystkim zasadnicze zmiany w obrocie pszenicą. W 1929/30 r. przywóz z zagranicy tego zboża przewyższał o ok. 2 tys. t wywóz, w r. ub. zaś osiągnięte saldo czynne wyniosło 81.585 t. Ta stosunkowo znaczna nadwyżka osiągnięta została dzięki powiększeniu powierzchni uprawy, które jest wynikiem świadomego dążenia do osiągnięcia samowystarczalności w zakresie produkcji pszenicy. W ostatnim miesiącu omawianego roku (lipcu) przywóz tego zboża został zupełnie zahamowany (miesiąc ten w latach poprzednich był okresem wzmożonego importu).

Żyto, posiadające największe znaczenie w eksporcie zbóż, utrzymało się również w roku sprawozdawczym na pierwszym miejscu—zarówno pod względem wagi, jak i wartości wywozu, chociaż ostateczne saldo obrotu tem zbożem uległo znacznej redukcji, osiągając 266,6 tys. t wobec 330,8 tys. t w 1929/30 r. Wartość eksportu żyta obniżyła się w znacznie wyższym stopniu niż waga. Przeciętna wartość 1 q żyta, wywiezionego w omawianym okresie, wynosiła 2 16,8, w roku zaś 1929/30 2 23,5.

Podobną zupełnie tendencję wykazują obroty jęczmieniem, którego wywóz spadł z 262.845 t wartości 2 72.112 tys. w 1929/30 r. do 126.942 t wartości 2 25.606 tys. w r. ub.

Największy jednak, stosunkowo, ubytek wywozu, przy jednoczesnym całkowitem prawie zahamowaniu przywozu, wykazują liczby, dotyczące obrotów owsem, którego przywóz wyniósł 6 t (w 1929/30 r. 2.962 t), wywóz zaś osiągnął 6.177 t (w 1929/30 r. 81.760 t). Powodem zmniejszenia się wywozu owsa był m. in. słaby urodzaj tego zboża w 1930 r.

Na wzmiankę zasługuje niewielki wzrost importu prosa oraz kukurydzy.

Kierunki wywozu 4 głównych zbóż wykazuje niżej zamieszczona tablica (w tonnach):

rować 3,8% całego eksportu żyta. Jeśli zważymy, że całkowity eksport żyta do tego kraju w 1929/30 r. wyniósł 30 t, musimy rynek francuski wymienić jako nowozdobytą w roku sprawozdawczym. Poza wymienionymi, do najważniejszych krajów odbiorczych należą: Holandia, Finlandja, Norwegia oraz Niemcy (reeksport). Przeszło dziesięciokrotny spadek wywozu żyta do Łotwy tłumaczy się zmniejszeniem zapotrzebowania, wywołanym pomyślnymi urodzajami oraz częściowo konkurencją towaru sowieckiego i litewskiego.

Głównym krajem odbiorczym dla jęczmienia była Belgia. Wy-

wóz do Danji, która w 1929/30 r. stała na pierwszym miejscu, zmalał w 1930/31 r. prawie ośmiokrotnie, osiągając 10·9 tys. t, wobec 79·9 tys. t w roku poprzednim.

Niewielkie ilości owsa, wywiezione w omawianym okresie, skierowane zostały głównie do Niemiec.

W okresie sprawozdawczym wywieziono roślin strączkowych za sumę zł 19.733 tys., w 1929/30 r. zaś wywóz wyniósł zł 43.005 tys. Główne produkty tej grupy (groch i fasola) wykazują w tym czasie wzrost po stronie przywozu oraz spadek po stronie wywozu. Odnośne liczby obrotów przedstawiały się w sposób następujący:

	Przywóz			
	1929/30 t o n n	1930/31 t o n n	1929/30 t y s. zł	1930/31 t y s. zł
Groch . . .	52	95	39	57
Fasola . . .	101	259	66	121
	Wywóz			
	1929/30 t o n n	1930/31 t o n n	1929/30 t y s. zł	1930/31 t y s. zł
Groch . . .	38.253	24.487	18.805	9.356
Fasola . . .	30.321	18.485	21.168	8.576

Zmniejszenie się wywozu grochu przypadło głównie na ostatni kwartał 1930/31 r. w którym wywieziono 19.306 t, gdy w tym samym kwartale 1929/30 r. wyeksportowano 49.079 t.

Ważniejsze kierunki wywozu strączkowych kształtowały się w sposób następujący (w tonnach):

K r a j e	1929/30	1930/31
Anglia	3.488	1.596
Belgia	4.296	1.218
Czechosłowacja	5.627	6.142
Francja	3.088	1.716
Holandja	1.859	1.476
Niemcy	44.155	28.480
Włochy	7.229	3.452

Obroty nasionami traw i pastewnych wykazały w okresie sprawozdawczym również dość znaczne zmniejszenie eksportu. W 1930/31 r. wywóz wyniósł 35·7 tys. t wartości zł 22.321 tys., gdy w 1929/30 r. 59·5 tys. t wartości zł 36.442 tys.

Najważniejszą pozycję w wywozie nasion stanowią nasiona koniczyn. Wywóz tych nasion osiągnął w roku sprawozdawczym 3.949 t za zł 9.665 tys. Z innych nasion tej grupy wywieziono: seradeli 4.304 t za zł 2.779 tys., łubinu 16.884 t za zł 4.079 tys., peluszek i wyki 7.166 t za zł 1.607 tys., esparcety i lucerny 1.520 t, traw 664 t oraz bobiku 1.194 t.

Przywóz nasion traw i pastewnych uległ w 1930/31 r. pewnemu zwiększeniu — z 1·1 tys. t wartości zł 1.097 (w 1929/30 r.) do 3·9 tys. t wartości zł 3.417 tys. (w 1930/31 r.). Wzrost ten został głównie spowodowany powiększeniem importu nasion koniczyny czerwonej, który osiągnął 1.236 t wartości zł 1.922 tys.

Eksport nasion buraków cukrowych osiągnął cokolwiek niższy poziom niż w 1929/30 r. i wyniósł w okresie sprawozdawczym 5.067 t wartości zł 7.098 tys. wobec 6.313 t wartości zł 10.139 tys., wywiezionych w roku poprzednim.

Handel zagraniczny nasionami oleistymi kształtował się w roku sprawozdawczym również mniej pomyślnie niż w 1929/30 r. Obroty temi nasionami dały saldo ujemne, wynoszące 9.271 t (wartości ok. zł 1 miljn.). W szczególności salda ujemne dały obroty siemieniem lnianem (przywóz 12.975 t wartości zł 5.720 tys., wywóz 836 t wartości zł 427 tys.), siemieniem konopnym (przywóz 415 t wartości zł 153 tys., wywóz 45 t wartości zł 18 tys.).

Dodatkowo natomiast salda wykazuje siemię rzepakowe (przywóz 315 t, wywóz 8.727 t), gorczycy (przywóz 327 t, wywóz 1.390 t) oraz maku (przywóz 124 t, wywóz 4.015 t).

W grupie warzyw i okopowych nastąpiło dość znaczne ożywienie obrotów. Przywóz wyniósł w roku sprawozdawczym 9.821 t za zł 3.077 tys., wywóz 249.212 t za zł 14.014 tys. Główną pozycję wywozu w tej grupie stanowią ziemniaki i buraki cukrowe. Wzrost wywozu wykazują w roku sprawozdawczym oba wymienione artykuły, przyczem eksport ziemniaków zwiększył się stosunkowo silnie niż buraków cukrowych, wyniósł bowiem 92.062 t wartości zł 6.777 tys., wobec 34.462 t wartości zł 2.191 tys. w roku poprzednim. Wywóz buraków osiągnął w 1930/31 r. 155.332 t wartości zł 6.523 tys., wobec 76.922 t wartości zł 4.078 tys., w 1929/30 r.

Ważniejszymi artykułami przywozu w grupie warzyw i okopowych są cebula i kapusta głowiasta. Cebuli w 1930/31 r. przywieziono 4.562 t za zł 1.431 tys. (w 1929/30 r. 1.004 t za zł 376 tys.), kapusty — 1.024 t za zł 183 tys. (w 1929/30 r. 2.315 t za zł 356 tys.).

Obroty roślinami przemysłowymi kształtowały się w omawianym czasie niepomyślnie. Wywóz ich osiągnął zaledwie 12.943 t wartości zł 7.805 tys. wobec 27.044 t wartości zł 23.881 tys. w roku poprzednim. Największy spadek eksportu wykazuje len (w 1930/31 r. wywieziono 5.962 t, w 1929/30 r. zaś 15.030 t), poza tem chmiel, konopie i wiklina.

Podkreślić należy, że w zakresie obrotu konopiami w ostatnim roku nastąpiła zmiana salda obrotów z dodatniego na ujemne głównie wskutek zahamowania wywozu; przywóz konopi w 1930/31 r. wyniósł 2.820 t za zł 3.014 tys., wobec 1.842 t za zł 3.240 tys. w roku 1929/30.

W grupie surowców, jagód i grzybów mamy wzrost wywozu. W 1930/31 r. wywieziono artykułów tej grupy 8.561 t za sumę zł 4.565 tys., gdy w roku poprzednim 4.204 t za zł 3.338 tys.

W. F.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

WYTYCZNE POLITYKI LNIARSKIEJ — p. str. 1.379.

HANDEL ZAGRANICZNY WYTWORAMI ROŚLINNEMI W 1930/31 R. — p. str. 1.380.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 9 do 22 września r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. oraz Agencji Wschodniej i t. d.

	9 — 15/IX		16 — 22/IX		+ wzrost — zmniejszenie
	zł	§	zł	§	
Pszzenica					
Warszawa . . .	24·25	2·72	23·37½	2·62½	— 3·6
Poznań . . .	20·96	2·35	21·00	2·36	+ 0·1
Lwów . . .	21·97	2·47	21·25	2·38½	— 3·2
Przeciętna . .	22·39	2·51½	21·87½	2·45½	— 2·3
Żyto					
Warszawa . . .	21·43½	2·40½	21·06	2·36½	— 1·7
Poznań . . .	21·25	2·38½	21·75	2·44	+ 2·3
Lwów . . .	21·15	2·38	20·50	2·30	— 3·0
Przeciętna . .	21·27½	2·39	21·10	2·37	— 0·8

O w i e s					
Warszawa	20'68½	2'32	21'34	2'39½	+ 3,1
Poznań	18'25	2'05	20'70½	2'32½	+13'4
Lwów	20'25	2'27	20'25	2'27	—
Przeciętna	19'72½	2'21½	20'76	2'33	+ 5'2
Jęczmień browarowy					
Warszawa	22'00	2'47	22'87½	2'57	+ 3'9
Poznań	23'00	2'58	23'66½	2'66	+ 2'8
Jęczmień zwykły					
Warszawa	19'56	2'20	20'31	2'28½	+ 3'8
Poznań	19'25	2'16	19'58	2'20	+ 1'6
Lwów	17'00	1'91	—	—	—
Przeciętna	18'60	2'09	—	—	—

— Na rynku zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym (od 14 do 19 września) tendencja naogół nieco mocniejsza, dając przeważnie nieco większe, niż w okresie poprzednim, wahania cen. Jedynie na giełdzie warszawskiej miały miejsce niewielkie zniżki cen pszenicy (ż 1'00 za 100 kg), żyta oraz ich przetworów (mąka pszenna o ż 2'00), natomiast pozostałe zboża tak na tej giełdzie, jak i na giełdach: poznańskiej i gdańskiej, kształtowały się zwykłowo, a mianowicie: jęczmień browarowy zyskał ż 0'50 — 1'00, podobnie jęczmień przemysłowy oraz owies; ten ostatni na giełdzie poznańskiej zwykłował silniej (o ż 2'25). Pszenica i żyto oraz ich przetwory na obu ostatnio wymienionych giełdach wykazują nieznacznie zmiany cen, przeważnie in plus. Na pozostałych giełdach prowincjonalnych zainteresowanie ziemiopłodami nadal niewielkie, przy tendencji nawet nieco słabszej.

Notowania Syndykatu Ryżowego wykazują zwykłą w porównaniu do cen sierpniowych.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w ż za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 23'00 — 23'50 (24'00 — 24'50), żyto 20'75 — 21'25 (21'25 — 21'50), jęczmień brow. 22'00 — 24'00 (21'00 — 23'00), — przemysłowy 20'00 — 21'00 (19'25 — 19'75), owies jednolity niezadeszczony 22'00 — 23'00 (21'00 — 22'00), — zbierany 20'00 — 20'50 (19'25 — 20'25), mąka pszenna luksusowa 45'00 — 55'00 (47'00 — 57'00), — pszenna 4/0 40'00 — 45'00 (42'00 — 47'00), — żytnia (typ przepisowy) 37'00 — 39'00 (37'00 — 39'00), otręby pszenne szale 14'50 — 15'00 (14'75 — 15'25), — pszenne średnie 14'00 — 14'50 (14'50 — 15'00), — żytnie 12'00 — 12'50 (12'00 — 12'50).

Notowania Syndykatu Ryżowego — w ż za 100 kg parytet wagon Gdynia: ryż K Superior 62'30, — K Superior glazur 64'97, — Burma K 52 59'18, — K 53 56'96, — K łam 21'36, — Łam 700 48'95, — Łam 703 43'16, — Łam 711 31'15, — Arracan 5 72'98, — Arracan 3 69'86, — Arracan 2 65'86, — Arracan 1 61'41, — Patna 5, 3, 2 i 1 (odpowiednio jak Arracan) 86'77, 82'32, 80'10, 77'43.

Poznań. — Ceny orientacyjne — w ż za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica nowa, zdrowa, sucha 20'75 — 21'75 (20'25 — 21'25), żyto nowe, zdrowe, suche 21'50 — 22'00 (20'75 — 21'25), jęczmień brow. 23'00 — 24'50 (22'50 — 24'00), — przemysłowy 19'00 — 20'50 (18'50 — 20'00), owies 19'75 — 20'75 (17'50 — 18'50), mąka pszenna 65%—owa wraz z workiem 32'00 — 34'00 (31'50 — 33'50), — żytnia 65%—owa wraz z workiem stand. 33'00 — 34'00 (32'00 — 33'00), otręby pszenne grube 12'75 — 13'75 (12'75 — 13'75), — pszenne średnie 11'75 — 12'75 (11'75 — 12'75), — żytnie 12'50 — 13'25 (12'25 — 13'00).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica (zależnie od gatunku) 13'00 — 13'25 (12'75 — 13'00), żyto 13'00 (13'00), jęczmień brow. 15'00 — 16'00 (14'50 — 15'00), — pastewny 12'00 — 12'50 (11'75 — 12'00), owies 11'50 — 11'75, otręby pszenne grube 8'50 (9'00), — żytnie 8'25 — 8'50 (8'75 — 9'00).

PASZA

Zapotrzebowanie na paszę dość ograniczone; ceny siana, makuchów i otrąb kształtowały się ostatnio na szeregu rynków zniżkowo, nie wykazując jednak poważniejszych odchyień od ostatnich notowań.

Kraków. — Ceny orientacyjne — w ż za 100 kg parytet Kraków (w nawiasach podane są ostatnie notowania): siano słodkie 12'00 — 13'00 (12'00 — 13'00), — średnie gat. 10'00 — 11'00 (11'00 — 12'00), — kwaśne 8'00 — 9'00 (9'00 — 10'00), kończyzna pastewna nowa 14'00 — 15'00 (16'00 — 17'00), słoma długa 6'00 — 6'50 (5'00 — 6'00), — mierzwa luzem 5'00 — 5'50 (4'50 — 5'00), — prasowana 5'50 — 6'00 (5'50 — 6'00), makuchy z orzecha ziemnego 50% 31'50 — 32'50 (31'50 — 32'50), — rzepakowe 20'00 —

21'00 (20'00 — 21'00), — lniane 29'50 — 30'00 (29'50 — 30'00), śrut Soja 46% niemiecki 32'00 — 33'00 (33'00 — 34'00), śrut słonecznikowy 35% ekstrahowany 22'00 — 23'00 (24'00 — 25'00), otręby pszenne 13'50 — 14'00 (13'50 — 14'00), — żytnie 13'50 — 14'00 (13'50 — 14'00).

BYDŁO I MIĘSO

— Na rynku bydła rogatego ceny w I połowie września wykazywały wahania, naogół jednak przeważała tendencja mocniejsza. W Poznaniu zwykłowały nieomal wszystkie gatunki. Pokazniejszy wzrost wykazują ceny gatunków wyższych, tak że obecnie rozpiętość pomiędzy cenami wyższego i niższego gatunku jest bardzo znaczna. W Warszawie zwykła dotknęła tylko gatunki wyższe. W Krakowie dla bydła rogatego utrzymywała się tendencja wybitnie niejednolita. Podaż cieląt w okresie sprawozdawczym była ograniczona.

Na rynku trzody chlewnej odczuwał się brak podaży towaru wyborowego. Tendencja przeważała naogół słabsza z wyjątkiem towaru wyborowego i tłustego, którego cena nawet się podniosła. Na rynku mięsa w Warszawie miał miejsce spadek cen wieprzowiny, cielęcina w cenie utrzymana, a wołowina nawet lekko zwykłowała.

Warszawa. — Notowania świń na targu żywa według Kasy Ubezpieczeniowej w okresie sprawozdawczym wynosiły za 1 kg ż 1'55—2'06.

Poznań. — Płacono w ż za 100 kg żywej wagi (ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi): woły pełnom. wytucz. nieoprzęgane 110—120, — mięs. tucz. młodsze do 3 lat 90—96, — mięs. tucz. 70—80, — miernie odżyw. 56—60, buhaje wytucz. pełnom. 96—104, — tucz. mięs. 80—92, — nietucz. dobrze odżyw. starsze 66—76, — miernie odżyw. 50—60, krowy wytucz. pełnom. 110—120, — tucz. mięs. 90—100, — nietucz. dobrze odżyw. 60—68, — miernie odżyw. 40—50, jałowce wytucz. pełnom. 108—120, — tucz. mięs. 90—104, — nietucz. dobrze odżyw. 66—80, — miernie odżyw. 56—66, młodzież dobrze odżyw. 56—62, — miernie odżyw. 48—54, cielęta najprzed. wytucz. 124—130, — tuczone 114—120, — dobrze odżyw. 100—110, — miernie odżyw. 84—94; świnię pełnom. od 120 do 150 kg żyw. wagi 152—160, — pełnom. od 100 do 120 kg żyw. wagi 140—148, — pełnom. od 80 do 100 kg żywej wagi 124—134, — mięs. ponad 80 kg 110—116, maciory i późne kastraty 100—140, świnię bekonowe 102—108. Przebieg targu spokojny.

Mysłowice. — Płacono — w ż za 1 kg żywej wagi loco targowica: buhaje 0'71—1'15, woły 0'78—1'19, krowy 0'75—1'16, jałowki 0'79—1'19, cielęta 0'70—1'25, nierogaczna A 2'05—2'20, — B 1'84—2'04, — C 1'61—1'83, — D 1'20—1'60.

MASŁO

— W I połowie września sytuacja na krajowych rynkach maślarskich uległa poprawie. Wpłynęło na to znacznie zwiększone zapotrzebowanie ze strony konsumentów w ośrodkach miejskich oraz oziębienie pogody, kiedy spożycie tłuszczu zwiększa się. Równocześnie dowozy masła na rynki znacznie spadły, co ściśle się wiąże z ciągłymi deszczami i znacznym oziębieniem się, powodującym zmniejszoną wydajność krów.

Jeżeli pogoda się nie ociepli, należy przewidywać dalsze znaczne ograniczenie dowozów masła oraz dalszą zwykłą cen, co przy braku paszy może w okresie zimowym znacznie ograniczyć podaż masła na rynek.

Ceny kształtowały się — w ż za 1 kg:

Warszawa. — W/g notowań komisji nabiałowej, która w okresie sprawozdawczym dwukrotnie podwyższyła ceny łącznie o 60 na gatunkach wyborowych, ceny wynosiły: I gat. 3'80—4'20, II gat. 3'50—3'60, solone 3'90, osekłowe 2'80—3'20.

Lwów. — W/g notowań giełdy nabiałowej ceny wynosiły: I gat. 3'20—3'40, II gat. 2'80—3'00, kuch. 2'40—2'60.

Katowice. — I gat. 4'60, II gat. 4'30, wiejskie 4'00.

Łódź. — I gat. 4'20, II gat. 4'00—3'80, solone 3'80, osekłowe 3'20—3'60.

Poznań. — I gat. 4'40, II gat. 4'00, wiejskie 3'60.

Wilno. — I gat. 3'00—3'20, II gat. 2'70—2'80, niesol. 3'20—3'70, sol. 2'80—3'00.

Lublin. — I gat. 3'80, II gat. 3'40, osekłowe 3'00, solone 3'60.

W pierwszym rzędzie na zwykłą cen zareagowały rynki większe, przede wszystkim Warszawa.

JAJA

— W I połowie września na rynku jajczarskim utrzymywała się mocniejsza tendencja przy rosnących cenach.

Aczkolwiek rynki odbiorcze dotknęła pewna reakcja, spowodowana szybkim wzrostem cen w końcu ubiegłego miesiąca, nie wpłynęło to na zahamowanie cen w kraju, gdyż towar polski na rynkach zbytu zwyżkował. Dowozy w kraju nieduże, a chłodna pogoda oraz dobre zapotrzebowanie ze strony odbiorców zagranicznych rokuja pomyślny rozwój cen. Ruch z towarami konserwowanym jeszcze bardzo słaby.

W poszczególnych ośrodkach sytuacja przedstawiała się następująco (cena — w zł za skrzynkę à 1.440 szt.):

Bochnia. — Cena zakupu towaru świeżego wynosi 145—150, cena przerobionego towaru eksportowego franco granica \$ 18'50—19'60

Kraków. — Nastrój na rynku jaj mocniejszy, odbiorcy już przystępują do zawarcia transakcji towarami konserwowanym. Cena towaru oryginalnego wynosi 150—155, towar eksportowy franco granica 185—195.

Lwów. — Według notowań giełdy nabiałowej we Lwowie cena towaru eksportowego franco granica Chorzów wynosi 135—184'50.

Lublin. — Na rynku jaj usposobienie żywsze. Cena towaru oryginalnego wynosi 140—150, — eksportowego franco granica \$ 18—19.

Rzeszów. — Tendencja na rynku mocniejsza, dowozy ograniczone, ceny zwyżkują.

Stanisławów. — Usposobienie żywsze przy dobrym popycie ze strony rynków zagranicznych i dowozach ograniczonych. Ceny podniosły się.

Tarnopol. — Przy mocniejszej tendencji ceny zwyżkują. Zapotrzebowanie dobre, dowóz mały. Cena towaru oryginalnego wynosi 150, towaru zaś przerobionego franco granica 192—186.

Tarnów. — Usposobienie żywsze, popyt dobry. Cena towaru eksportowego wynosi \$ 20—20'50.

Warszawa. — Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich notuje w hurcie za 1 kg zł 2'10.

TŁUSZCZE I OLEJE

Zainteresowanie rynkiem tłuszczu i olejów niewielkie; na rynku lubelskim naskutek zwiększonej podaży — ceny wykazują dość znaczne niżki, na pozostałych rynkach tendencja spokojna.

Lublin. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg (w hurcie): olej rzepakowy I gat. 1'00, — lniany I gat. 1'30; za 100 kg loco skład Lublin: rzepak bez zapachu 30'00 — 31'00, siemię lniane 36'00, makuchy rzepakowe 17'00.

MATERIAŁY BUDOWLANE

— Na rynku warszawskim w związku z minimalnym zapotrzebowaniem panuje tendencja słaba; ceny niżkowały, co szczególnie odbija się przy transakcjach gotówkowych, przy których udzielane jest skonto do 15%.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w zł za 1.000 szt.: cegła loco cegielnia podmiejska na kredyt 60'00, — loco budowa 80'00 — 85'00, — franco wagon Warszawa za gotówkę 68'00 — 70'00, cegła górnośląska loco cegielnia na kredyt 48'00 — 52'00, — franco wagon Warszawa za gotówkę 72'00, dachówka karpiówka franco budowa na kredyt 150'00 — 160'00, — za gotówkę 138'00 — 148'00; za 100 kg franco wagon Warszawa (w połowie za gotówkę, w połowie na kredyt): wapno Kadzielnia kielecka I gat. 5'40, — II gat. 5'10, — III gat. 4'90, — Jaworzna kielecka 5'10, — Chęciny kieleckie 4'75, — Rudniki 4'60, — Rędziny częstochowskie 4'20, — Sosnowieckie 4'15, — Piechcin poznański 4'70, — Tokarnia Zameczysko 4'40, — Zagórze 4'50, wapno lasowane za 1 m³ loco budowa 35'00 — 40'00; za 100 kg loco skład (za gotówkę): gips murarski 9'00, — sztukatorski 10'00, — modelowy 11'00, — alabastrowy 14'00.

METALE I WYROBY METALOWE

— Obroty ograniczone w związku z niewielkim zatrudnieniem przemysłu; również na rynku złomu usposobienie słabe przy silnie zmniejszonym (do 50%) zapotrzebowaniu.

Warszawa. — Notowania Syndykatu Drutu Miedzianego — w zł za 1 kg loco fabryka Warszawa lub Kraków: drut miedziany o przekroju 6, 10 i 16 mm² przy odbiorze ponad 500 kg 3'10, linka miedziana siedmiożyłowa 3'25, — dziewiętnastożyłowa 3'30.

— Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg loco skład: cyna Banka w blokach 6'30, ołów hutniczy 0'95, cynk hutniczy 0'97, antymon 1'60, aluminium hutnicze 3'80, blacha miedziana 3'20 — 3'70, blacha mosiężna 3'00 — 3'90, blacha cynkowa 1'24.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 14 do 19 września 1931 r.

— Ogólna sytuacja na giełdzie warszawskiej nie uległa zasadniczej zmianie. Cały szereg popularniejszych akcji był poszukiwany, do transakcji jednak nie dochodziło ze względu na brak podaży lub też zbyt dużą rozpiętość kursów podaży i popytu; z tych też względów ilość notowanych akcji jest nadal minimalna, obroty zaś ograniczają się właściwie jedynie do akcji Banku Polskiego. Ogólna tendencja słabsza.

W grupie bankowej notowane były w okresie sprawozdawczym jedynie akcje Banku Polskiego, które w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego niżkowały o zł 1'00. Sporadyczne transakcje akcjami Warsz. Twa Kopalń Węgla zawierano po kursie dotychczasowym. Poza tem obracano jedynie akcjami przedsiębiorstw metalurgicznych: Lilpopy oraz oddawna nienotowanymi akcjami Modrzejowa; kursy obu tych akcji wykazują pokaźną niżkę w porównaniu z ostatnimi notowaniami.

Na giełdach prowincjonalnych utrzymała się nadal tendencja mocna przy zwiększonym zainteresowaniu, obroty jednak nadal pozostały niewielkie wobec ograniczonej podaży. Większość notowanych akcji wykazuje zyski kursowe.

GIĘŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Kurs w dn. 19/IX
Bank Polski	zł 100	116'50	115'00	115'00—115'50
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	zł 100	18'00	18'00	—
Lilpop	zł 25	13'25	13'25	—
Modrzejów	zł 50	4'00	4'00	—

GIĘŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł): Chodorów — 121'50 — 118, Zieleniewski 11'50.

GIĘŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej): Gazy Wschodnie — 8'75 — 7'25, Bank Polski — 115'00.

GIĘŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej — w nawiasach podane są notowania z okresu poprzedniego): Bank Polski — 117'50 — 117'00 (115'00 — 114'00), Herzfeld i Victorius — 12'00 — 10'00, Cegielski — 31'00 (31'00 — 30'00).

CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

NOTA RZĄDU POLSKIEGO W SPRAWIE STOSUNKÓW CELNYCH Z W. M. GDAŃSKIM. — Dnia 16 września r. b. Komisarz Generalny R. P. w Gdańsku złożył Wysokiemu Komisarzowi Ligi Narodów w Gdańsku notę w sprawie polsko-gdańskich stosunków celnych. W myśl art. 39 Konwencji Paryskiej (z dn. 9/XI 1920 r.) Komisarz Generalny R. P. w Gdańsku prosi jednocześnie Wysokiego Komisarza Ligi Narodów o decyzję i rozstrzygnięcie szeregu konkretnych spraw.

W myśl postanowień traktatowych i umownych W. M. Gdańsk włączone zostało do polskiego obszaru celnego. Gdańsk podany jest prawodawstwu i taryfie celnej polskiej. Terytorjum Gdańska stanowi pod względem celnym jednostkę administracyjną, powierzona urzędnikom Wolnego Miasta i działająca pod generalną kontrolą polskiego centralnego Zarządu Ceł (Ministerstwa Skarbu w Warszawie), wykonywaną przez polskich inspektorów celnych w Gdańsku.

Wszystkie zarządzenia ogólne w sprawach ustawodawstwa celnego, taryf i statystyki celnej, które dotyczą wszystkich jednostek celnych Polski, mają również być zastosowane ipso iure do jednostki celnej w Gdańsku. Różnica zdań pomiędzy jednostką celną gdańską i polskim centralnym Zarządem Ceł, dotycząca zastosowania lub wykonania jednego z wyżej wymienionych zarządzeń, nie może powodować ani spóźnienia, ani trudności w wykonaniu tych zarządzeń, które mają obowiązywać do chwili, kiedy różnica zdań zostanie uregulowana na drodze procedury, w obowiązujących umowach.

Wszystkie te postanowienia traktatowe i umowne miały zagwarantować należyte funkcjonowanie służby celnej na obszarze Wolnego Miasta, jako na jednym z odcinków granicy polskiego obszaru celnego.

Zauważyć należy, że pomiędzy Polską a Gdańskiem żadna granica celna ani gospodarcza nie istnieje. Tem większą więc doniosłość dla interesów życia gospodarczego i dla skuteczności posunięć polityki gospodarczej posiada należyta ochrona gdańskiego odcinka granicy celnej, powierzona gdańskiej służbie celnej.

Tymczasem stan faktyczny w Gdańsku nie potwierdza nadziei, pokładanych przez istniejące postanowienia traktatowe i umowne. Działalność gdańskiej Dyrekcji Ceł okazuje się sprzeczną z obowiązującymi w tej dziedzinie umowami i postanowieniami o charakterze międzynarodowym i jest szkodliwa dla wzajemnych stosunków; doszło nawet do jawnego wyrządzenia szkody materialnej Skarbowi polskiemu i życiu gospodarczemu Polski oraz do wymówienia posłuszeństwa służbowego polskiemu centralnemu Zarządowi Ceł.

Ostatnio stwierdzone zostało, że Gdańsk utrudnia nadzór służby celnej w Wolnym Mieście przez polskich inspektorów celnych, nie wykonywa zarządzeń Polskiego Centralnego Zarządu Ceł, przekracza kompetencje, posiadane przez gdańską jednostkę administracyjną, oraz naraża Skarb polski i życie gospodarcze kraju na wielomilionowe straty.

W obszernym uzasadnieniu, załączonym do wspomnianej na wstępie noty, skierowanej do Wysokiego Komisarza Ligi Narodów, na podstawie zebranego w drodze urzędowej materiału, przedstawione są konkretne wypadki wszystkich przekroczeń i uchyleń Gdańska.

Najważniejsze z nich są następujące:

Mimo obowiązującej również na terenie Wolnego Miasta polskiej ustawy o uregulowaniu stosunków celnych, gdańska Dyrekcja Ceł do tej pory nie zastosowała się do rozporządzenia Rady Ministrów (z dn. 10/II 1928 r.) w sprawie uchylecia zaka-

zu przywozu niektórych towarów. Gdańskie urzędy celne przepuszczają szereg towarów bez wymagania świadectwa pochodzenia. Wbrew odnośnym postanowieniom, które obowiązuja również Gdańsk, Senat gdański sprowadza materiał propagandowy, agitujący przeciw istnieniu Państwa Polskiego.

W kwietniu r. b. odprawiono w Gdańsku dla Senatu przesyłkę broszur z Niemiec p. t. „Riss im Osten” „The Rent in the east”. Broszura ta występuje przeciw istnieniu Państwa Polskiego, przeciw przynależności Pomorza, Poznania i Górnego Śląska do Polski i przeciw statutowi prawnemu Wolnego Miasta.

Wbrew odnośnym postanowieniom Gdańsk sprowadza zakazane do przywozu zagraniczne lekarstwa i zalewa nimi całą Polskę, powodując tem duże straty dla przemysłu rodzimego.

Wbrew odnośnym postanowieniom gdańska Dyrekcja Ceł poleca odprawiać środki wybuchowe we własnym zakresie działania z zupełnym pominięciem kompetencji Ministerstwa Skarbu. W 1930 r. oclono w ten sposób w jednym z gdańskich urzędów celnych przeszło 1.400 kg dynamitu.

Postanowienia traktatowe i umowne głoszą, że „w celu zapewnienia sprawności służby celnej Wolne Miasto winno posiadać dostateczną liczbę urzędników, znających język polski”. Kierownicy zaś gdańskich urzędów celnych odmawiają przyjęcia protokółów polskich inspektorów celnych z tej tylko przyczyny, że są one ujęte w języku polskim. Nie przyjmują również czeków banków polskich tylko dlatego, że tekst ich ujęty jest w języku polskim. Dla tych samych powodów zwracają podania stron.

Samowolne zarządzenia Gdańska w sprawie biernego obrotu uszlachetniającego naraziły Skarb Państwa Polskiego na straty w sumie przeszło zł 45 miljn.

Zauważyć należy, że nie tylko Skarb Państwa ponosi w tych wypadkach poważne straty. Również polski przemyśle i handel odczuwa boleśnie skutki wyżej wymienionych samowolnych i niezgodnych z zobowiązaniami umownymi zarządzeń celnych Gdańska.

Stan ten, narażający całe gospodarstwo narodowe Polski na poważne straty, winien być jak najrychlej uporządkowany. Zauważyć, wreszcie, należy, że obecna sytuacja stosunków w tej dziedzinie naraża na poważne niebezpieczeństwo również interesy gospodarcze Gdańska.

Z tych też względów sądzić należy, że decyzja Wysokiego Komisarza Ligi Narodów w tej sprawie ukaże się w czasie najbliższym.

K. O.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

FINANSOWE WYNIKI GOSPODARKI KOLEJOWEJ W 1930/31 R. — Mimo ostrego kryzysu gospodarczego i trudności, z jakimi w związku z przesileniem gospodarczym walczyć musiało przedsiębiorstwo P. K. P., ostateczny bilans gospodarki kolejowej jest dodatni i wykazuje zyski.

Wpływy z eksploatacji przedsiębiorstwa P. K. P. za 1930/31 r. wynoszą ogółem zł 1,439,476.892'15, rozchody eksploatacyjne zaś zł 1,324,602.615'78.

Nadwyżka eksploatacyjna, czyli zysk, za okres 1930/31 r. wynosi zł 114,874.276'37. Po dodaniu do tego zysku sumy wpływów nadzwyczajnych w wysokości zł 76,927.738'72 (w tem zł 76.100.000 wynosi zysk z poprzednich okresów budżetowych, a zł 827.738'72 wpływy z innych tytułów), otrzymujemy kwotę zł 191,802.015'09.

Z kwoty tej pokryte zostały wydatki inwestycyjne przedsiębiorstwa P. K. P. w okresie 1930/31 r. na łączną sumę zł 161,789.589'48, pozostała zaś część zysku w sumie zł 30 miljn. przelana została do Skarbu Państwa.

Wyniki eksploatacyjne przedsiębiorstwa Polskich Kolei Państwowych są tem charakterystyczniejsze, jeżeli się zważy, że koleje europejskie walczą z ogromnymi trudnościami, i wpływy z ich

eksploatacji wykazują znaczny spadek, który doprowadził w wielu towarzystwach kolejowych do deficytowego zamknięcia ubiegłego okresu budżetowego.

ZMIANA ROZKŁADU LOTÓW SAMOLOTÓW KOMUNIKACYJNYCH. — Z dniem 16 b. m. nastąpiła zmiana rozkładu lotów, przyczem samoloty nie kursują tak, jak poprzednio, codziennie, a jedynie 3 razy w tygodniu.

Jesienny i zimowy rozkład lotów, który będzie obowiązywał do dn. 31 marca 1932 r., przedstawia się, jak następuje:

1. — Samoloty kursują we wtorki, czwartki, soboty na następujących linjach (liczby w nawiasach oznaczają godziny: o = odlotu, p = przylotu): 1) Warszawa (o. 9'15) — Bydgoszcz (p. 11'05, o. 11'25) — Gdańsk (p. 12'40); 2) Warszawa (o. 9'00) — Poznań (p. 11'10); 3) Warszawa (o. 9'30) — Katowice (p. 11'30, o. 12'10) — Kraków (p. 12'50); 4) Warszawa (o. 8'45) — Lwów (p. 11'15); 5) Wiedeń (o. 8'30) — Brno (p. 9'30, o. 9'55) — Katowice (p. 11'40, o. 12'10) — Kraków (p. 12'50, o. 13'10) — Warszawa (p. 15'00); 6) Bukareszt (o. 8'30) — Galacz (p. 9'50, o. 10'20) — Czerniowce (p. 13'00, o. 13'30) — Lwów (p. 15'00);

7) Bukareszt (o. 6'15) — Sofja (p. 9'25, o. 10'10) — Saloniki (p. 12'00).

Obsługa linii Bukareszt — Saloniki będzie trwała tylko do dn. 30/IX, poczem wznowienie ruchu na tej linii nastąpi z wiosną 1932 r.

2. — Samoloty kursują w poniedziałki, środy i piątki na następujących liniach (liczby w nawiasach oznaczają godziny; o = odlotu, p. = przylotu): 1) Gdańsk (o. 9'00) — Bydgoszcz (p. 10'15, o. 10'35) — Warszawa (p. 12'25); 2) Poznań (o. 9'00) —

Warszawa (p. 11'10); 3) Katowice (o. 8'30) — Warszawa (p. 10'30); 4) Lwów (o 8'45) — Warszawa (p. 11'15); 5) Warszawa (o. 8'30) — Kraków (p. 10'20, o. 10'40) — Katowice (p. 11'20, o. 11'50) — Brno (p. 13'35, o. 14'00) — Wiedeń (p. 15'00); 6) Lwów (o 8'30) — Czerniowce (p. 10'00, o. 11'30) — Galacz (p. 13'10, o. 13'40) — Bukareszt (p. 15'00); 7) Saloniki (o. 10'30) — Sofja (p. 12'20, o. 13'05) — Bukareszt (p. 14'15).

Obsługa linii Saloniki — Bukareszt będzie trwała tylko do 30/IX. Wznowienie ruchu na tej linii nastąpi z wiosną 1932

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO W SIERPNIU 1931 R.¹⁾

— Sierpień niewątpliwie potwierdził raz jeszcze ogólną tendencję rozwojową pracy portu gdyńskiego. Faktu tego nie zmienia pewne absolutne zmniejszenie liczb obrotu w sierpniu w porównaniu do lipca. Liczby 482.740 t w ogólnym obrocie towarowym i 481.013 t w obrocie zamorskim są mniejsze od liczb lipcowych: 507.029 t i 503.102 t, są jednak wyższe od liczb każdego innego miesiąca roku bieżącego, a tem bardziej lat poprzednich. Różnice przytem z miesiąca na miesiąc — jak to już nieraz zaznaczaliśmy — mogą być nieraz przypadkowe.

I w danym wypadku, jak zobaczymy niżej, zmniejszenie obrotów przypisać należy raczej przypadkowym okolicznościom sezonowym. Ogólna tendencja rozwojowa: zwiększenie ilościowe obrotów, oraz ich coraz dalej idące zróżniczkowanie — pozostaje więc bez zmiany.

Zaznaczyć wszakże należy, że ostatnia dekada sierpnia wykazała pewien spadek ilościowy obrotów portu, a mianowicie zmniejszenie wywozu węgla. Objaw ten notujemy również w pierwszej dekadzie września. Zdają się tu działać pewne przy czyny o charakterze całkowicie specjalnym i przejściowym.

Ruch statków jest w sierpniu mniejszy niż w lipcu 244.948 zamiast 259.058 nrt na wejściu i 240.722 zamiast 264.229 nrt na wyjściu. Równocześnie jednak daje się zaobserwować ciekawe zjawisko, mianowicie zwiększenie ilości statków: na wejściu — z 286 na 308, na wyjściu — z 293 na 295. Tłumaczy się to tem, że w sierpniu zawiązała do Gdyni szczególnie duża ilość żaglowców ze złomem. Wskutek tego średni tonaż statku, zawiązującego do portu, zmniejszył się znacznie: z 903'7 nrt w lipcu do 805'4 nrt w sierpniu. Bliższe szczegóły zawiera zestawienie następujące:

	Przyszło:		Wyszło:	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska	29	41.871	28	41.238
W. M. Gdańsk	3	1.332	3	1.332
Anglja	11	17.882	10	16.350
Danja	25	16.528	26	19.517
Estonja	13	7.217	12	6.123
Finlandja	12	13.387	9	9.366
Francja	2	1.989	2	1.989
Grecja	—	—	1	2.715
Holandja	—	—	1	1.185
Litwa	1	756	1	756
Łotwa	8	7.059	8	6.361
Niemcy	63	35.697	55	34.413
Norwegja	18	16.218	14	12.315
St. Zjedn. Am.	3	9.207	3	9.207
Szwecja	119	75.786	121	77.740
Węgry	1	19	1	115
Razem:	308	244.948	295	240.722
Mies. poprzedni:	286	259.058	293	264.229
Ten sam mies. roku popr.:	237	216.955	232	216.214

Szwecja, Polska, Niemcy — są w dalszym ciągu na czele w obrocie statków w porcie. Czwarte miejsce należy do Danji, piąte — do Anglii. W poprzednim miesiącu na tych dwóch miejscach kolejność była odwrotna.

Obrót towarowy ogólny wyniósł, jak wspomiano wyżej, 482.740 t, w czem obrót przybrzeżny (łącznie z W. M. Gdańskiem) — zaledwie 198 t, obrót zaś drogą wodną z wnętrzem kraju — 1.528 t. W obrocie zamorskim, wynoszącym 481.013 t, na przywóz przypada 55.689 t, na wywóz zaś — 425.924 t.

W przywozie notujemy zmniejszenie obrotów, gdyż w lipcu port osiągnął liczbę 70.398 t. Różnica, jak zobaczymy z poniższego zestawienia (w tonnach), przypada całkowicie na ryż:

	Sierpień	Lipiec	Obroty od pocz. roku
Ryż surowy	8.431	24.081	74.777
Owoce świeże	14	10	100
Owoce suszone	18	10	83
Orzechy ziemne	—	—	357
Tytoń	343	732	3.327
Napoje alkoholowe	4	42	209
Śledzie	15	—	967
Fosforyty	—	—	5.334
Zużle Thomasa	14.430	13.138	56.878
Tłuszcze zwierzęce sur.	111	40	227
Skóry	10	24	186
Siemię lniane	—	—	2.053
Kamienie brukowe	650	168	2.045
Oleje	1	31	276
Żywica	—	—	115
Asfalt	—	—	878
Kauczuk	124	1	140
Wyroby gumowe	58	56	242
Saletra	—	—	4.005
Glinka farbiarska	107	105	418
Rudy żelazne	—	2.799	7.224
Żelazo i stal	—	201	375
Żelastwo (złom)	29.416	28.311	231.394
Miedź	—	15	626
Wyroby metalowe	52	12	134
Maszyny, aparaty i ich części	50	74	517
Samochody i ich części	39	42	367
Papier	256	4	495
Bawełna	587	279	3.489
Różne	373	329	2.692
Razem:	55.089	70.398	399.093

Z trzech głównych pozycji przywozu — dwie: złom i tomasyna, wykazały w sierpniu te same liczby, co w lipcu. Natomiast trzecia — ryż surowy, zmalała znacznie: z 24 na 8½ tys. Liczba lipcowa była nieproporcjonalnie duża, gdyż na ten miesiąc zbiegły się w Gdyni aż 3 duże ryżowce. Na początku sierpnia przyszedł jeszcze jeden — i ten był ostatni w bież. sezonie, który dla łuszczarni ryżu uważać należy za ukończony, przyczem ukończony wyjątkowo pomyślnie: ok. 75 tys. importu surowca wobec 46 tys. t w r. ub. Poza temi trzema artykułami w imporcie w sierpniu jest zupełnie niedużo do zanotowania: cokolwiek większa niż dotychczas ilość bawełny (587 t) oraz pewne — nieznaczne zresztą — ożywienie obrotu drobnicą.

W wywozie zmniejszenie w stosunku do lipca — o ok. 7 tys. t — prawie dokładnie pokrywa się z pewnym zmniejszeniem obrotów węglem. Dalsze szczegóły ilustruje tabelka następująca (w tonnach):

	Sierpień	Lipiec	Obroty od początku roku
Żyto	—	—	18.005
Ryż wyluszczoney	1.956	1.736	9.000
Mąka żytnia	50	—	155
„ ryżowa	820	451	3.327
Ziemniaki	—	—	3.511
Cukier	2.672	317	68.423
Napoje alkoholowe	98	29	319
Bekony	3.506	3.627	32.721
Wędliny	622	647	4.765
Drób bity	4	9	155
Masło	154	565	1.486
Jaja	327	463	2.635
Wytłoki buraczane	104	—	3.702

¹⁾ Dane za lipiec — p. zesz. 34/1931, str. 1.259.

Makuchy	150	—	1.199
Kości, śrut kostny i mączka	—	335	745
Zużle Thomasa	1.050	—	1.050
Tłuszcze zwier. sur.	—	—	275
Obuwie	17	63	245
Słupy telegraficzne	1.559	3.225	8.826
Deski i łaty	1.405	1.626	6.111
Cement	—	—	1.208
Węgiel:			
eksportowy	383.735	390.244	2.532.901
bunkrowy	20.378	19.784	136.028
Koks	779	1.950	6.392
Sole potasowe	3.680	5.330	18.340
Nawozy azotowe	330	—	2.802
Cynk	1.647	1.889	13.122
Wyroby metalowe	125	68	606
Papier	248	—	401
Wyroby włókniste	316	236	1.035
Różne	192	110	1.996
Razem:	425.924	432.704	2.880.798

Poza węglem, wobec braku poza tem w sierpniu eksportu żyta oraz poważniejszego eksportu cukru — zaden z artykułów eksportowych nie wykazuje obrotów masowych, które mogłyby zaważyć poważnie na szali ogólnych liczb obrotów portowych. W szeregu wypadków jednak zanotować należy obroty, przedstawiające dla portu określoną wartość, nieraz dużą. Tak więc stwierdzić wypada, że eksport produktów chłodzonych, a specjalnie bekonów i szynek, rozwija się zupełnie regularnie. Eksport jaj, a zwłaszcza masła — zmalał, co da się usprawiedliwić sezonowymi przyczynami. Łuszczarnia Ryżu w dalszym ciągu intensywnie eksportuje swoje produkty. Normalnie rozwija się eksport cynku i soli potasowych. Pojawiły się nowe partie wyrobów mościckich. W drzewie, a zwłaszcza słupach telegraficznych, daje się zauważyć pewien zastój. Natomiast poszła większa partja cukru. Rozwija się coraz lepiej wywóz tkanin do Anglii. Poza tem są do zanotowania następujące fakty — drobne, jeśli chodzi o wyniki ilościowe, ale nieraz znamienne dla obrotów portowych: pojawienie się po dłuższej przerwie wyłoków buraczanych, wystanie przez Olejarnie nowej, choć małej, partji makuchów, reeksport do Królewca wcale pokaźnej partji tomasyny (1.050 t), próby reeksportu bawełny do Finlandji i Szwecji, zwiększony obrót papierem finlandzkim w łamanym transzycie morskim etc. Dodać należy jeszcze, że w sierpniu załadowano na statki rekordowe ilości bunkru (20.378 t).

W obrocie przybrzeżnym mamy w sierpniu liczby znikome: w przywozie 178 t rzepaku i rur żeliwnych, w wywozie zaś 20 t ryżu wyluszczonego. Razem 198 t wobec 123 t w mies. ubiegłym.

W obrocie drogą wodną z wnętrzem kraju import cukru z Wisty ustał prawie ostatecznie (325 t), wywieziono natomiast tą samą drogą spore ilości ryżu wyluszczonego (1.203 t). Ogólny obrót wyniósł tu 1.528 t wobec 3.804 t w mies. ubiegłym.

Ruch pasażerski był w sierpniu stosunkowo duży, wyniósł mianowicie 3.138 osób wobec 2.910 w lipcu. Bodaj że najważniejszą rolę odegrały tu wycieczki turystyczne Polskiego Transatlantycznego Tow. Okrętowego — do fiordów norweskich i do Londynu. Wyjechało jednak również coś nie coś więcej emigrantów do Ameryki Półn. Szczegóły zawiera tabelka następująca (bez przybrzeżnego ruchu pasażerskiego):

	Przyjechało:		Wyjechało:	
	sierpień	lipiec	sierpień	lipiec
Anglia	51	34	59	65
Belgia	—	1	—	—
Dania	111	46	587	494
Estonja	—	—	10	13
Finlandja	—	—	—	1
Francja	—	148	—	226
Holandja	580	—	—	—
Łotwa	—	1	—	2
Niemcy	2	—	—	—
Norwegja	4	—	2	—
St. Zjedn. Am.	539	1.345	723	297
Szwecja	468	6	2	—
Razem:	1.755	1.791	1.383	1.119

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja rynku frachtowego była w ubiegłym tygodniu bez znacniejszych zmian; właściciele „trampów” nie odnieśli — jak dotąd — żadnych korzyści

z dokonanych transakcyj zbożowych pomiędzy Ameryką i Chinami, przyczem giełda w Montrealu nie dopisała, chociaż sezon jest zaawansowany, i od 20 do 50% zboża zostało już wmielone w Kanadzie. W prędkim czasie powinno jednak nastąpić polepszenie, chociażby z tego względu, że w portach północnych Oceanu Spokojnego poszukiwany będzie przynajmniej 60 większych statków dla transportu zboża i mąki do Chin.

Rynek La Platy był dosyć ożywiony. Zakontraktowano 34 statki o ogólnym tonnażu 241.000 t, podczas gdy w poprzednim tygodniu zafrachtowanych zostało 24 statki na 154.400 t. Duże statki z portów górnego biegu rzeki osiągnęły stawkę do Antwerpii i Rotterdamu po sh 16/3 na wrzesień i po sh 16 na październik, a do portów Anglii i Kontynentu po sh 17; statki średniego typu kontraktowano po sh 18 na załadunki w październiku.

Rynek czarnomorski był bardzo spokojny, należy jednak wziąć pod uwagę, że ładowane są obecnie ogromne transporty w wykonaniu umów z przed kilku miesięcy. Stawki zasadnicze na zboże bez zmian — od sh 11 do sh 11/3 do portów Kontynentu. Zakontraktowano kilka statków do portów Szanghaj/Władystok/Japonja po sh 17/4½, a do portów Bałtyku po sh 13.3. W Poti płacono po sh 12/1½ za rudę do portów Kontynentu, za cukier do Indji po sh 12/9. Zakontraktowano ogółem 7 statków o łącznym tonnażu 46.400 t, podczas gdy w poprzednim tygodniu zafrachtowano 17 statków o tonnażu 116.000 t.

Na rynku dunajskim ożywienie minimalne, stawka zasadnicza pozostała bez zmian, płacono sh 15/6 za małe statki na wrześniowe załadunki do portów Kontynentu. Spodziewane jest wzmożenie ruchu w najbliższym czasie wobec mającego wkrótce się rozpocząć eksportu kukurydzy. Ogółem zafrachtowano 6 statków — łącznie 23.100 t, w poprzednim zaś tygodniu 26 statków o ogólnym tonnażu 147.700 t.

Na Bałtyku notowano pewne ożywienie na rynkach węglowych wskutek zbliżania się chłódów. Dotyczy to tak krajów skandynawskich, jak Belgii i Francji. Stawki bez zmian.

Eksport drzewa był słaby. Do Francji idą nieznaczne tylko ilości wskutek ostatnich zarządzeń kontyngentowych Rządu francuskiego. Małe partie szły również do Holandji. Płacono za prógi 9 za load, za D. B. B. po sh 23 za std. Kilka statków ładowano do wschodnich brzegów Anglii. Niektóre ładunki szły na podstawie lumpsum - frachtu.

Daje się zauważyć pewne ożywienie w eksporcie mąki paszowej.

W imporcie do Gdyni/Gdańska zwieziono resztę tomasyny na ten sezon. Stawki wynosiły od sh 5 za tonnę z Gandawy do Gdyni. Przychodzą nieznaczne ilości złomu żelaza po stawkach na poprzednim poziomie, t. j. ok. sh 4 za tonnę f. i. o. Nadeszła większa partja suszonych owoców niesortowanych z Amsterdamu do Gdyni oraz ok. 250 t tytoniu afrykańskiego dla Państwowego Monopolu po stawkach linjowych.

OSTATNIE WIADOMOŚCI Z NAD MORZA. — Poniżej podajemy w paru wierszach garść krótkich informacji aktualnych. Ciekawsze sprawy poruszemy poza tem w najbliższych zeszytach oddzielnie, bardziej wyczerpująco:

— Rozpoczęto w porcie gdyńskim budowę wiaduktu, który połączy miasto z portem. Prace nad budową pierwszego przejazdu nad torami kolejowymi, najbliższego do Starego Dębu, są już daleko posunięte.

— Rozpoczęto w Gdyni ustawianie kesonów pod budowę dodatkowego falochronu przed wejściem do Basenu Poludniowego.

— Został oddany do eksploatacji w porcie gdyńskim nowy (2-gi) 7-tonnowy dźwig mostowy na nab. Szwedzkim, przeznaczony przeważnie dla przeładunku rud. Równocześnie został uruchomiony samowający zasobnik do tego dźwigu, o nośności 200 tonn.

— W obrocie towarowym portu gdyńskiego są do zanotowania następujące nowe artykuły: eksport ok. 1.500 t szyn kolejowych do Holandji oraz import ok. 600 t owoców suszonych dla przetwórci gdyńscy J. Felter.

— Polsko-Brytyjskie Tow. Okr. zamówiło na stoczni w Hel-singör (Dania) 2 nowe statki towarowe każdy o pojemności 1.900 nrt. Statki te mają być zaopatrzone w chłodnie i będą posiadały po 12 miejsc pasażerskich. Statki będą gotowe na 15 maja 1932 r.

— Dn. 21 b. m. osiągnięty został nowy rekord przeładunku dziennego — 24.255 t.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Zastosowanie przepisów prawa o spółkach akcyjnych do władz oraz do likwidacji towarzystw ubezpieczeń wzajemnych — rozp. z dn. 24 VIII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 669).

Przekazanie Ministrowi Przemysłu i Handlu funduszu przemysłowego, podlegającego kompetencji Tymczasowego Wydz. Samorządowego w likwidacji we Lwowie — rozp. z dn. 24 VIII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 670).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Uzupełnienie taryfy telegraficznej — rozp. Ministra Poczty i Tel. z dn. 23 V 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 84, poz. 659).

Cła na książki i wydawnictwa periodyczne — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 31/VIII 1931 („Dz. Ust. R. P.” Nr. 84, poz. 661 — szczegóły p. zesz. 36/1931, str. 1311).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

29 września

— „Spółka Pedagogiczna”, S. A. — o godz. 19 w lokalu „Pod Strzechą” w Poznaniu, pl. Wolności 7.

30 września:

— „Cukrownia Wierzchosławicka”, S. A. — o godz. 10 w lokalu Basta w Inowrocławiu.

— Spółka Przemysłowo-Leśna „Las”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, pl. Żelaznej Bramy 1.

3 października:

— Zakłady Przemysłowe „Winkelhausen”, S. A. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Starogardzie, ul. Rycerska 3.

— Cukrownia i Rafinerja „Zbiersk”, S. A. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mokotowska 25.

— Cukrownia „Kruszwica”, S. A. — o godz. 15½ w lokalu S-ki w Kruszwicy.

5 października:

— „Spółka Wodna Obwodu Wawerskiego”, S. A. — o godz. 11 w lokalu kinoteatru „Hel” w Warszawie, Praga-ul. Zamojskiego 20.

— Przemysł Bawełniany „Teodor Fietzen i S-ka”, S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Łąkowa 1a.

— „Wschodnio-Europejskie Towarzystwo Ekspedycyjne”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 137.

6 października:

— Spółka Akcyjna Handlu Towarami Włókienniczymi „Bławat”, S. A. — o godz. 8 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Sienna 16.

7 października:

— Cukrownia „Garbów”, S. A. — o godz. 11 w lokalu Cukrowni „Lublin” w Lublinie.

— Cukrownia i Rafinerja „Lublin”, S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Lublinie.

8 października:

— Cukrownia „Woźuczyn”, S. A. — o godz. 17 w lokalu Cukrowni „Zbiersk, Lublin, Garbów i Nieleśdów”, w Warszawie, ul. Mokotowska 25.

— „Radomska Rolna Spółka Akcyjna”, S. A. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Radomiu, ul. Focha 2.

— Ryska Fabryka Wyrobów Gumowych „Rygawar”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Goławska 9.

9 października:

— „Podlaska Wytwórnia Samolotów”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Natolińska 13.

— Polski Przemysł Gumowy „Pepege”, S. A. — o godz. 13 w lokalu not. J. Siennickiego w Warszawie, ul. Kapucyńska 6 (gmach Hipoteki).

10 października:

— Towarzystwo Przemysłowe „Markus Kohn”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Łąkowa 5.

— Krajowy Przemysł Karoserji „Kapeka”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mireckiego 5.

— „Kolej Lokalna Piła — Jaworzno”, S. A. — o godz. 10 w lokalu Zarządu Małop. Kolei Lokalnych we Lwowie (gmach Dyrekcji K. P.).

— Towarzystwo Akcyjne Przechowania i Transportowania Mebli i Towarów z Udzielaniem Pożyczek „A. Wróblewski i S-ka”, S. A. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 13.

— „Towarzystwo Eksploatacji Terenów”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Świętokrzyska 25 m. 12.

11 października:

— Zakłady Zdrojowo-Kąpielowe „Wysowa”, S. A. — o godz. 12 w lokalu Zjednocz. Zakł. Ceramicznych w Krakowie, ul. Sławkowska 28.

12 października:

— „Browar Związkowy”, S. A. — o godz. 12½ w kancelarji notariusza Zygmunta Hübaera w Warszawie, ul. Kapucyńska 6 (Hipoteka).

— Cukrownia i Rafinerja „Milejów”, S. A. — o godz. 16 w lokalu Klubu Obywatelskiego w Lublinie, ul. Krakowskie Przedmieście 43.

— Fabryka Lamp. Bronzów i Wyrobów Metalowych „Jan Serkowski”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowolipie 76/78.

— Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa „M. Weinreb i S-ka”, S. A. — o godz. 16 w lokalu Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddział we Lwowie, ul. 3 Maja 14.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

OPODATKOWANIE DRUKARŃ, NALEŻĄCYCH DO WYDAWNICTW PISM PERJODYCZNYCH. — W zesz. 37 tygodnika pod powyższym tytułem ukazała się notatka, w której omówiony został okólnik Min. Skarbu w tej sprawie. Upoważnieni jesteśmy do stwierdzenia, że okólnik taki nie został wydany, a wiadomość o nim na łamach naszego tygodnika ukazała się tylko przez nieporozumienie.

POBÓR ZALEGLYCH PODATKÓW W NATURZE. — Kryzys gospodarczy spowodował nagromadzenie się znacznych zaległości podatkowych, których ściągnięcie z powodu braku u podatników środków obrotowych napotyka na bardzo poważne trudności. Z drugiej strony Skarb Państwa stoi wobec konieczności przyjęcia z pomocą bezrobotnym, którzy wyczerpali uprawnienia do świadczeń ze strony Funduszu Bezrobocia.

W związku z tem Rząd wniósł do Sejmu projekt ustawy, przewidujący możliwość poboru zaległych podatków w naturze: żytem, pszenicą, jęczmieniem, ziemniakami i węglem, przyczem uzyskane tą drogą środki obrócone będą na akcję dożywiania bezrobotnych.

Celem zachęcenia płatników do uiszczania zaległych podatków w naturze projektowana ustawa przewiduje, że zboże i ziemiaki przyjmowane będą według cen o 10% wyższych od miejscowych cen rynkowych, co również niewątpliwie wpłynie dodatnio na kształtowanie się cen tych artykułów na rynku krajowym.

Uiszczenie podatków bezpośrednich w naturze ma być dokonywane na poczet zaległości w podatkach: gruntowym, majątkowym i przemysłowym, powstałych do dn. 1 kwietnia 1929 r., tudzież płatnych do tego terminu rat podatku spadkowego.

Zboże i ziemniaki mają być przyjmowane w ilościach nie mniejszych od 100 q każdego rodzaju zboża lub ziemniaków, węgiel zaś w pełnych ładunkach wagonowych względnie partjami, odpowiadającymi pełnemu ładunkowi 10-tonnowego wagonu towarowego.

Dochód z powyższego wyniesie, ostrożnie licząc, około zł 20 milj.

Należy zauważyć, że podobna akcja, wszczęta w 1926 r. (ustawa z dn. 25/III 1926 r. o uiszczaniu podatków bezpośrednich i niektórych opłat skarbowych w naturze zbożem i węglem), nie dała pozytywnych wyników ze względu na wprowadzono wówczas przymus dostarczania produktów na zapłacenie należności podatkowych według cen rynkowych, a zatem bez premii w postaci agia, jaką przewiduje ostatnio projektowana ustawa.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 14 do 19 września 1931 r.

— Okres sprawozdawczy minął przy tendencji dla walut nieco słabszej, nie dając jednak w rezultacie tygodniowym poważniejszych różnic. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego nieco wyżej dolary, franki szwajcarskie, floreny holenderskie oraz marki finlandzkie, bez zmiany pozostał kurs koron czeskosłowackich i szwedzkich, zmniejszały zaś funty szterlingów, franki francuskie, belgi, szylingi austriackie oraz liry włoskie.

Na dolary gotówkowe nadal zapotrzebowanie było ograniczone; kurs ich nie ulegał zmianom, utrzymując się na poziomie zł 8'91 na \$. Na rynku prywatnym miała miejsce minimalna niżka — do zł 8'9125 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania nie ulegała większym wahaniom, utrzymując się na dotychczasowym poziomie.

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 19/IX
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'925	8'924
" " " telegr.	\$ 1	8'929	8'929
Funty szterlingów	£ 1	43'39½	43'38½
Franki francuskie	100 fr.	35'01	34'99½
Franki szwajcarskie	100 fr.	174'41	174'19
Belgi	100 blg.	124'19	124'14
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'45	26'44½
Szylingi austriackie	100 szyl.	125'53	125'46
Liry włoskie	100 lir.	46'72	46'71
Floreny holenderskie	100 fl.	360'60	360'30
Korony szwedzkie	100 kor.	239'00	239'00
Marki finlandzkie	100 mk.	22'44	22'44

Dla papierów lokacyjnych państwowych panowała w okresie sprawozdawczym tendencja słabsza; w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego niżej ce-

nione były: 4% Pożyczka Inwestycyjna sztuki (— zł 0'50) i serie (— zł 2'00), 6% Pożyczka Dolarowa (— ½%) oraz 7% Pożyczka Stabilizacyjna (— 4%), przyczem dwie ostatnie ulegały stosunkowo znacznym wahanom kursowym. Kursy pozostałych papierów tej grupy: 3% Pożyczki Budowlanej, 5% Pożyczki Konwersyjnej i 10% Pożyczki Kolejowej oraz listów zastawnych i obligacji banków państwowych pozostały bez zmiany.

Zainteresowanie działem listów zastawnych było w okresie sprawozdawczym znacznie mniejsze przy tendencji słabej, szczególnie dla listów miejskich i ziemskich, których kursy wykazują poważne straty; również zmniejszały się kursy listów prowincjonalnych, wahania są jednak znacznie mniejsze. Z listów zastawnych w walucie obcej notowano wyłącznie 8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego, które również poniosły straty (— 1¼%).

Z pośród obligacji obracano VI oraz VIII i IX 6% obligacjami Pożyczek Konwersyjnych m. Warszawy 1926 r. — kursy obu tych papierów dość znacznie zmniejszały.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 19 IX
w zł				
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	32'75	32'75	—
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	86'00	84'00	—
4% " " (serie)	zł w zł. 100	90'00	90'00	—
w % nominalu				
5% Pożyczka Konwersyjna	zł	44'75	44'50	44'50
6% " Dolarowa	\$	70'00	64'00	65'00
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$	65'00	60'50	60'50
10% " Kolejowa	fr. w zł.	100'00	100'00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. " " " "	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Bud. " " " "	zł w zł. 1927	93'00	93'00	—
8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ²⁾	£	69'75	69'75	—
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziemsk.	zł	48'75	47'00	47'25
5% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	zł	53'00	51'75	51'75
8% " " " " " "	zł	69'25	66'50	66'50
				67'75
				67'00
5% " " " " " Częstochowy	zł	41'00	41'00	—
8% " " " " " " "	zł	59'25	59'25	—
8% L. Z. T-wa Kred. m. Kalisza	zł	60'75	60'75	—
8% " " " " " Lublina	zł	60'75	60'75	—
8% " " " " " Łodzi	zł	64'50	64'00	64'50
10% " " " " " Radomia	zł	70'50	70'00	—
10% " " " " " Siedlec	zł	70'00	69'25	69'25
VI 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	43'50	42'56	43'00
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	zł	41'50	41'50	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1931	Gdańsk ¹⁾	Berlin ²⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ³⁾	Zurych ³⁾
14/IX	57'59—57'70	47'125—47'325	79'43—79'71	—	57'40
15/ "	57'58—57'70	" "	79'51—79'79	—	—
16/ "	57'59—57'71	47'15—47'35	79'45—79'73	—	57'35
17/ "	57'575—57'69	" "	79'47—79'75	—	"
18/ "	57'56—57'675	" "	—	285'50	"
19/ "	57'58—57'69	—	79'43—79'71	—	57'30
1931	Londyn ⁴⁾	Praga ³⁾	New-York ³⁾	Amsterdam ³⁾	
14/IX	43'37	377'50	11'22	—	—
15/ "	"	377'75	"	—	—
16/ "	"	—	"	—	—
17/ "	"	377'375	"	—	—
18/ "	"	377'25	"	—	—
19/ "	"	—	"	—	—

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

³⁾ Za zł 100.

⁴⁾ Za £ 1.

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH ¹⁾

	31/VIII—5/IX	7—12/IX	14—19/IX
(maksymum—minimum—ultimo; w nawiasie obroty)			
New-York			
6% dolarowa 1920	62 $\frac{3}{4}$ —60 $\frac{3}{4}$ —60 $\frac{3}{4}$ (22.000)	63—59—63 (29.000)	61—47 $\frac{1}{8}$ —47 $\frac{1}{8}$ (50.000)
8% Dillon 1925	73 $\frac{7}{8}$ —70—70 (28.000)	70—69—70 (113.000)	68 $\frac{1}{2}$ —39 $\frac{7}{8}$ —39 $\frac{7}{8}$ (181.000)
7% stabilizac. 1927	64—59 $\frac{7}{8}$ —59 $\frac{7}{8}$ (120.000)	60—57 $\frac{1}{2}$ —60 (438.000)	58 $\frac{1}{2}$ —46 $\frac{3}{4}$ —46 $\frac{3}{4}$ (236.000)
7% Warszawy 1928	49—48—48 (11.000)	49—47 $\frac{1}{2}$ —49 (53.000)	49 $\frac{1}{2}$ —40—40 (135.000)
7% śląska 1928	46—44—44 $\frac{1}{2}$ (28.000)	48 $\frac{1}{2}$ —47—48 $\frac{1}{2}$ (37.000)	49 $\frac{1}{2}$ —40—40 (121.000)
Londyn			
7% stabilizac. 1927	67·40—65·90— —66·90	65·15—63·15— —64·15	64·10—47·10— —52·10
Zurich			
7% stabilizac. 1927	61 47	54—49	55·50—52
Sztokholm			
7% stabilizac. 1927	lipiec 1931 sierpień „	76 $\frac{1}{2}$ —68 $\frac{1}{2}$ (15.000) 73—64 $\frac{1}{4}$ (4.000)	
Paryż			
7% stabilizac. 1927	87·20—81·70	86·95—83·45	89·25—84·55
Mediolan			
7% włoska 1924	98·97·95—98·10 (1.175)	98·60·97·95—98·10 (770)	98·80—98·20—98·80 (1.025)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 WRZEŚNIA 1931 R. — Bilans walutowy kształtował się w I dekadzie dla Banku Polskiego pomyślnie (częściowo dzięki dopływowi walut z tytułu kredytów dla Banku), i w związku z tem rezerwy walutowe Banku wykazały — podobnie jak w ostatnie i dekadzie sierpnia — wzrost, choć nieco mniejszy bo tylko o \mathcal{Z} 1·1 miljn. do \mathcal{Z} 281·8 miljn. Wzrosła właściwie tylko część rezerw walutowych, niezaliczona do pokrycia (z \mathcal{Z} 135·5 miljn. do \mathcal{Z} 138·0 miljn.), podczas gdy część, przyjęta do pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, obniżyła się nieznacznie (o \mathcal{Z} 1· miljn. do \mathcal{Z} 143·8 miljn.).

Zapas złota wzrósł jednocześnie w I dekadzie września o niewielką kwotę \mathcal{Z} 34 tys., uzyskaną dzięki drobnemu skupowi złota przez oddziały Banku. Oczywiście, zwyżka ta przypada wyłącznie na zapas złota w skarbcu Banku (z \mathcal{Z} 486·26 miljn. do \mathcal{Z} 486·3 miljn.), podczas gdy zapas złota zagranicą pozostał niezmienny w wys. \mathcal{Z} 81·7 miljn.

Zmiany w rezerwach złoto-walutowych Banku Polskiego ilustruje następujące zestawienie (w tys. \mathcal{Z}):

	10/VIII	31/VIII	10/IX
Złoto	567.403	567.979	568.013
Waluty i dewizy netto	147.613	145.110	143.787
Razem:	715.516	713.149	711.800

W stosunku do sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 10/IX 49·51%, gdy w dn. 31/VIII 48·48% i w dn. 10/VIII 49·03% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 10/IX 39·51%, w dn. 31/VIII 38·61%, w dn. 10/VIII 38·91% (statutowe minimum 30%).

Poważny wzrost procentu pokrycia w dekadzie sprawozdawczej mimo lekkiego obniżenia się sumy pokrycia (rezerw) tłumaczy się jednoczesnym spadkiem sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań — o \mathcal{Z} 33·3 miljn. do 1.437·8 miljn. Zniżkę wykazuje tylko jeden składnik — obieg biletów bankowych, mianowicie o \mathcal{Z} 59·3 miljn. do \mathcal{Z} 1.185·8 miljn., czyli do poziomu niższego niż w dn. 10/VIII (\mathcal{Z} 1.216·1 miljn.), natomiast natychmiast płatne zobowiązania wzrosły — o \mathcal{Z} 26·0 miljn. do \mathcal{Z} 252·0 miljn.

Zwyżka zobowiązań w I dekadzie września pochodzi wyłączenie od wzrostu lokat na rachunkach żyrowych, gdyż z innych pozycji zobowiązań rachunki: Skarbu na zakup srebra i państwowego funduszu kredytowego — wykazują salda niezmiennione, a pozycja „różne rachunki” wykazuje nieznaczny spadek (z \mathcal{Z} 45·1 miljn. do \mathcal{Z} 44·4 miljn.).

Z lokat żyrowych wzrosły tylko prywatne — z \mathcal{Z} 142·8 miljn. do \mathcal{Z} 169·9 miljn., czyli do poziomu wyższego niż w dn. 10/VIII (\mathcal{Z} 158·7 miljn.), natomiast lokaty kas państwowych bardzo lekko zmniejszyły się (z \mathcal{Z} 26·2 miljn. do \mathcal{Z} 25·8 miljn.).

Spadek obiegu banknotów w I dekadzie września o ok. 5% stanowi częściowo odpowiednik wzrostu lokat na rachunkach żyrowych, częściowo zaś wiąże się ze skurczeniem kredytów Banku.

Z tych ostatnich suma kredytów dyskontowych wykorzystanych (portfel weksli krajowych) zmniejszyła się o \mathcal{Z} 16·3 miljn. do \mathcal{Z} 627·3 miljn. (w dn. 10/VIII \mathcal{Z} 635·3 miljn.), suma zaś pożyczek zastawowych lekko zwyżkowała — o \mathcal{Z} 0·2 miljn. do \mathcal{Z} 98·2 miljn. (w dn. 10/VIII \mathcal{Z} 88·4 miljn.). Portfel weksli zagranicznych wykazał zwyżkę o \mathcal{Z} 8·7 miljn.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał niezmienny, pozostałe zaś wzrosły: zapas monet srebrnych i bilonu, przejętych przez Bank na własność — o \mathcal{Z} 1·8 miljn. do \mathcal{Z} 24·1 miljn., zapas papierów procentowych własnych — o \mathcal{Z} 0·1 miljn. do \mathcal{Z} 13·3 miljn.

Całe pokrycie bankowe obiegu przedstawiało się następująco (w tys. \mathcal{Z}):

	10/VIII	31/VIII	10/IX
Weksle	635.263	643.606	627.318
Weksle zagraniczne	105.418	113.258	121.908
Polskie monety srebrne i bilon	22.975	22.322	24.075
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	88.397	98.042	98.197
Papiery proc. własne	13.043	13.244	13.315
Dług Skarbu Państwa	20.000	20.000	20.000
Razem:	885.096	910.472	904.813

Obieg pieniędzy skarbowych obniżył się w I dekadzie września stosunkowo znacznie mniej niż obieg biletów bankowych, bo tylko z \mathcal{Z} 240·0 miljn. do \mathcal{Z} 238·9 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych) — podlegających już tylko wymianie) w wys. \mathcal{Z} 1·4 miljn. (w dn. 31/VIII \mathcal{Z} 1·4 miljn.), 2) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. \mathcal{Z} 162·6 miljn. (w dn. 31/VIII \mathcal{Z} 163·6 miljn.), 3) obieg bilonu nikłowego i brązowego w wys. \mathcal{Z} 75·0 miljn. (w dn. 31/VIII \mathcal{Z} 75·0 miljn.). W dn. 10/VIII obieg skarbowy był o \mathcal{Z} 1·9 miljn. niższy niż w dn. 10/IX.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRYZYS WALUTOWY W ANGLJI

W CHWILI, gdy piszemy te uwagi, zamęt, wywołany spadkiem kursu funta poczyną się wprawdzie już uspakajać, ale stosunki nie weszły jeszcze w tę fazę, kiedy można już byłoby na

¹⁾ Kursy — w % ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju.

podstawie faktów spokojnie wnioskować o skutkach tej — zaiste niebywałej — katastrofy finansowej. Tutaj zamierzamy tylko nakreślić kilka krótkich uwag charakteru ogólnego-gospodarczego z uwzględnieniem szczególnego miejsca, jakie należałoby wyznaczyć ostatnim angielskim wydarzeniom w całokształcie obecnego kry-

zysu gospodarczego świata, oraz z hypotetyczną chwilową oceną skutków, jakie wydarzenia te sprawdzić mogą w gospodarce światowej, a specjalnie — w stosunku do Polski.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, iż obecny kryzys pieniężny Wielkiej Brytanji ma swe głębokie źródło w kryzysie gospodarczym, jaki kraj ten przechodzi od czasów wojny światowej. Jeśli ekonomiści upatrują główne nieomal źródło obecnego marazmu gospodarczego na świecie w braku dostosowania się gospodarki światowej do nowowytworzonych przez wojnę warunków, to na terenie angielskim owe zjawisko „non-adaptation” ujawniało się w ostatnim dziesięcioleciu szczególnie jaskrawo. Od czasu zawieszenia broni Wielka Brytanja jest chronicznie chora gospodarczo. W chorobie tej bywały fazy poprawy (wysoka konjunktura bezpośrednio po wojnie w 1919 r., ożywienie w 1924 r. i w latach 1927/29), przeplatane latami krytycznymi, jak w 1921 r., podczas kryzysu i strajku węglowego w 1925—26 r., a wreszcie w obecnym okresie powszechnego kryzysu światowego. Źródła tej choroby są niezmiernie różnorodne — zarówno co do znaczenia, jakie posiadają dla ogólnego stanu organizmu brytyjskiego, jak też i co do bezpośredniości, z jaką na niedomagania organizmu tego oddziałują. Niewątpliwie powiedzieć można, iż jądrem trudności gospodarczych Wielkiej Brytanji jest przemysłowa emancypacja innych krajów, odbierająca przemysłowi brytyjskiemu stanowisko monopolistyczne niemal na kuli ziemskiej, ale słuszne to twierdzenie bynajmniej, jak wiemy, nie wyczerpuje sprawy. Szukając zaś przyczyn bliższych, dojść musimy do następujących wywodów.

Konkurencyjność przemysłu angielskiego osłabła znacznie wskutek wysokich cen produktów angielskich, spowodowanych przez wysokie koszty produkcji. Elementami tych kosztów jest przedewszystkiem wysoki kurs funta, stabilizowanego dość nieopatrnie, jak wiadomo, w 1925 r. na parytecie złota, dalej — przestarzałe narzędzia i metody produkcji, zanik przedsiębiorczości u pracodawców, a zbyt może wygórowane ambicje materialne i spadek wydajności pracy — u pracobiorców. Wysokie płace pociągają z konieczności za sobą w dobie ogólnych trudności zbytu jeszcze jeden czynnik, wpływający niekorzystnie w sposób decydujący na całokształt organizmu gospodarczego — bezrobocie chroniczne.

Obok tych, znanych powszechnie, przyczyn utraty konkurencyjności przez przemysł angielski wymienić jednak należy i inne — bardziej ogólniejszej natury. Główne bogactwo przemysłowe Anglii — węgiel — utracił w ostatnich latach wiele ze swego znaczenia dla światowej produkcji, wyparty przez ropę naftową. Charakter produkcji przemysłowej świata oscyluje coraz to bardziej w kierunku masowego wytwarzania produktów o przeciętnej jakości, do czego właśnie angielski przemysł przygotowany jest jak najmniej. Produkcją towarów o wysokiej jakości, znajduje w dzisiejszym tempie życia, narzucającem ogółowi konsumentów pragnienie modnej tandety, coraz mniej miejsca dla siebie.

Spadek konkurencyjności przemysłu angielskiego w połączeniu ze wzrostem potrzeb, spowodowanym przez wzrost „standard of life” ludności, oparty z kolei na wysokich płacach i zarobkach — spowodowały stały i bardzo wydatny deficyt angielskiego bilansu handlowego. Do 1930 r. ujemne saldo bilansu han-

dlowego (z reguły powyżej £ 350 miljn. rocznie) pokrywane było z nadwyżką przez „pozycje niewidzialne” w bilansie płatniczym. Tutaj jednak wyłom decydujący uczynił kryzys światowy. Już w 1930 r. saldo dodatnie bilansu płatniczego wyniosło tylko £ 39 miljn. (wobec £ 151 miljn. w 1929 r.). Kryzys podciął dochody z przewozów morskich i procenty od kapitałów, inwestowanych zagranicą. W 1931 r. przewiduje się w bilansie płatniczym Wielkiej Brytanji wysokie saldo ujemne.

Tu bodaj leży klucz choroby gospodarczej w Wielkiej Brytanji. Do ostatnich lat spadek wywozu przemysłowego, spowodowany wysoką stopą życiową ludności i innymi powyżej przytoczonymi przyczynami, kompensowany był pracą kapitałów brytyjskich zagranicą. Obecnie — w I kwartale r. b. suma emisji zagranicznych wyniosła zaledwie £ 8 miljn. wobec £ 33 miljn. w tymże okresie r. ub. A jeśli zabraknie dochodów „niewidzialnych”, skąd weźmie się pokrycie dla salda ujemnego w bilansie handlowym?

Jeśli teraz weźmiemy wszystkie powyżej przytoczone elementy razem: trudności przemysłowe, wysokie ciężary, grożące saldo ujemne bilansu płatniczego i t. d. i t. d. — postawić możemy tezę ogólną, która jednocześnie będzie w znacznej mierze tłumaczyła obecny kryzys finansowy Anglii: w dotychczasowych warunkach i na tle ogólnego kryzysu światowego gospodarstwo Wielkiej Brytanji poczęło stawać się dla kapitału terenem niezbyt pewnym. Stąd już wypływa wniosek o tendencjach „uciekinierskich” kapitałów — zarówno cudzoziemskich, jak i czysto angielskich — z Anglii zagranicę.

* * *

Nie będziemy na tem miejscu przedstawiali historii waluty złotej w Anglii. Nie sposób jednak pominąć kilka głównych momentów z ostatniego dziesięciolecia. Przypomnijmy sobie tylko, iż w lutym 1920 r. wskutek powojennej inflacji funt stał o 30% poniżej parytetu i dopiero od 1921 r. rozpoczęto w myśl zaleceń uprzednich specjalnego komitetu ekspertów (t. zw. Cunliffe Committee) planować deflację. Rezultatem jej było, iż kurs funta wobec dolara, wynoszący w lutym 1920 r. \$ 3'38, podniósł się w czerwcu 1924 r. do \$ 4'32, czyli iż disagio wyniosło wówczas tylko już 11%. Po zakończeniu prac specjalnej komisji, powołanej do wypracowania planu powrotu do waluty złotej (t. zw. Bradbury-Pigou Committee) w styczniu 1925 r. disagio wyniosło już 1½%. W dn. 28 kwietnia 1925 r. powróciła Anglja do waluty złotej.

Nie była to waluta złota w ścisłym znaczeniu tego słowa. Wyłączone zostało z niej prawo wolnego bicia monety i wolny obieg złota wewnątrz kraju. Złoto pozostawało tylko środkiem rozrachunkowym w stosunku do zagranicy. Bank of England zobowiązany został do oddawania złota po stałej cenie £ 3/17/10½ za uncję — i to dopiero powyżej ilości 400 uncyj. Stąd waluta angielska, wprowadzona przez goldstandard act w 1925 r., stanowiła coś pośredniego pomiędzy gold bullion standard i gold exchange standard.

Znany i nie wymagający specjalnych omówień jest fakt, iż — jak wiadomo było i przed 6 laty — parytet złota wznowiony został w Anglii w okresie, gdy proces deflacji nie skończył się jeszcze, i przeto siła nabywcza funta była w gruncie rzeczy mniejsza od tej, jaką przedstawiała wartość kursowa tej jednostki monetarnej. Stąd powstała wieczna trudność utrzy-

wania kursu środkami sztucznymi wprowadzie nieco poniżej parytetu, ale powyżej „gold export point”. Mimo osiągnięcia przez politykę Bank of England tego celu organiczna słabość funta po rewaloryzacji pozostała zawsze niepokojąca.

Bezwzględne dążenie polityki angielskiej do przywrócenia funtowi jego przedwojennej wartości tłumaczone być może tylko chęcią utrzymania pozycji Londynu, jako rynku przodującego w międzynarodowym obrocie kapitałów. Przedstawiona powyżej struktura równowagi gospodarczej w Anglii, równowagi, która polegała na opłacaniu deficytu bilansu handlowego przedewszystkiem z dochodów finansowych lokat zagranicznych, a następnie z usług bankierskich, była prawdopodobnie głównym motorem decyzji Rządu brytyjskiego. Na rynku dyskontowym i akceptowym Londynu stale pracowało powyżej £ 250—300 miljn. kredytów zagranicznych — i to przy zapasie złota w Bank of England, nie przekraczającym z reguły £ 150 miljn.

Niewątpliwie, przeciwagą tych krótkoterminowych zobowiązań angielskich są wierzytelności Anglii w stosunku do zagranicy. Stałość jednak tych lokat wzgl. ich długoterminowość uniemożliwia w wypadkach nagłego niebezpieczeństwa ratowanie się wycofywaniem ich dla pokrycia krótkoterminowych zobowiązań angielskich. Wszystkie te elementy musiały zaważyć jeszcze silniej na grożącym funtowi niebezpieczeństwie dewaluacji.

Sporadyczne odpływy złota regulowała Anglia w ostatnich latach z reguły podnoszeniem stopy dyskontowej, co, oczywiście, niekorzystnie odbijało się na wewnętrznych stosunkach, stanowiło jednak właściwą klapę bezpieczeństwa. Tak np. „exodus” złota do Francji na jesieni r. ub., wywołany „kryzysem zaufania” po aferze Oustrica, spowodował wprowadzie dla Anglii poważne kłopoty, ale został opanowany. Inaczej przedstawiały się sprawy w lecie r. b., gdy po krachu finansowym Niemiec w lipcu odpływy złota z Bank of England stały się dla kursu funta wysoce groźne. Wszystkie bolączki angielskiego systemu gospodarczego wyszły na jaw wówczas, gdy nastąpił generalny już „kryzys zaufania” w Europie. Kapitały, zaniepokojone „zamrożeniem” poważnych angielskich kredytów w nawpół niewypłacalnych Niemczech, poczęły Anglię opuszczać, powiększając jeszcze trudności. Zdało się jednak, że olbrzymia francusko-amerykańska pożyczka na podtrzymanie kursu funta w wysokości £ 50 miljn. zdoła opanować sytuację. Napróżno — po kilku tygodniach okazało się, iż wydatkowano ją bez osiągnięcia istotnego skutku, t. j. bez przywrócenia zaufania. Wówczas to kapitał międzynarodowy, zaniepokojony nie na żarty, począł dyktować warunki następnej pożyczki, warunki, odpowiadające w ogólnych zarysach żądaniom usunięcia najbardziej rażących anomalij w gospodarce angielskiej (redukcje budżetowe — przedewszystkiem w dziedzinie zasilków dla bezrobotnych). Wypełnienie warunków tych kosztowało wprowadzie Wielką Brytanię kryzys rządowy, ale w rezultacie nowe £ 80 miljn. postawione zostały jej do dyspozycji. Ale delikatny i przyzwyczajony do działania w atmosferze nieograniczonego zaufania o ganimizm bankowy Anglii (normalnie 6 — 7% płynności w joint stock bank w stosunku do depozytów) nie mógł przeciwdziałać niepokojowi, jaki wyraźnie począł ogarać międzynarodowe sfery finansowe. Panika w Amsterdamie, gdzie spadek walorów Kreuger & Toll

oraz Royal Dutch o mało co nie doprowadził do zamknięcia giełdy, spadek walorów angielskich na giełdzie nowojorskiej do poziomu z przed stabilizacji funta w 1924 r., wiadomość o niepłatności na dzień 1 października kuponów pożyczki brazylijskiej („niewidzialne” dochody w bilansie płatniczym Anglii zawodzą nas skutek kryzysu światowego...) — wszystko to stworzyło w końcu ub. tygodnia atmosferę nieomal paniczną. Złoto poczęło z Londynu odpływać w coraz szybszym tempie. W ciągu ostatnich 2 dni wymiany funtów na kruszec odpływ złota zagranicę wyniósł £ 27·5 miljn.

W tych warunkach nastąpiło dn. 19 b. m. uchylene na wniosek Rządu angielskiego przez Parlament ustępu 2 w art. 1 gold standart act z kwietnia 1925 r., gdzie mówi się o przymusowej wymienialności przez Bank of England funtów na złoto po oznaczonej cenie. Funt przestał być walutą złotą i począł tracić na wartości.

* * *

O konsekwencjach, jakie sprowadzi dla gospodarki światowej załamanie się waluty angielskiej, bardzo trudno dziś jeszcze powiedzieć coś określonego.

Spadek funta zwiększył konkurencyjność eksportową przemysłu brytyjskiego. Pod tym względem opinie (albo raczej obawy) w uprzedysponowanych państwach Europy Zachodniej są nader zgodne. W epoce niebywałej walki o rynki zbytu występuje jeszcze jeden konkurent, który dotychczas nie dawał się we znaki. Kwestja wysokocenności waluty angielskiej zmniejszała (jak wspominaliśmy) prężność eksportową przemysłu brytyjskiego. Rozpiętość pomiędzy cenami hurtowymi i detalicznymi (w końcu 1930 r. stosunek między nimi wynosił 70·7 do 89·3) zmniejszył się. Przypomnieć należy, iż rewaloryzacja funta dokonała się w 1925 r. wbrew protestom przemysłu, który też obecnie zamierza spadek waluty wykorzystać dla zwiększenia ekspansji. Charakterystyczne jest, iż już we Francji np. obawiają się angielskiej konkurencji stalowych i włókienniczych produktów, przyczem nawet brane jest pod uwagę zastosowanie dekretu z dn. 1 sierpnia r. b. (wydanego z obawy przed załamaniem się marki), mocą którego możliwe jest ustalanie dodatkowych cel dla wyrównania ewent. spadku obcej waluty.

W tem, co się tyczy nowego kursu funta, to, jak dotąd, wydaje się, iż zatrzyma się on na „disagio” ok. 15%. Zresztą w zakresie finansowym już z chwilą dojścia niniejszych uwag do czytelnika sytuacja może być zupełnie wyjaśniona.

W stosunku do Polski spadek funta, niewątpliwie, przyczyni nieco doraźnych strat wszystkim tym gałęziom przemysłu i handlu, które pracowały dotychczas na kontraktach, opiewających na funty. Bardziej stałe straty poniesiemy w naszym wywozie rolniczo-hodowlanym na rynek angielski, jakkolwiek tam prawdopodobna podwyżka cen winna zrekompensować straty kursowe. O wiele poważniejsza wydaje się sprawa z ewentualną konkurencją wywozu węgla angielskiego na t. zw. rynki sporne. Ze strony np. niemieckich kół węglowych sygnalizują już niebezpieczeństwo „wzmocnionej pozycji angielskiej na rynkach, importujących węgiel”. W tych warunkach wycoce problematyczne znaczenie mieć będzie zwołana na dzień 30 b. m. do Londynu konferencja zainteresowanych przemysłów węglowych Europy w sprawie dyskusji nad porozumieniem eksportowym.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 9 do dn. 22 września r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	9—15/IX	16—22/IX	+ wzrost - zmniejszenie %
Pszemica:			
Berlin . . .	5'16½	5'03½	- 2'4
Praga . . .	3'87	3'90	+ 0'7
Chicago . . .	1'80	1'87	+ 3'8
Buenos Aires	2'22	2'27	+ 2'2
Liverpool . .	2'39	2'34½	- 1'8
Wiedeń . . .	3'75½	3'75½	-
Hamburg . . .	2'54	2'52	- 0'4
Żyto:			
Berlin . . .	4'32	4'38	+ 1'4
Praga . . .	4'43	4'51	+ 1'6
Chicago . . .	1'73	1'81	+ 4'6
Wiedeń . . .	3'97½	3'99	+ 0'4
Hamburg . . .	-	-	-

	9—15/IX	16—22/IX	+ wzrost - zmniejszenie %
Owies:			
Berlin . . .	3'30½	3'23½	- 2'1
Praga . . .	3'51	3'45½	- 1'6
Chicago . . .	1'57	1'68	+ 7'0
Buenos Aires	1'90	1'98½	+ 4'4
Liverpool . .	2'26	2'28½	+ 1'1
Wiedeń . . .	3'58	3'51	- 1'9
Hamburg . . .	1'77	1'81	+ 2'1

	9—15/IX	16—22/IX	+ wzrost - zmniejszenie %
Jęczmień browarowy:			
Praga . . .	3'51	4'00½	+ 1'1
Chicago . . .	2'27	2'27	-
Wiedeń . . .	4'70½	4'77½	+ 1'4
Hamburg . . .	1'68½	1'70	+ 0'7

	9—15/IX	16—22/IX	+ wzrost - zmniejszenie %
Jęczmień zwykły:			
Berlin . . .	3'69½	3'63½	- 1'6

METALE

ŻELAZO. — Tydzień sprawozdawczy od 12 do 18 września przyniósł dalsze pogłębienie kryzysu na międzynarodowym rynku żelaza, pomimo tego, że w poszczególnych krajach dają się jednak zauważyć pewne oznaki odprężenia. Ceny międzynarodowe wykazują dalszy spadek; poważniejszych zamówień nie ma zupełnie.

Rynek starego żelastwa również wykazuje silną depresję przy silnym braku zbytu i cenach, mających ciągle tendencję zniżkową.

W Niemczech ogólna sytuacja jest słaba. Interesy wywozowe były słabe i nie przynosiły korzyści wobec nadzwyczaj niskiej ceny £ 3.2.0 na rynku międzynarodowym. Ceny wewnętrzne pozostawały bez zmiany przy zasadniczej cenie żelaza sztabowego 128 RM loco Oberhausen.

Na rynku starego żelastwa nic się nie poprawiło. Notowano RM 31—32 za tonnę żelastwa I gatunku w okręgu reńskim.

We Francji położenie się nie zmieniło. Cena krajowa spadła do 270 fr. za surówkę fosforową Nr. PL 3. Interesy wywozowe ilościowo przedstawiałyby się nieźle, gdyby nie nadzwyczaj niska cena, wynosząca £ 3.0.0 do 3.2.0 za tonnę żelaza sztabowego.

Na rynku starego żelastwa panuje kompletna depresja. Notowano za I gatunek loco Paryż 130—140 fr. za tonnę.

W Belgii na giełdzie brukselskiej notowano cenę 1 tonny żelaza sztabowego £ 3.0.0; w nielicznych wypadkach osiągnęto o 2 sh więcej.

W Anglii położenie ciągle pozostaje bardzo trudne. Ceny wewnętrzne zasadniczych zmian nie wykazywały.

METALE NIEŻELAZNE. — Położenie na londyńskim rynku metalowym wykazywało w tygodniu od 12 do 18 września dalsze osłabienie, które zaczyna przybierać nienotowane nigdy rozmiary.

Ruch cen poszczególnych metali przedstawiał się, jak następuje: miedź standard straciła przy sprzedaży gotówkowej £ 2³/₈ przy terminowej zaś £ 2⁷/₁₆; miedź elektrolityczna straciła £ 1½, rafinowana zaś £ 2³/₈; cyna wykazała stratę przy obu rodzajach transakcyj po £ 4¼; cynk stracił przy operacjach kasowych £ ½, a przy terminowych £ ⁷/₁₆. Glin i nikiel pozostawały bez zmiany w sprzedaży krajowej i zagranicznej; blacha biała straciła £ 1¼ na skrzynce; srebro straciło przy sprzedaży za gotówkę ⁵/₁₆ d i przy terminowej

¼ d na uncji; złoto zyskało sh 1²/₃ na uncji; platyna pozostała bez zmiany.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach, platyny — £ za uncję, złota — w sh za uncję i srebra — w d za uncję):

Metal	Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:			
	tydz. ultimo	maksimum	minimum	ultimo
Miedź:				
standard:				
kasa	30 ¹ / ₁₆ - ¹ / ₈	29 ⁹ / ₁₆	27 ¹¹ / ₁₆	27 ¹¹ / ₁₆ - ³ / ₄
term.	30 ⁷ / ₈ - ¹⁵ / ₁₆	30 ⁷ / ₁₆	28 ⁷ / ₁₆	28 ⁷ / ₁₆ - ² / ₂
elektrol.	34-35	34½	32½	32½-33½
rafinow.	31½-32¾	32¼	29¼	29¼-30½
Cyna:				
kasa . . .	115¼- ³ / ₈	114 ⁵ / ₈	110¾	111- ¹ / ₈
term. . .	117¾- ⁷ / ₈	117 ¹ / ₈	113¾	113½- ⁵ / ₈
Ołów:				
kasa . . .	10 ¹³ / ₁₆	10 ¹¹ / ₁₆	10 ⁷ / ₁₆	10 ¹¹ / ₁₆
term. . .	11	10 ¹⁵ / ₁₆	10 ⁹ / ₁₆	10¾
Cynk:				
kasa . . .	10 ⁷ / ₈	10 ¹⁰ / ₁₆	10 ⁵ / ₁₆	10 ³ / ₈
term. . .	11 ⁵ / ₁₆	11 ⁷ / ₁₆	10 ¹³ / ₁₆	10 ⁷ / ₈
Glin:				
dla kraju .	85	85	85	85
" zagr. .	85	85	85	85
Blacha				
biała .	13 ¹ / ₈	13	12½	12½-¾
Nikiel:				
dla kraju .	175	175	175	175
" zagr. .	175	175	175	175
Platyna				
"Spong"	8	8	8	8
Srebro:				
kasa . . .	13 ¹ / ₁₆	13	12¾	12¾
term. . .	13 ¹ / ₈	13 ¹ / ₁₆	12 ⁷ / ₈	12 ⁷ / ₈
Złoto .	84.9¾	84.11½	84.9¼	84.11½

Na rynku starych metali położenie się nie zmieniło. Zapotrzebowanie było bardzo małe; ceny wykazywały tendencję zniżkową.

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60

zagranicą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;

½ str.—zł 500; strony zwyczajne — zł 600,

¼ str.—zł 350, ¼ str.—zł 200, 1/8 str.—zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-akarbowego:
PAWEŁ MICHALSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

CUKROWNIA KOŚCIAŃSKA, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że we **wtorek dn. 29 września 1931 r., o godz. 17½** w biurach własnych w Kościanie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Przedłożenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1930/31 r.;

- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Dyskusja i przyjęcie sprawozdania, bilansu, rachunku zysków i strat, rozdział czystego zysku i udzielenie absolutorjum;
- 4) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących i zmarłego ś. p. Gustawa Raszewskiego;
- 5) Wolne wnioski.

ZARZĄD

Cukrowni i Rafinerji „ZBIERSK”, S. A.

zawiadamia P. T. Akcjonariuszów, że w **dn. 3 października 1931 r., o godz. 5 po poł.**, odbędzie się w Warszawie, w biurze Zarządu, przy ul. Mokotowskiej Nr. 25

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31 i udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach, z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych, oraz zatwierdzenie już dokonanych w roku bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń;
- 6) Uzupełnienie § 20 Statutu Spółki dodatkowym ustępem: „Zarząd winien w ciągu 3 miesięcy od upływu roku operacyjnego przedstawić Radzie Nadzorczej do zbadania sprawozdanie rachunkowe i bilans za rok ubiegły”;
- 7) Wybór jednego członka Zarządu;
- 8) Wybór Rady Nadzorczej;
- 9) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni złożyć dawne akcje Spółki, względnie kwity depozytowe instytucji kredytowych, na zdeponowane akcje, do Biura Zarządu na 7 dni przed terminem Walnego Zebrania.

M. ARCT, Zakłady Wydawnicze, S. A. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1930 r.

AKTYWA

Kasa zł 21.019'25; Banki zł 26.709'32; Waluty obce zł 1.125'17; Akcje, udziały i efekty zł 5.255'80; Weksle zł 56.580'48; Weksle w redyskoncie zł 303.143'52; Maszyny i utensylja drukarni zł 702.000'01; Nieruchom. zł 670.689'32; Ruchomości zł 61.897'43; Towary zł 805.833'79; Wydawnictwa periodyczne zł 35.716'94; Materiały wydawnictwa zł 88.105'22; Dłużnicy zł 1531.445'25; Sumy przechodnie zł 150'00; **Razem zł 3.309.671'50.**

PASYWA

Kapitał zakładowy zł 1.000.000'00; Kapitał zasobowy zł 300.632'13; Kapitał amortyzacyjny zł 452.285'43; Długi hipoteczne zł 67.066'63; Akcepty zł 188.140'25; Długoterminowe kredyty inwestycyjne zł 190.846'43; Banki zł 47.660'77; Redyskonto weksli zł 303.143'52; Wydawnictwa periodyczne zł 4.133'00; Wierzyciele zł 595.801'56; Dywidenda zł 47.842'67; Rezerwy na podatki zł 12.800'00; Budowa pomnika Kraszewskiego zł 13.000'00; Zysk do podziału zł 86.319'11; **Razem zł 3.309.671'50.**

Rachunek strat i zysków za 1930 r.

STRATY

Dłużnicy zł 46.302'84; Amortyzacja zł 17.685'00; Podatki i świadczenia socjalne zł 85.818'43; Koszty ogólne zł 636.829'03; Redakcja wydawnictw zł 35.876'89; Reklama zł 192.954'31; Zysk do podziału zł 86.319'11; **Razem zł 1.101.785'61.**

ZYSKI

Towary—zysk brutto zł 967.775'93; Wydawnictwa periodyczne zł 56.359'48; Dochody i wydatki nieruchomości zł 7.358'23; Drukarnia zł 49.207'61; Bonifikata 1% podatku przemysłowego w obrotach towarów własnego wydawnictwa za 1929 r. zł 21.084'36; **Razem zł 1.101.785'61.**

Zarząd S. A. Przemysł i Handel Wełniany „POLSKIE RUNO”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 14 października 1931 r., o godz. 10**, odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

w lokalu S-ki przy ul. Miodowej 12 w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego, asesorów i sekretarza; 2) Rozpatrzenie wnio-

sków Komisji Rewizyjnej w przedmiocie działalności S-ki za ubiegłe lata operacyjne, oraz bilansu i rachunków strat i zysków za 1930/31 r. i powzięcie odnośnych decyzji; 3) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i bieżącej działalności S-ki; 4) Powzięcie decyzji w kwestii dalszego istnienia S-ki; 5) Ewentualny wybór Komisji Likwidacyjnej; 6) Wolne wnioski.

„KOLEJ LOKALNA PIŁA-JAWORZNO”, S. A.

II OGŁOSZENIE

XXVIII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Piła-Jawor no” odbędzie się w dn. 10 października 1931 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p., drzwi Nr. 453) we Lwowie, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz sprawozdania Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1/IV 1930 r. do 31/III 1931 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Rozdział zysku;
- 3) Ustalenie wysokości rocznego wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, oraz wartości znaczka obecności.

Warunki prawa do głosu na Walnem Zgromadzeniu o reśl. § 21 statutu Spółki.

Lwów, dn. 15 września 1931 r.

Zarząd

„ALBERTYŃSKA FABRYKA PAPIERU I TEKSTURY”, S. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 października b. r. o godz. 16 w pierwszym terminie, a w razie niedojścia zebrania do skutku w tym samym dniu o godz. 17 w drugim terminie odbędzie się w Albertynie w biurze Zarządu Spółki

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie zarządu z okresu przejściowego;
- 3) Wybór Zarządu Spółki;
- 4) Ustalenie sposobu wykonania punktu 4) uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 12 sierpnia 1931 r.;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny przy zachowaniu terminu, wskazanego w art. 54 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 38, poz. 383).

Zarząd Spółki Akcyjnej

CUKROWNI I RAFINERJI „MILEJÓW“

niniejszem zawiadamia P. T. Akcjonariuszów, że w dn. 12 października 1931 r., o godz. 16 w sali Klubu Obywatelskiego w Lublinie, Krakowskie Przedmieście 43, odbędzie się doroczne

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawdzenie listy obecności i ustalenie prawomocności Zgromadzenia;
- 2) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Zarządu;
- 3) Wybór Przewodniczącego i 2 asesora Zgromadzenia;
- 4) Odczytanie protokołu poprzedniego Zgromadzenia;
- 5) Sprawozdanie Dyrektora Zarządzającego;
- 6) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 7) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31;
- 8) Rozwzięcie uchwały o podziale zysków;
- 9) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania czynności za rok operacyjny 1930/31;
- 10) Rozpatrzenie projektu budżetu za rok operacyjny 1931/32 i udzielenie Zarządowi prawa do kredytowania się w wysokości budżetu, a w razie koniecznej potrzeby, przekroczenia budżetu;
- 11) Upoważnienie Zarządu do nabycia około 36 mórg ziemi z Dóbr Milejów;
- 12) Wybór pełnomocników w myśl § 46 statutu;
- 13) Wybory zgodnie z § 35 statutu 2 członków Zarządu na miejsce ustępujących, Pana Antoniego hr. Rostworowskiego i Pana Tadeusza Rojowskiego;
- 14) Wybory Komisji Rewizyjnej, zgodnie z § 47 statutu;
- 15) Zmiana §§ 43 i 45 statutu, które otrzymają brzmienie:

§ 43. — Weksle, zryra wekslowe, obligi, pełnomocnictwa wszelkiego rodzaju, umowy i akty hipoteczne i notarialne, podpisują łącznie bądź dwaj członkowie Zarządu, bądź jeden członek Zarządu z dyrektorem zarządzającym, bądź jeden członek Zarządu łącznie z dyrektorem prokurentem, bądź wreszcie, dyrektor zarządzający łącznie z dyrektorem prokurentem. Korespondencję w imieniu Spółki podpisuje bądź jeden członek Zarządu, bądź dyrektor zarządzający, bądź dyrektor prokurent. Do odbioru pieniędzy z poczty, banków i instytucji wszelkiego rodzaju, tak publicznych jak prywatnych, jakoteż od osób prywatnych, do dysponowania saldami bankowymi, kwotami z ra-

chunków, otwartych, do żądania zwrotu sum z instytucji kredytowych, rządowych i samorządowych, do wystawiania pokwitowań pieniężnych i towarowych, podpisywania czeków, odbierania przesyłek wartościowych, listów, przekazów, zaliczeń i dokumentów z poczty i kolei, jak i wogóle z każdego źródła, do występowania we wszystkich urzędach i sądach—wystarcza podpis: bądź jednego członka Zarządu, bądź dyrektora zarządzającego, bądź dyrektora prokurenta. Ponadto do podpisywania korespondencji, do odbioru z poczty pieniędzy, przesyłek wartościowych i dokumentów, mogą być upoważnione osoby z pośród członków Zarządu, lub poza członkami Zarządu, bądź łącznie, bądź samodzielnie na mocy specjalnego pełnomocnictwa notarialnego, wydanego przez Zarząd.

§ 43 (w starej stylizacji).—Korespondencję w imieniu Spółki podpisuje jeden członek Zarządu, względnie dyrektor. Weksle, pełnomocnictwa, umowy, kontrakty hipoteczne i notarialne, czeki i wogóle wszelkie inne dokumenty podpisują dwaj członkowie Zarządu, względnie jeden członek Zarządu łącznie z dyrektorem lub prokurentem. Do odbioru z poczty pieniędzy, przesyłek wartościowych i dokumentów wystarczy podpis jednego członka Zarządu, lub Dyrektora. Ponadto do podpisywania korespondencji, czeków, do odbioru z poczty pieniędzy, przesyłek wartościowych i dokumentów, może być upoważniona jedna osoba z pośród członków Zarządu, lub z poza Zarządu, na mocy specjalnego pełnomocnictwa, udzielonego przez Zarząd.

§ 45. — Członkowie Zarządu otrzymywać będą za swą pracę, niezależnie od stałego wynagrodzenia w wysokości określonej przez Zgromadzenie Walne Akcjonariuszów, dodatkowe wynagrodzenie drogą odliczenia do podziału między nimi, części rocznych zysków w wysokości 1% dla każdego członka od zysków po odliczeniu 8% na kapitał zasobowy.

§ 45 (w starej stylizacji).—Członkowie Zarządu otrzymywać będą za swą pracę niezależnie od stałego wynagrodzenia, w wysokości określonej przez Zgromadzenie Walne Akcjonariuszów, dodatkowe wynagrodzenie drogą odliczenia do podziału między nimi, części rocznych zysków w wysokości 2% dla każdego członka, od zysku po odliczeniu 8% na kapitał zasobowy.

- 16) Zmiana akcji;
- 17) Wolne wnioski, o ile będą zgłoszone na piśmie nie później jak na dwa tygodnie przed Walnem Zgromadzeniem, zgodnie z § 14 statutu.

SP. AKC. CUKROWNI I RAFINERJI „MILEJÓW“

RADA NADZORCZA
Spółki Akcyjnej p. f.
„PEPEGE“ Polski Przemysł Gumowy, S. A.
W GRUDZIADZU

zawiadamia niniejszem Akcjonariuszów, że w dn. 9 października 1931 r., o godz. 1 po poł. odbędzie się w biurze Notariusza Juliana Siennickiego w Warszawie, przy ul. Kapucyńskiej pod Nr. 6 (w gmachu Hipoteki)

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

powyższej Spółki Akcyjnej z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przedstawienie obecnej sytuacji przedsiębiorstwa i powzięcie dotyczących uchwał;
- 2) Złożenie w ręce Walnego Zgromadzenia mandatów wszystkich członków Rady Nadzorczej oraz wybór nowej Rady Nadzorczej;
- 3) Wolne wnioski.

Akcje dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli złożone zostaną Nadzorowi Sądowemu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo w instytucjach kredytowych krajowych, lub w ich oddziałach zagranicznych, stosownie do art. 18 statutu Spółki.

Rada Nadzorcza

Cukrownia Tuczo

Spółka Akc. w Tucznie, pow. Inowrocław

Zapraszamy PP. Akcjonariuszów na

WALNE ZGROMADZENIE

mające się odbyć w dn. 27 października 1931 r. o godz. 16 w Hotelu Basta w Inowrocławiu z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie, przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrotowy 1930/31;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i wnioszek o udzielenie pokwitowania Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały odnośnie pozostałego zysku;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących członków;
- 6) Zatwierdzenie Zarządu;
- 7) Wybory rewizorów i ich zastępców;
- 8) Ewentualne wnioski, zgłoszone w myśl ustawy akcyjnej;
- 9) Zamknięcie Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, pragnący zamieścić dodatkowe sprawy w obradach na Walnym Zgromadzeniu, winni zgłosić je najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Sprawy mogą być umieszczane, o ile § 17 Statutu zezwala.

Panowie Akcjonariusze, pragnący mieć prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, winni stosownie do § 18 statutu złożyć w Cukrowni Tuczo, Spółce Akcyjnej w Tucznie powiat Inowrocław przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje lub zaświadczenia na dowód złożenia akcji u polskiego notariusza albo w Banku Cukrownictwa w Poznaniu lub w Banku Ludowym w Inowrocławiu lub też w Poznańskim Banku dla Handlu i Przemysłu w Poznaniu lub filii Poznańskiego Banku dla Handlu i Przemysłu w Inowrocławiu. W zaświadczeniu wymienione winno być — liczba akcji i zapewnienie, że akcje przed terminem ukończenia powyższego Walnego Zgromadzenia nie będą wydane.

Tuczo, dn. 31 sierpnia 1931 r.

Zarząd

Cukrownia Unistaw, S. A. w Unistawiu

Bilans na dz. 30 czerwca 1931 r.

AKTYWA

R-k gruntów zł 68.000 00; R-k budynków fabrycznych zł 614.268 16; R-k budynków mieszkalnych zł 100.000 00; R-k maszyn i utensyliów zł 1.619.134 00; R-k bocznic zł 62.283 89; R-k zbiorników zł 1 00; R-k dróg zł 1 00; R-k studzi n zł 37.716 85; R-k ruchomości zł 6.740 00; R-k bieżący zł 2.010.648 65; R-k kasy zł 2.554 39; Zapasy zł 3.187.020 90; **Razem zł 7.708.368 84.**

Udzielone gwarancje zł 60.000 00.

PASYWA

R-k kapitału akcyjnego zł 787.600 00. R-k funduszu rezerwowego zł 139.423 17; R-k funduszu amortyzacyjnego zł 943.416 98; R-k akceptów zł 1.635.354 54; R-k kredytów zł 1.333.373 41; R-k bieżący zł 2.476.952 20; Dopłata za buraki zł 260.820 75; R-k zysków i strat: czysty zysk za 1930/31 r. zł 131.427 79; **Razem zł 7.708.368 84.**

Weksle depozytowe zł 60.000 00.

Rachunek zysków i strat

WINIEN

Amortyz. zł 198.989 37; Saldo, czysty zysk zł 131.427 79; **Razem zł 330.417 16.**

MA

Zysk brutto zł 330.417 16; **Razem zł 330.417 16.**
Unistaw, dn. 1 lipca 1931 r.

Rada Nadzorcza:

Zarząd:

J. Szłosowski, G. Fiedler,	Fr. Kauffmann.
hr. Wł. Pusłowski,	hr. L. Alvensleben.
J. Czajkowski,	H. Hoffman. J. Ślaski.
E. Kauffmann	Inż. tech. E. Franke

Zgodność powyższego bilansu, zestawionego z prawidłowo prowadzonych ksiąg handlowych i inwentarzowych, przezemnie badanych, niniejszem potwierdzam.

Unistaw, dn. 21 lipca 1931 r.

Stanisław Tyrchan
Zaprzyśiężony rewizor ksiąg

Rada Zawiadowcza

Spółki Akc. Handlowo - Przemysłowej „M. WEINREB i S-ka“ we Lwowie

zawiadamia, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 12 października 1931 r., o godz. 16 w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego Oddział we Lwowie, ul. III maja 14, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zmiana statutu stosownie do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, z dn. 22 marca 1928 r. o prawie o spółkach akcyjnych („Dz. Ust. R. P.” 39/1928, poz. 383);
- 2) Wnioski i interpelacje.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć akcje najpóźniej na 6 dni przed Walnym Zgromadzeniem w Banku Dyskontowym Warszawskim Oddział we Lwowie.

Każda akcja daje prawo do oddania jednego głosu. Prawo głosowania na Walnym Zgromadzeniu może być wykonywane przez akcjonariuszy albo osobiście, albo też przez pełnomocników bez względu na to, czy ci są akcjonariuszami lub nie.

Kolej Lokalna Przeworsk-Dynów, S. A.

Bilans z dn. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY		zł
Wartość kolei Przeworsk-Dynów	4.814.401'80	
Gotówka	7.559'11	
Efekty	57.150'00	
Materiały	164.253'48	
Inwentarz	44.822'27	
Dłużnicy	158.816'24	
Gwarancje Państwa	535.090'82	
	5.782.093'72	

STAN BIERNY		zł
Kapitał akcyjny	2.667.600'00	
Pożyczki długoterminowe	889.556'95	
Fundusze rezerwowe	1.214.287'26	
Wierzyciele	1.010.649'51	
	5.782.093'72	

Rachunek zysków i strat za 1930 r.

WINIEN		
Wydatki eksploatacyjne	354.052'74	
Raty umorzenia i oprocentow. pożyczek	48.833'04	
	402.885'81	

MA		zł
Dochody eksploatacyjne	322.381'02	
Procenty z lokacji	447'30	
Strata za 1930 r.	80.057'49	
	402.885'81	

ZARZĄD

Tow. Akc. Warszawskiej Fabryki Mebli Stylowych „Z. SZCZERBIŃSKI i S-ka“

niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

XXIX Zwyczajne Ogólne Zgromadzenie

odbędzie się w dn. 17 października 1931 r., o godz. 16 w lokalu Towarzystwa, w Warszawie, pl. Małachowskiego 2.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1930/31 r. operacyjny;
- 3) Podział zysków;
- 4) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1931/32;
- 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów oraz nabywania, sprzedawania i obciążania nieruchomości;
- 6) Zmiana statutu Spółki i uzgodnienie go z prawem o spółkach akcyjnych (Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383) oraz zmiana nazwy firmy;
- 7) Określenie ilości członków Zarządu, tudzież określenie ich wynagrodzenia i czynności;
- 8) Wybór członków Komisji Rewizyjnej oraz określenie ich wynagrodzenia;
- 9) Wolne wnioski.

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

CUKROWNI I RAFINERJI „BOROWICZKI“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

odbędzie się w dn. 15 października 1931 r., t. j. w czwartek, o godz. 5 po poł. w Warszawie, w biurze Cukrowni „Gostawice”, Zgoda Nr. 15, m. 17, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za rok operacyjny 1930/31 oraz odczytanie protokołu komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat oraz podziału zysków za rok operacyjny 1930/31; udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 4) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1931/32;
- 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach rządowych i prywatnych i zabezpieczania tychże;
- 6) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli akcje lub kwity depozytowe na te akcje w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, Warecka Nr. 9.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Tissages et Manufacture de Soieries“ Tkalnia i Manufaktura Jedwabi, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 października 1931 r., o godz. 17 w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Leszno 12, odbędzie się

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki, przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1930/31 r., tudzież wniosku o podziale zysków, względnie pokryciu strat;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1930/31 r., oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Podział zysków, względnie pokrycie strat;
- 6) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz prokurenta;
- 7) Określenie liczby członków Zarządu na 1931/32 r.;
- 8) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących, oraz wybór Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału zakładowego, mogą żądać umieszczenia na porządku dziennym jeszcze innych spraw, w terminie nie późniejszym jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

S. A. „BRZESKIAUTO“ W POZNANIU

Bilans zamknięcia za 1929 r.

AKTYWA	zł	PASYWA	zł
Gotówka w kasie	18.549'53	Kapitał zakładowy	864.000'00
Waluty zagraniczne	465'64	„ rezerwowy	112.000'00
Banki	13.515'14	Rezerwa specjalna	30.000'00
Weksle	118.743'85	„ pod. doch.	220.000'00
Papiery wartościowe	4.283'76	Fundusz emeryt.	24.000'00
Hipoteka aktyw.	10.000'00	Hipoteka pasyw.	151.300'00
Dłużnicy	456.172'07	Wierzyciele	342.558'09
Towary i surowce	869.852'36	Dywid. nieodebr.	5.479'65
Nieruchomości	788.559'67	Amort. nieruchomości	167.875'84
Ruchomości	159.234'64	„ ruchomości	68.961'96
		Zysk	453.201'12
	<u>2.439.376'66</u>		<u>2.439.376'66</u>
Udzielone gwarancje z tytułu transakcji	1.127.103'20	Zobowiązania za udzielone gwarancje w postaci zryra na wekslach klientów	1.127.103'20

Straty i zyski

Koszty handlowe	434.402'75	Zysk z przeniesienia	114.689'77
Podatek państw. majątk.	1.029'70	Towary i surowce	856.755'71
Podatki bieżące	154.680'36	Fabr. i warsztaty	43.853'17
Odpisy: nieruchomości	39.427'67	Garaże i kursy	82.617'28
„ ruchomości	15.924'64	Adminstr. nieruch.	750'31
Zysk	453.201'12		
	<u>1.098.666'24</u>		<u>1.098.666'24</u>

Potwierdzamy zgodność powyższego bilansu i rachunku strat i zysków z inwenturami i ksiązkami handlowymi S. A. „Brzeskauto“ w Poznaniu.

Poznań, dn. 10 czerwca 1930 r.

Rada Nadzorcza: *Dr. Jan Sławski*

POWIERNIK Sp. Rew. Powier. Thiel & Marciniak

(—) *A. Thiel*, dypl. i przysięgły rzeczozn. księgow.

Zarząd: *St. Brzeski*

Bilans zamknięcia za 1930 r.

AKTYWA	zł	PASYWA	zł
Gotówka w kasie	1.370'64	Kapitał zakładowy	864.000'00
Waluty zagraniczne	2.810'21	„ rezerwowy	135.000'00
Banki	33.087'69	Rezerwa specjalna	30.000'00
Weksle	45.990'65	„ pod. doch.	76.800'00
Papiery wartościowe	1.408'76	Fundusz emeryt.	24.000'00
Hipoteki aktywne	24.500'00	Hipoteki pasywne	151.300'00
Kaucje	22.648'20	Wierzyciele	484.868'31
Dłużnicy	507.880'13	Dywid. nieodebr.	3.885'59
Towary i surowce	607.077'00	Amort. nieruchomości	207.303'79
Nieruchomości	802.269'43	„ ruchomości	84.885'42
Ruchomości	164.913'25	Zysk	151.912'85
	<u>2.213.955'96</u>		<u>2.213.995'96</u>
Udzielone gwarancje z tytułu transakcji	896.975'48	Zobowiązania za udzielone gwarancje w postaci zryra na wekslach klientów	896.975'48

Straty i zyski

Koszty handlowe	348.962'43	Zysk z przeniesienia	41.413'12
Podatki bieżące	174.561'02	Towary i surowce	589.028'19
Odpisy: nieruchomości	39.427'95	Fabr. i warsztaty	41.708'52
„ ruchomości	15.923'46	Garaże i kursy	64.212'92
% i prowizje bank.	5.938'98	Adminstr. nieruch.	363'94
Zysk	151.912'85		
	<u>736.726'69</u>		<u>736.726'69</u>

Potwierdzamy zgodność powyższego bilansu i rachunku strat i zysków z inwenturami i ksiązkami handlowymi S. A. „Brzeskauto“ w Poznaniu.

Poznań, dn. 2 czerwca 1931 r.

Rada Nadzorcza: *Dr. Jan Sławski*

POWIERNIK Sp. Rew. Powiernicza Thiel & Marciniak

(—) *Thiel*, dypl. i przysięgły rzeczozn. księgow.

Zarząd: *St. Brzeski*

Z A R Z A D

Małopolskiego T-wa Cukrowniczego „Przeworsk“, S. A.

zawiadamia, że

**XXXV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w dn. 26 października 1931 r., o godz. 1 po poł. w sali posiedzeń w Cukrowni w Przeworsku.

Porządek dzienny:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930/31 r. operacyjny;
- 2) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku;
- 3) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Wyznaczenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej oraz remuneracji dla Zarządu i gratyfikacji dla pracowników;
- 5) Uchwała co do innych ogłoszonych przedmiotów obrad, podanych na piśmie do Centralnego Biura Spółki w Przeworsku w terminie, przepisany ustawą.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną zapisani do księgi akcyjnej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Posiadcze akcji na okaziciela winni złożyć przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w kasie Biura Cukrowni w Przeworsku swe akcje lub kwity, wydane jako dowód złożenia akcji u polskiego notariusza lub też w instytucji kredytowej krajowej. Na kwitach powinny być oznaczone numery akcji oraz umieszczona adnotacja, że akcje złożone są do przechowania aż do ukończenia Walnego Zgromadzenia.

Przeworsk, dn. 21 września 1931 r.

Cukrownia „Kujawy“, S. A. w Janikowie

Zapraszamy PP. Akcjonariuszów na
Walne Zgromadzenie

Spółki Akcyjnej Cukrowni „Kujawy“ w Janikowie i Pałoci, które odbędzie się w dn. 27 października 1931 r., w Hotelu Basta w Inowrocławiu, o godz. 10 przed poł. z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie, przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrotowy 1930/31;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i wniosek o udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały odnośnie pozostałego zysku;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących członków;
- 6) Zatwierdzenie Zarządu;
- 7) Wybory rewizorów i zastępców;
- 8) Ewentualne wnioski, zgłoszone w myśl ustawy akcyjnej;
- 9) Zamknięcie Walnego Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, pragnący zamieścić dodatkowe sprawy w obradach na Walnym Zgromadzeniu, winni zgłosić je najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Sprawy mogą być umieszczone, o ile § 17 statutu na to pozwala.

PP. Akcjonariusze, pragnący mieć prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, winni stosownie do § 18 statutu złożyć w Spółce Akcyjnej Cukrowni „Kujawy“ w Janikowie, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje nowo wydane lub zaświadczenie na dowód złożonych akcji u polskiego notariusza albo w Banku Cukrownictwa w Poznaniu lub w Banku Ludowym w Inowrocławiu lub też w Banku dla Handlu i Przemysłu w Poznaniu lub w filji Banku dla Handlu i Przemysłu w Inowrocławiu. W zaświadczeniach wymienione winno być liczba akcji i zapewnienie, że akcje przed terminem ukończenia powyższego Walnego Zgromadzenia nie będą wydane.

Janikowo, dn. 21 września 1931 r.

Z a r z ą d

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Warszawskie Oczyszczania i Sprzedaży Spirytusu „REKTYFIKACJA WARSZAWSKA“

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 16 października 1931 r., o godz. 18 w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Dobrej Nr. 48/50, odbędzie się **Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów** w sprawie zmiany statutu Spółki w myśl rozporządzenia P. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 86)

Właściciele akcji na okaziciela, życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub zastępujące dowody w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

Stosownie do § 18 statutu każdy Akcjonariusz może być zastąpiony przez swego pełnomocnika, również akcjonariusza. Jedna osoba nie może mieć więcej jak dwa pełnomocnictwa.

W razie niedojścia do skutku Zgromadzenia, odbędzie się ono **w drugim terminie w dn. 30 października 1931 r., o godz. 18** w tymże lokalu, z tym samym porządkiem dziennym. Imienne zawiadomienia o Zgromadzeniu rozsyłane nie będą.

Zarząd Spółki Akcyjnej Zakładów Ceramicznych „STELLA“

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 20 października r. b., o godz. 11, odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej Nr. 16 **NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW** z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawa obciążenia hipotecznego majątku nieruchomości Spółki i udzielenia pełnomocnictw Zarządowi celem zeznania odpowiednich aktów.

W myśl art. 57 prawa o spółkach akcyjnych. Akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy do powyższego porządku dziennego, które wymienione zostaną wówczas w ogłoszeniu następnym. PP. Akcjonariusze, pragnący korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe instytucji kredytowych w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

„MAŁOPOLSKA FABRYKA ŻARÓWEK“

we Lwowie, ul. Lwowskich Dzieci 25

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 października 1931 r. o godz. 11 odbędzie się w Warszawie przy ul. Świętokrzyskiej 25 w lokalu własnym

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Zatwierdzenie kooptacji 3 członków Rady Nadzorczej, dokonanej 17 września 1931 r. na posiedzeniu Rady Nadzorczej;
- 3) Wybór Rady Nadzorczej na okres 3-letni;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1930/31 r.;
- 5) Powzięcie uchwały o pokryciu strat;
- 6) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków za 1930/31 r.;
- 7) Wybór członków Komisji Rewizyjnej oraz zastępców na 1931/32 r.;
- 8) Zatwierdzenie uchwały Rady Nadzorczej z dn. 17/IX 1931 r. o zniesieniu Komitetu Wykonawczego;
- 9) Uchwalenie wysokości djet oraz marek prezencyjnych dla członków Rady Nadzorczej;
- 10) Uchwalenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej za 1930/31 r.;
- 11) Wnioski i interpelacje.

Zgłoszenie dodatkowych spraw na porządek dzienny należy zgłosić do Zarządu pisemnie nie później jak 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Właściciele akcji mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli akcje lub przewidziane art. 59 rozporządzenia o spółkach akcyjnych zaświadczenia depozytowe złożone zostaną w kasach Spółki we Lwowie, ul. Lwowskich Dzieci 25, lub w Warszawie Świętokrzyska 25, przynajmniej 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

„L A S”
Spółka Akcyjna
Bilans na dz. 31/XII 1930 r.

AKTYWA

Lasy zł 5.064.667'07; Stawy i ryby zł 699.456'74; Pola i łąki zł 552.148'21; Budynki i inwentarz zł 837.725'87; Zapasy zł 16.508'79; Dłużnicy zł 459.141'41; Kasa zł 10.780'57; Zysk przeniesiony zł 1.020'72; Pozostała strata zł 16.130'21; Strata zł 15.109'49. **Razem zł 7.655.538'15.**

PAS WA

Kapitał akcyjny zł 500.000'00; Fundusz rezerwowy zł 100.000'00; Fundusz wznowień zł 64.818'77; Deutsche Bank & Disk. Ges. zł 2.567'00; Commert — u. Privatbank A. G. zł 2.220.403'37; Zobowiązania wekslowe zł 1.053.555'00; Wierzyciele zł 3.714.194'01. **Razem zł 7,655 538'15.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31/XII 1930 r.

DEBET

Koszty handlowe zł 640.730'18; Stawy zł 46.243'44; Budynki zł 963'34; Zysk przenies. z 1929 r. zł 1.020'72. **Razem zł 688.957'68.**

CREDIT

Konto drzewa zł 669.648'01; Pola i łąki zł 2.158'74; Zysk przeniesiony z 1929 r. zł 1.020'72; Strata zł 16.130'21; **Razem zł 688.957'3.**

Katowice, w sierpniu 1931 r.

Zarząd: podp. (—) Ernest Körner

Zarząd firmy
„Ż A R”, S. A.
Zakłady Przemysłowe w Nowym Tomysłu

zwołuje niniejszem

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

na dz. 15 października 1931 r. o godz. 14 w lokalach Spółki w Nowym Tomysłu, przy ul. Fabrycznej, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia oraz wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z czynności za rok obrachunkowy 1930/31 oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat za tenże czasokres;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1930/31 r. oraz wniosku na podział zysku;
- 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Uzgodzenie statutu Spółki z prawem o Spółkach Akcyjnych z dn. 22/III 1928 r.;
- 6) Wolne wnioski.

W zebraniu uczestniczyć i głosować mogą ci akcjonariusze, którzy złożą swe akcje w jednym z banków, wzgl. u polskiego notariusza i odnośne kwity depozytowe nadesłają najpóźniej w dn. 10 października b. r. do Zarządu Spółki.

Akcjonariusze, pragnący zmiany w porządku obrad, winni zgłosić takowe Zarządowi Spółki najpóźniej do dn. 28 września 1931 r.

Zarząd:

(—) Fabrowski (—) Jankiewicz

Z A R Z A D

Cukrowni i Rafinerii „LUBLIN”, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 7 października 1931 r. o godz. 4 po poł. odbędzie się w Lublinie, w Kancelarz. Cukrowni

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31 i udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych, oraz zatwierdzenie już dokonanych w roku bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń;
- 6) Uzupełnienie §§ 11 i 19 Statutu Spółki przez dodanie: a) w § 11 zdania: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbywa się corocznie w ciągu pięciu miesięcy od daty upływu roku operacyjnego”; b) w § 19 — „Zarząd winien w ciągu trzech miesięcy od upływu roku operacyjnego przedstawić Radzie Nadzorczej do zbadania sprawozdanie rachunkowe i bilans za rok ubiegły”; 7) Wybór jednego członka Zarządu; 8) Wybór Rady Nadzorczej; 9) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni złożyć dawne akcje Spółki, względnie kwity depozytowe instytucji kredytowych na zdeponowane akcje, do Biura Zarządu w Warszawie, ul. Mokotowska 25, lub do kantoru Cukrowni w Lublinie na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd

Cukrowni i Rafinerii „NIELEDEW”, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 października 1931 r. o godz. 5 po poł. odbędzie się w Warszawie, w biurze Zarządu, przy ul. Mokotowskiej Nr. 25

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 5) Uchwalenie budżetu na 1931/32 r.;
- 6) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach, z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych, oraz zatwierdzenie już dokonanych w roku bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń;
- 7) Uzupełnienie §§ 11 i 19 Statutu Spółki przez dodanie: a) w § 11 zdania: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbywa się corocznie w ciągu 5-ciu miesięcy od daty upływu roku operacyjnego”; b) w § 19 „Zarząd winien w ciągu 3-ch miesięcy od upływu roku operacyjnego przedstawić Komisji Rewizyjnej do zbadania sprawozdanie rachunkowe i bilans za rok ubiegły”;
- 8) Wybór jednego członka Zarządu;
- 9) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 10) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone ustawowo;
- 11) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni złożyć dawne akcje Spółki, względnie kwity depozytowe instytucji kredytowych na zdeponowane akcje, do Biura Zarządu — na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

ZARZĄD

Cukrowni „Garbów”, S. A.

zawiađamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 7 października 1931 r. o godz. 11 rano odbędzie się w Lublinie, w Kantorze Cukrowni „Lublin”

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1930/31 i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach, z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych, oraz zatwierdzenie już dokonanych w roku bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń; 6) Uzupelnienie §§ 11 i 19 Statutu Spółki przez dodanie: a) w § 11 zdania: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbywa się corocznie w ciągu pięciu miesięcy od daty upływu roku operacyjnego”, b) w § 19 — „Zarząd winien w ciągu trzech miesięcy od upływu roku operacyjnego przedstawić Komisji Rewizyjnej do zbadania sprawozdanie rachunkowe i bilans za rok ubiegły”; 7) Wybór jednego członka Zarządu; 8) Wybór Komisji Rewizyjnej; 9) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu, winni złożyć dawne akcje Spółki, względnie kwity depozytowe instytucyj kredytowych na zdeponowane akcje, do Biura Zarządu w Warszawie, Mokotowska 25, lub do Kantoru Cukrowni w Garbowie, na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zjednoczone Towarzystwo Przemysłu Drzewnego

WSCHÓD

Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 31 marca 1931 r.

AKTYWA

Zakłady zł 2.239.190·58; Inwentarz zł 156.720·75; Zapasy zł 4.497.164·42; Dłużnicy zł 4.650.600·00; Weksle zł 910.226·85; Kasa zł 27.897·08; Razem zł 12.481.800·28. Gwarancje zł 2.830.008·95.

PASYWA

Kapitał akcyjny zł 3.300.000·00; Fundusz rezerwowy zł 330.000·00; Fundusz wznowień zł 771.263·58; Wierzyciele zł 8.026.344·55; Zysk przeniesiony zł 35.534·03; Czysty zysk 18.658·12; Ogółem zł 54.192·15; Razem zł 12.481.800·28. Gwarancje zł 2.830.008·95;

Rachunek zysków i strat na dz. 31 marca 1931 r.

DEBET

Koszty handlowe zł 1.076.079·77; Odsetki zł 348.773·75; Konto przerachowania zł 58.012·50; Zysk przeniesiony zł 35.534·03; Czysty zysk zł 18.658·12; Razem zł 1.537.058·17.

KREDYT

Zysk przeniesiony zł 35.534·03; Zysk brutto zł 1.501.524·14; Razem zł 1.537.058·17.

Katowice w sierpniu 1931 r.

Zarz. d:
podp. (—) Ernest Körner

Zarząd Spółki Akcyjnej

Zakłady Amunicyjne „POCISK”

zawiađamia PP. Akcjonariuszów, że

odwołuje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

zwołane na dz. 20 października 1931 r. o godz. 17 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Mińskiej Nr. 25 z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1930 r., udzielenie Radzie i Zarządowi pokwitowania z czynności; 3) Plan działań i budżet na 1931 r.; 4) Kupno i sprzedaż nieruchomości; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów i hipotecznego ich zabezpieczenia; 6) a. — Określenie liczby członków Rady i Zarządu i upoważnienie Rady i Zarządu do kooptacji; b. — Wybory do Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej, oraz określenie wysokości wynagrodzenia członków Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wybór pisma do głoszeń Spółki; 8) Wnioski, które mogą być zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów, stosownie do art. 54 prawa o spółkach akcyjnych.

Wobec powyższego w dn. 20 października 1931 r. Walne Zgromadzenie nie odbędzie się. O wyznaczeniu nowego terminu odbycia Walnego Zgromadzenia dokonane zostaną we właściwym czasie zawiadomienia.

CUKROWNIA OPALENICA, S. A.

PP. Akcjonariuszów nasze o Towarzystwa zaprasza się uprzejmie na

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

w naszej cukrowni w sobotę, dn. 24 października 1931 r. o godz. 10 min. 30 przed południem.

Porządek obrad: 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie techniczne i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1930/31; 3) Wniosek o udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 4) Uchwała, dot. bilansu oraz rachunku strat i zysków i podziału zysku; 5) Zmiana statutu §§ 24 i 34; 6) Wybory do Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących członków; 7) Wolne głosy; 8) Zamknięcie Walnego Zebrania.

Do udziału w Walnym Zgromadzeniu są uprawnieni: a) wszyscy posiadziciele akcji imiennych; b) posiadziciele akcji na okaziciela, którzy najmniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem swój udział w niem zgłosili i wylegitymuja się na Walnym Zgromadzeniu jako posiadziciele akcji. Legitymacja następuje przez złożenie akcji najpóźniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem w biurze fabryki samej, lub u polskiego notariusza, lub w Banku Cukrownictwa w Poznaniu, lub w Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu. Bilans, rachunek strat i zysków oraz sprawozdania wyłożone są z dniem dzisiejszym w biurze Cukrowni Opalenica, dnia 4 września 1931 r.

Rada Nadzorcza: (—) Pennock przewodniczący



PORTY LOTNICZE

P. L. L.

„LOT”
W POLSCE

Warszawa (tel. 547-60, 8-08-50, 8-08-60).

Bydgoszcz (tel. 19-19),

Gdańsk (tel. 415-31).

Katowice (tel. 135, 145),

Kraków (tel. 132-22, 125-45),

Lwów (tel. 45-71, 2-36),

Poznań (tel. 67-11, 78-45).

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-04, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POŁECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE I TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPLOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-03

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KUŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WOLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE — UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE — UL. PIŁSUDSKIEGO 23, ODDZIAŁ W WILNIE —
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU — UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU — UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH — UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W ŁUCKU — UL. PIŁSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE — PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU —
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE — UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH — UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ "CENTROPEBROL"
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU "P F B R O L"

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPŁĄCONY, £ 130 MILIONÓW.

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORTYZACYJNYCH W 7% LISTACH
ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGO-
TERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE
W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM
ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM
SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH;
DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO
W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH
NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCE-
LACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY: Z 3 MIESIĘCZ.
TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 6 OD
STA, Z 1 JEDNOMIESIĘCZ. TERMINEM WYPOWIEDZENIA ZA OPROCENTOWANIEM
ROCZNEM 5 OD STA, NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 4 OD STA,
ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 6 OD STA ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI
GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ
GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH
I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET
PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE
MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA
RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓLNOECNEJ; PO-
SIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE
SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT.